

ผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมต่อชุมชนของนักท่องเที่ยวในประเพณีสงกรานต์
: กรณีศึกษา ประเพณีสงกรานต์ เทศบาลนครเชียงใหม่

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว
พฤษภาคม 2554
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้อำนวยการศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยนเรศวร กรุงเทพมหานคร ได้พิจารณาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง “ผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมต่อชุมชนของนักท่องเที่ยวในประเพณีสงกรานต์ : กรณีศึกษา ประเพณีสงกรานต์เทศบาลนครเชียงใหม่” เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว ของมหาวิทยาลัยนเรศวร

.....
(รองศาสตราจารย์มนัส ชัยสวัสดิ์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(ดร. ศรีสุดา จงสิทธิผล)

ผู้อำนวยการศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยนเรศวร กรุงเทพมหานคร

พฤษภาคม 2554

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือของ รองศาสตราจารย์มนัส ชัยสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง ซึ่งเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือในการให้คำแนะนำ และแก้ไขสารนิพนธ์ฉบับนี้ด้วยความเอาใจใส่ตลอดมา จนทำให้ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จได้โดยสมบูรณ์ ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่าง สูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ภาควิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยนเรศวร ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ อันนำไปสู่ความสำเร็จในการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเองในครั้งนี้ รวมทั้งเพื่อนปริญญาโท หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่ประจำโครงการหลักสูตร ที่ให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำในการเรียนตั้งแต่ต้นจนถึงการทำการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง

เหนืออื่นใด การทำสารนิพนธ์ครั้งนี้คงจะสำเร็จลงมิได้ ถ้าปราศจากกำลังใจและการ สนับสนุนจากครอบครัวของผู้เขียน ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นพิเศษ ที่ได้ส่งเสริมให้ผู้เขียน ได้รับความรู้ในระดับที่สูงขึ้น และได้ศึกษาที่สิ่งที่น่าสนใจตลอดมา

ภิญทิลลา กมลศิริพิชัยพร

ชื่อเรื่อง	ผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมต่อชุมชนของนักท่องเที่ยวใน ประเพณีสงกรานต์ : กรณีศึกษา ประเพณีสงกรานต์ เทศบาลนคร เชียงใหม่
ผู้ศึกษาค้นคว้า	ภัณฑิลา กมลศิริพิชัยพร
ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์มนัส ชัยสวัสดิ์
ประเภทสารนิพนธ์	การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศศ.ม. สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและ การท่องเที่ยว, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2553
คำสำคัญ	วัฒนธรรม ประเพณีสงกรานต์ ผลกระทบ สังคม ชุมชน นักท่องเที่ยว

บทคัดย่อ

ผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมต่อชุมชนของนักท่องเที่ยวในประเพณีสงกรานต์ : กรณีศึกษา ประเพณีสงกรานต์ เทศบาลนครเชียงใหม่ เพื่อศึกษาพัฒนาการและรูปแบบการจัดงานประเพณีสงกรานต์ ศึกษาปัจจัยซึ่งมีผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรมที่มีต่อชุมชนที่เกิดจากนักท่องเที่ยวในประเพณีสงกรานต์ เทศบาลนครเชียงใหม่ และศึกษาความคิดเห็นของประชาชนทั่วไป ต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของประเพณีสงกรานต์ของนักท่องเที่ยว โดยการศึกษาได้เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อสอบถามความคิดเห็นของนักวิชาการ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดงานประเพณีสงกรานต์ ของเทศบาลนครเชียงใหม่ เกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวในประเพณีสงกรานต์จังหวัดเชียงใหม่ และการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชนทั่วไป เกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวในประเพณีสงกรานต์จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 400 คน ทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ จากการใช้แบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ วิเคราะห์ข้อมูล โดยสถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) เช่น ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Means) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard) ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นหญิง มีอายุ 25 – 29 ปี สถานภาพโสด การศึกษาปริญญาตรี มีรายได้ต่อเดือนที่ 10,001 – 20,000 บาท เป็นพนักงานบริษัทเอกชน อาศัยอยู่ในเทศบาลนครเชียงใหม่ 3-5 ปี มีกิจกรรมท่องเที่ยวที่ทำในวันหยุด โดยสถานที่ที่ชื่นชอบไปคือ ห้างสรรพสินค้า/ศูนย์การค้า โดยขึ้น

ชอบประเพณีสงกรานต์มากที่สุด และมีระดับความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากต่อผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวในประเพณีสงกรานต์ ของเทศบาลนครเชียงใหม่ ซึ่งสามารถจำแนกผลกระทบออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านสังคมและด้านวัฒนธรรมซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นโดยรวมในระดับเห็นด้วยมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่นักท่องเที่ยวส่งผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมต่อชุมชน

การมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว มากที่สุดคือ คือ อาชีพ รายได้ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิฐานะ และเพศ ตามลำดับ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาของปัญหา.....	1
จุดมุ่งหมายของการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
สมมติฐานของการวิจัย.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว.....	11
แนวคิดความสำคัญและคุณค่าของวันสงกรานต์.....	24
แนวคิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม.....	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	35
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	28
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	28
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	45
การตรวจสอบข้อมูล.....	45
วิธีวิเคราะห์ข้อมูล.....	46

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม.....	47
ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านพฤติกรรมการใช้ชีวิต.....	52
ตอนที่ 3 ระดับความคิดเห็นต่อผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยว ที่สวนสัตว์เชียงใหม่ในประเพณีสงกรานต์ของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	55
ตอนที่ 4 ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและข้อเสนอแนะ.....	57
ตอนที่ 5 การวิเคราะห์สมมติฐาน.....	61
5 บทสรุป.....	62
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	63
อภิปรายผลการวิจัย.....	67
ข้อเสนอแนะ.....	73
บรรณานุกรม.....	76
ภาคผนวก.....	80
ประวัติผู้ศึกษาค้นคว้า.....	86

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามา และรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวในปี 2541 – 2551.....	2
2	แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ และรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวในปี 2541 – 2550.....	3
3	แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวภายในจังหวัดเชียงใหม่ปี 2549 – 2550.....	5
4	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ.....	47
5	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ.....	48
6	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพการสมรส.....	49
7	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด.....	49
8	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน.....	50
9	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามลักษณะอาชีพ.....	51
10	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามจำนวนปีที่อาศัยอยู่ในเทศบาลนครเชียงใหม่.....	52
11	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามกิจกรรมที่ทำในวันหยุด.....	52

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
12	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานที่ที่ชอบไป.....	53
13	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประเพณีที่ชอบมากที่สุด.....	54
14	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประเพณีที่ชื่นชอบน้อยที่สุด.....	54
15	แสดงระดับความคิดเห็นต่อผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวในประเพณีสงกรานต์ของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	55

สารบัญภาพ

ภาพ

หน้า

1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่อำนวยความสะดวกให้กับประเทศหลากหลายประการทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ศิลปวัฒนธรรม และด้านการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ชื่อเสียงของประเทศให้เป็นที่รู้จักในนานาประเทศ ประเทศไทยประสบความสำเร็จเป็นอย่างสูงในด้านการจัดการท่องเที่ยว รัฐบาลเริ่มมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างจริงจังในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 – 2534) เป็นครั้งแรก ส่งผลให้การท่องเที่ยวของประเทศไทยมีการขยายตัวมาก หากพิจารณาจากบัญชีดุลชำระเงินระหว่างปี 2544 – 2550 พบว่า รายรับจากการท่องเที่ยวของไทยมีสัดส่วนเกินครึ่งต่อรายรับด้านบริการทั้งหมดและคิดเป็นสัดส่วนเฉลี่ยต่อปีประมาณร้อยละ 6.1 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) ซึ่งรายรับจากการท่องเที่ยวของไทยจากนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศได้ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง จากมูลค่า 299,049 ล้านบาทในปี 2544 มาเป็น 547,782 ล้านบาทในปี 2550 เพิ่มขึ้นร้อยละ 83.17 จากรายรับจากการท่องเที่ยวของไทยในปี 2544 (กองวิชาการท่องเที่ยว, 2552)

ข้อมูลขององค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization : WTO) ได้ระบุว่า ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2539 เป็นต้นมา ประเทศไทยมีส่วนแบ่งการตลาดท่องเที่ยวโลกเป็นอันดับที่ 20 ของโลก และมีรายรับจากการท่องเที่ยวเป็นอันดับที่ 18 ของโลก (โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนแม่บทพัฒนาการท่องเที่ยวไทยสำหรับแผนฯ 9, 2545) ดังจะเห็นได้ชัดเจนจากข้อมูลเชิงสถิตินักท่องเที่ยวทั้งชาวต่างชาติและชาวไทยที่เดินทางมาเยี่ยมเยือนประเทศไทยในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2541 - 2551) พบว่าในปีพ.ศ. 2541 มีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจำนวน 7.76 ล้านคน รายได้ 242,177 ล้านบาท นักท่องเที่ยวในประเทศไทย 51.68 ล้านคน รายได้ 187,898 ล้านบาท ต่อมาในปีพ.ศ. 2542 พบว่ามีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 10.52 (8.58 ล้านคน) รายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.48 (253,018 ล้านบาท) นักท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.02 (53.62 ล้านคน) รายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.42 (203,179 ล้านบาท) และในปีต่อ ๆ มา พบว่ามีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ยกเว้นในปีพ.ศ. 2546 และพ.ศ. 2548 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติลดลงมาก แต่นักท่องเที่ยวภายในประเทศไทยยังคงเพิ่มสูงขึ้น

สาเหตุที่จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติลดลงในช่วงเวลาดังกล่าว เกิดจากปัญหาหลัก ๆ 3 ประการ คือ เหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และไข้หวัดนก (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2548) อย่างไรก็ตามหลังจากปี 2548 จำนวนนักท่องเที่ยวและสถานการณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทยมีการเจริญเติบโตขึ้นและมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน (ดูตาราง 1 และ 2)

ตาราง 1 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามา และรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวในปี 2541 – 2551

ปี	จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ		รายได้	
	จำนวนนักท่องเที่ยว (ล้านคน)	ค่าเฉลี่ยความแตกต่าง (ร้อยละ)	มูลค่า (ล้านบาท)	ความแตกต่าง (ร้อยละ)
2541	7.76	7.53	242,177	9.70
2542	8.58	10.50	253,018	4.48
2543	9.51	10.82	285,272	12.75
2544	10.06	5.82	299,047	4.83
2545	10.80	7.33	323,484	8.17
2546	10.00	-7.36	309,269	-4.39
2547	11.65	16.46	384,360	24.28
2548	11.52	-1.51	367,380	-4.42
2549	13.82	20.01	482,319	31.29
2550	14.46	4.65	547,782	13.57
2551	14.58	0.83	574,520	4.88

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สถิติรายงานการท่องเที่ยวปี, 2551

ตาราง 2 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ
และรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวในปี 2541 – 2550

ปี	จำนวนนักท่องเที่ยวภายในประเทศ			
	จำนวนนักท่องเที่ยว (ล้านคน)	ค่าเฉลี่ยความแตกต่าง (ร้อยละ)	รายได้	
			มูลค่า (ล้านบาท)	ความแตกต่าง (ร้อยละ)
2541	51.68	-0.72	187,898	4.16
2542	53.62	3.02	203,179	7.42
2543	54.74	2.08	210,516	3.61
2544	58.62	7.09	223,732	6.28
2545	61.82	5.45	235,337	5.19
2546	69.36	12.20	289,987	23.22
2547	74.8	7.84	317,225	9.39
2548	79.53	6.33	334,717	5.51
2549	81.49	2.46	322,534	8.41
2550	83.23	4.65	380,417	4.15

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, สถิติรายงานการท่องเที่ยวปี, 2550

ในระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทยได้เจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วและได้รับการให้ความสำคัญอย่างยิ่งจากรัฐบาลทุกสมัย ถึงแม้จะได้รับผลกระทบจากวิกฤตการเงินโลก และสถานการณ์ความขัดแย้งภายในประเทศที่ยืดเยื้อตั้งแต่ปลายปีพ.ศ. 2551 ซึ่งมีผลกระทบต่อจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย ระหว่างปีพ.ศ. 2551 – 2552 ลดลงในอัตราที่สูงถึงร้อยละ 16 (สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว, 2553) อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การท่องเที่ยวภายในประเทศไม่ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศ แต่ได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจถดถอย

กับราคาน้ำมันที่ผันผวน นักท่องเที่ยวได้ปรับพฤติกรรมการท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงค่าใช้จ่ายในการเดินทางและความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งจังหวัดที่ยังคงได้รับความนิยมในการท่องเที่ยว ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย ภูเก็ต และเมืองพัทยา

ในปัจจุบันรัฐบาลของพล.ต.ท. นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้กำหนดมาตรการกระตุ้นการท่องเที่ยว (นโยบายรัฐบาลอภิสิทธิ์, 2553) โดยกำหนดกลยุทธ์ และมาตรการในการพัฒนาศักยภาพของประเทศที่จะรองรับการท่องเที่ยวอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งด้าน การประชาสัมพันธ์ การอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย รวมทั้งการพัฒนาทรัพยากรของประเทศที่มีอยู่ให้มีความพร้อมที่จะรองรับนักท่องเที่ยว ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทยยังคงสดใส เนื่องจากมีศักยภาพในด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวค่อนข้างสูง ทั้งทรัพยากรการท่องเที่ยวตามธรรมชาติ เช่น หาดทราย น้ำตก เกาะ เป็นต้น ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ วัฒนธรรมประเพณี เทศกาล วิถีชีวิตของคนในชุมชนต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยวในภาคเหนือ ซึ่งถือได้ว่าเป็นภูมิภาคที่มีอัตราการเจริญเติบโตในอันดับแรก ๆ ของประเทศ และจังหวัดในภาคเหนือที่มีจำนวนนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ รวมทั้งมีรายได้มากที่สุดจากการท่องเที่ยว คือ จังหวัดเชียงใหม่ แม้บางครั้งจะประสบกับผลกระทบด้านเศรษฐกิจและภัยทางธรรมชาติ อาจส่งผลกระทบต่อจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศบ้าง แต่สำหรับนักท่องเที่ยวภายในประเทศยังคงมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น (ตาราง 3)

ตาราง 3 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวภายในจังหวัดเชียงใหม่ปี
2549 –2550

รายการ	ปี พ.ศ.		
	2549 (คน)	2550 (คน)	ความแตกต่าง (ร้อยละ)
จำนวนผู้มาเยือน	5,590,326	5,356,876	-4.18
1. ชาวไทย	3,539,772	3,601,727	1.75
2. ชาวต่างประเทศ	2,050,554	17,550,140	-14.41
จำนวนนักท่องเที่ยว	4,405,720	4,181,878	-5.08
1. ชาวไทย	2,529,420	2,598,041	2.71
2. ชาวต่างประเทศ	1,876,300	1,583,837	-15.59
จำนวนนักท่องเที่ยว	1,184,606	1,174,989	0.81
1. ชาวไทย	1,010,352	1,003,686	0.66
2. ชาวต่างประเทศ	174,254	171,303	-1.69

ที่มา: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา นักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวภายในจังหวัดเชียงใหม่ปี 2549-2550

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2511 จังหวัดเชียงใหม่ได้รับการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 – 2539) จังหวัดเชียงใหม่ ถูกกำหนดให้เป็นศูนย์กลางธุรกิจการค้า การบริการ การท่องเที่ยว แหล่งอุตสาหกรรม การคมนาคม การขนส่ง และการศึกษา ส่งผลให้จังหวัดเชียงใหม่ซึ่งมีปัจจัยเกื้อหนุนให้เกิดการเจริญเติบโต อย่างเป็นระบบ มีจำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ด้วยปัจจัยสำคัญคือ มีทรัพยากร การท่องเที่ยวที่หลากหลายน่าสนใจ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีลักษณะ ภูมิภาคเป็นภูเขา ที่มีความสูงมากที่สุดในประเทศไทย มีน้ำตก ถ้ำ น้ำพุร้อน แหล่งน้ำ อุทยาน แห่งชาติ และวนอุทยาน ที่มีพืชพันธุ์ไม้แปลกตา แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ ศาสนสถาน อาทิ เมืองโบราณหลายแห่ง วัดสำคัญ แหล่งท่องเที่ยวประเภทประเพณีวัฒนธรรม

และศิลปหัตถกรรม มีงานประเพณีพื้นบ้านและเทศกาลต่าง ๆ ทั้งยังเป็นเมืองที่สภาพภูมิอากาศเย็นสบาย ประกอบกับประชาชนในท้องถิ่นมีอุปนิสัยโอบอ้อมอารี มีลักษณะทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ ทั้งเสื้อผ้า การแต่งกาย การใช้ภาษา (คำเมือง) สถาปัตยกรรมด้านนา เป็นต้น

นอกจากนี้จังหวัดเชียงใหม่มีความพร้อมในสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ การคมนาคม มีรถโดยสารสาธารณะเชื่อมต่อทุกจังหวัดทุกอำเภอ มีระบบสาธารณสุขปลอดภัย สาธารณูปการที่ดี มีธุรกิจที่ให้บริการนักท่องเที่ยวครบครันและสมบูรณ์แบบ จังหวัดเชียงใหม่จึงถือเป็นศูนย์กลางการบริการท่องเที่ยวและการบริการของภาคเหนือที่มีศักยภาพ จากผลการวิจัยเรื่องการศึกษาศักยภาพที่ดึงดูดชาวต่างประเทศให้มาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ (สุพรรณนา หัศภาค, 2545) พบว่าปัจจัยด้านศิลปวัฒนธรรมเป็นอันดับแรกที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวมาจังหวัดเชียงใหม่ นอกจากนี้ในส่วนของผลการศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศหลังจากที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่แล้วพบว่า ปัจจัยแรกที่พึงพอใจและประทับใจยังคงเป็นปัจจัยด้านศิลปวัฒนธรรม

จากผลการวิจัยดังกล่าว จึงสนับสนุนกับปรากฏการณ์กระแสการท่องเที่ยวในช่วงประเพณีสงกรานต์ของเทศบาลนครเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งถือว่าเป็นพื้นที่เด่นในการจัดงานประเพณีสงกรานต์ในประเทศไทย จากข้อมูลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ประเมินการจัดงานประเพณีสงกรานต์ของเทศบาลนครเชียงใหม่ ในปีพ.ศ. 2548 พบว่ามีเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากการจัดงานคิดเป็นมูลค่า 855.67 ล้านบาท ซึ่งหากคิดถึงช่วงระยะเวลาเพียงหนึ่งอาทิตย์ของประเพณีสงกรานต์ มีเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจในชุมชนร่วมพันล้านบาท นับว่าเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจอย่างมีนัย

ด้วยเหตุที่ประเพณีสงกรานต์ที่จัดโดยเทศบาลนครเชียงใหม่ ณ จังหวัดเชียงใหม่ มีความโดดเด่นเป็นที่น่าสนใจทั้งในด้านเอกลักษณ์ของประเพณี และความพร้อมของจังหวัดเชียงใหม่เป็นแรงดึงดูดนักท่องเที่ยวเพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ชุมชน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จึงได้เห็นความสำคัญกำหนดโครงการ “Amazing Songkran Festival” ไว้ในแผนการตลาดส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยจัดให้เป็น 1 ใน 13 โครงการหลักในแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวไทยในตลาดต่างประเทศ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2552) จึงมีแนวโน้มว่าจำนวนนักท่องเที่ยว ชาวต่างประเทศจะเดินทางมาร่วมงานประเพณีสงกรานต์เพิ่มมากขึ้นจากช่วงเวลาดังกล่าว สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยก็มีแนวโน้มที่จะให้ความสนใจมาเที่ยวสงกรานต์เชียงใหม่ด้วยเช่นกัน ด้วยเป็นช่วงเวลาปิดภาคเรียนและวันหยุดราชการติดต่อกันหลายวัน

อย่างไรก็ตามแม้จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จะมีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้น เป็นที่น่าพอใจระดับหนึ่ง แต่แนวความคิดการจัดการท่องเที่ยวในเทศกาลสงกรานต์ของเทศบาลนครเชียงใหม่ที่เน้นการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มรายได้ กระตุ้นเศรษฐกิจ ย่อมส่งผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรมต่อชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ซึ่งเป็นสถานที่จัดงานประเพณีสงกรานต์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงได้นำมาสู่ความสนใจที่จะศึกษาพัฒนาการและรูปแบบการจัดงานประเพณีสงกรานต์ของเทศบาลนครเชียงใหม่ว่า ในอดีตประเพณีสงกรานต์ของเชียงใหม่มีรูปแบบเป็นอย่างไร และการจัดงานประเพณีสงกรานต์ของเทศบาลนครเชียงใหม่ เพื่อรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวมากขึ้นส่งผลกระทบต่อด้านสังคมและวัฒนธรรมที่มีต่อชุมชนหรือไม่ อย่างไร

ประเพณีสงกรานต์เชียงใหม่ หรือปีใหม่มือง ถือเป็นวัฒนธรรมประเพณีที่มีมานับพันปี ที่สืบสานต่อกันมายาวนาน และเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายในสายตาทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งในแต่ละปีจะมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่เดินทางหลั่งไหลเข้ามาร่วมประเพณีสงกรานต์ที่จัดขึ้นโดยเทศบาลนครเชียงใหม่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้วยเหตุนี้ทำให้ประเพณีสงกรานต์มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาในรูปแบบผิดแผกแตกต่างไปจากเดิม ทั้งนี้ในอดีตประเพณีสงกรานต์จัดขึ้นโดยผู้คนที่อาศัยอยู่ในชุมชนร่วมมือกันจัดประเพณีสงกรานต์ขึ้นตามแบบฉบับด้านนา ที่แสดงออกถึงความเชื่อ ความศรัทธา ความภาคภูมิใจ รวมถึงการเล่นสาดน้ำ ซึ่งถือว่าการแลกเปลี่ยนและแบ่งปันความสุขสนุกสนานซึ่งกันและกันของคนในชุมชน อย่างไรก็ตาม เมื่อประเพณีสงกรานต์เป็นที่รู้จักของนานาประเทศ ทำให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเพิ่มขึ้นในแต่ละปี ซึ่งส่งผลให้เกิดการเจริญเติบโตของการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ ด้วยเหตุนี้ประเพณีสงกรานต์ในปัจจุบันซึ่งได้รับการจัดขึ้นโดยเทศบาลนครเชียงใหม่และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงมีจุดประสงค์มุ่งเน้นให้เกิดรายได้จากนักท่องเที่ยวเพื่อนำมาพัฒนาเศรษฐกิจ โดยไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นตามมาต่อคนในชุมชน

จากสภาพการณดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมต่อชุมชน อันเนื่องมาจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นในช่วงประเพณีสงกรานต์ รวมถึงศึกษาความคิดเห็นของคนในชุมชนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบทางสังคม และวัฒนธรรมดังกล่าว โดยจะเน้นที่ประเพณีสงกรานต์ซึ่งแต่เดิมมีคุณค่าและความสำคัญมากต่อคนในชุมชน แต่ความพยายามในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดประเพณีสงกรานต์ของเทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เกิดเป็นรายได้

ก่อให้เกิดผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมต่อคนในชุมชนอย่างมาก คาดว่าผลการศึกษาครั้งนี้ จะทำให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีโอกาสทบทวนและได้ตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น และปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดงานประเพณีสงกรานต์โดยรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ความเป็นล้านนา ดั้งเดิม และมีการประยุกต์บางส่วนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปัจจุบัน

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. ศึกษาพัฒนาการและรูปแบบการจัดงานประเพณีสงกรานต์ของชุมชนและเทศบาลนครเชียงใหม่
2. ศึกษาปัจจัยซึ่งมีผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรมที่มีต่อชุมชนที่เกิดจากนักท่องเที่ยวในประเพณีสงกรานต์ เทศบาลนครเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนทั่วไป ต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของประเพณีสงกรานต์ของนักท่องเที่ยว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้เทศบาลนครเชียงใหม่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตระหนักถึงผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบทางสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นจากนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติในช่วงระยะเวลาการจัดงานประเพณีสงกรานต์
2. เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขและปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดงานประเพณีสงกรานต์ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนในการดำรงรักษาประเพณีสงกรานต์ และมีความเหมาะสมกับการจัดการท่องเที่ยวตามยุคสมัย

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการการจัดงานประเพณีสงกรานต์จังหวัดเชียงใหม่
2. ผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดจากจำนวนนักท่องเที่ยว ที่เพิ่มขึ้นในประเพณีสงกรานต์ของเทศบาลนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
3. ความคิดเห็นของคนในชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อด้านสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นของประเพณีสงกรานต์

ขอบเขตด้านพื้นที่

เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

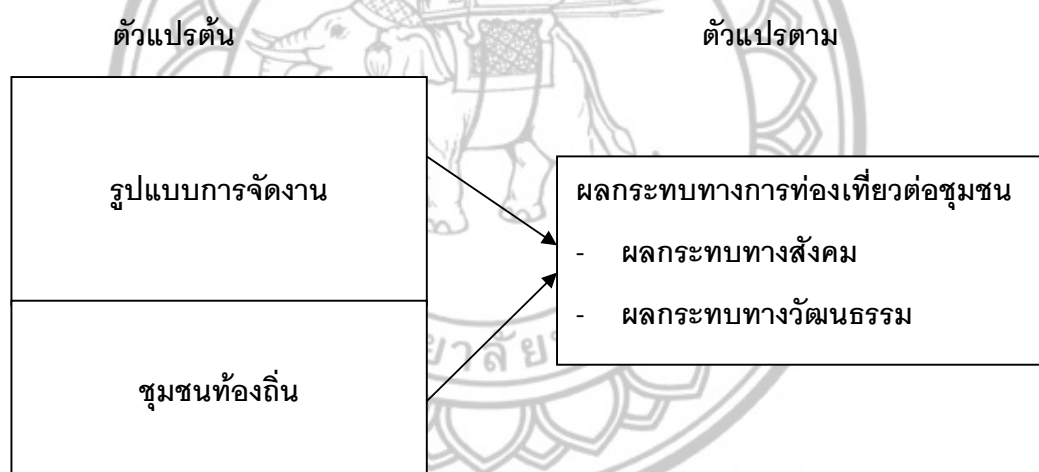
ขอบเขตด้านประชากร

การทำวิจัยครั้งนี้ ได้จำแนกกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วยนักวิชาการ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดงานประเพณีสงกรานต์ คือ ผู้บริหารเทศบาลนครเชียงใหม่ สำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 10 คน

2. กลุ่มประชาชนทั่วไป ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ปกครองเทศบาลนครเมืองเชียงใหม่ อย่างน้อย 3 ปี และเคยเข้าร่วมงานประเพณีสงกรานต์ด้วย จำนวน 400 คน

กรอบแนวคิดงานวิจัย

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดงานวิจัย

จากกรอบแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดคำถามวิจัยดังนี้

1. พัฒนาการของการจัดงานประเพณีสงกรานต์ของชุมชนและเทศบาลนครเชียงใหม่ เป็นอย่างไร
2. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวในเทศกาลสงกรานต์ของนครเชียงใหม่ ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเพิ่มสูงขึ้นอย่างไรบ้าง

3. นักท่องเที่ยวที่มีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดงานประเพณีสงกรานต์ และมีผลกระทบทางด้านสังคมและวัฒนธรรมใช่หรือไม่ อย่างไร
4. จำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น ได้ส่งผลกระทบต่อทางด้านสังคมและวัฒนธรรมอย่างไร
5. ชาวบ้านในชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดงานมีความคิดเห็นต่อผลกระทบทางด้านสังคมและวัฒนธรรมนี้อย่างไร
6. แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะควรเป็นอย่างไร

นิยามศัพท์เฉพาะ

ประเพณีสงกรานต์ หมายถึง งานประเพณีสงกรานต์ที่จัดขึ้นบริเวณรอบคูเมือง ประตูท่าแพ เทศบาลนครเชียงใหม่ โดยเทศบาลนครเชียงใหม่และสำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่เป็นหน่วยงานหลักในการจัดงาน

นักท่องเที่ยว หมายถึง นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ที่มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางมาร่วมงานประเพณีสงกรานต์ที่จัดขึ้นยังจุดท่องเที่ยว ซึ่งในที่นี้หมายถึงประเพณีสงกรานต์ที่จัดขึ้นบริเวณรอบคูเมือง ประตูท่าแพ เทศบาลนครเชียงใหม่

ชุมชน หมายถึง บุคคลที่อาศัยอยู่ในพื้นที่การปกครองของเทศบาลนครเชียงใหม่ อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่

ผลกระทบทางสังคม หมายถึง ผลกระทบที่เกิดขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวในเทศกาลสงกรานต์ ซึ่งในที่นี้หมายถึงผลกระทบต่อความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่มีต่อประเพณีสงกรานต์ และปัญหาสังคมต่างๆ

ผลกระทบทางวัฒนธรรม หมายถึง ผลกระทบด้านความคิด ความเชื่อ กิจกรรมที่กระทำในช่วงประเพณีสงกรานต์ ด้านการแต่งกาย พิธีการ ที่กระทำในช่วงเวลาประเพณีสงกรานต์ใน เขตเทศบาล นครเมืองเชียงใหม่

รูปแบบการท่องเที่ยว หมายถึง องค์ประกอบและวิธีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในประเพณีสงกรานต์ ที่กำหนดขึ้นโดยเทศบาลนครเชียงใหม่และผู้ที่เกี่ยวข้อง

สมมติฐานของการวิจัย

นักท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อทางด้านสังคมและวัฒนธรรมต่อชุมชน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง “ผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมต่อชุมชนจากนักท่องเที่ยวใน ประเพณีสงกรานต์ : กรณีศึกษา ประเพณีสงกรานต์ เทศบาลนครเชียงใหม่” ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดต่างๆมาเป็นกรอบการศึกษา เพื่อวิเคราะห์ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
2. แนวคิดความสำคัญและคุณค่าของวันสงกรานต์
3. แนวคิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

1. ความหมายของการท่องเที่ยว

องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization : WTO) ให้ความหมายของ “ การท่องเที่ยว ” ว่าหมายถึง การเดินทางใดๆ ก็ตามเป็นการเดินทางตามเงื่อนไขสากล 3 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1 การเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว แต่ไม่ใช่ไปตั้งหลักแหล่งเป็นการถาวร

ประการที่ 2 การเดินทางนั้นเป็นไปด้วยความสมัครใจ หรือ ความพึงพอใจของผู้เดินทางเอง ไม่ใช่เป็นการถูกบังคับ ไม่ใช่เพื่อทำสงคราม

ประการที่ 3 เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตาม ที่ไม่ใช่ประกอบอาชีพหรือหารายได้ แต่เดินทางมาเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อเยี่ยมเยียนญาติมิตร เพื่อความเบิกบานบันเทิงเริงรมย์ เพื่อเล่นกีฬาต่างๆ เพื่อการประชุมสัมมนา เพื่อศึกษาหาความรู้ และเพื่อติดต่อกิจ

การท่องเที่ยวโดยทั่วไปแล้วนั้น หมายถึง การเคลื่อนที่ของคนที่อยู่เดิมไปยังจุดหมายปลายทางอีกแห่งหนึ่ง เป็นการเดินทางไปแล้วกลับ ใช้เวลาเพียงชั่วคราวเพื่อพำนัก ณ จุดหมายปลายทางพร้อมกับแสวงหาความสุข ความสบาย ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง แล้วก็จะเดินทางกลับ (บุปผา คุมมานนท์, 2529)

การท่องเที่ยวเป็นคำที่มีความหมายกว้างขวาง มิได้หมายเฉพาะเพียงการเดินทาง เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ หรือเพื่อความสนุกสนานบันเทิงเริงรมย์ดังที่ส่วนมากเข้าใจ การเดินทาง เพื่อการประชุมสัมมนา เพื่อศึกษาหาความรู้ เพื่อการกีฬา เพื่อการติดต่อธุรกิจ ตลอดจนการ เยี่ยมเยียนญาติ พี่น้องก็นับว่าเป็นการท่องเที่ยวทั้งสิ้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2533)

การท่องเที่ยวเป็นรูปแบบหนึ่งของการนันทนาการ (Recreation) ของมนุษย์ เป็นกิจกรรม ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาว่าง (Leisure Time) โดยผูกพันกับการเดินทางจากที่หนึ่งซึ่งเป็นบ้านของตนเอง ไปสู่อีกที่หนึ่งซึ่งถือว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้ถือว่ามีวัตถุประสงค์ เพื่อประสบการณ์และความรู้ เพื่อการผ่อนคลายร่างกายและจิตใจจากกิจกรรมต่าง ๆ เป็นการตอบสนองตนเอง (วิจิตร ชาญศรี, 2537)

การท่องเที่ยวเป็นการพักผ่อนหย่อนใจ เป็นการให้รางวัลแก่ชีวิตและสุขชีวิต ให้กระปรี้กระเปร่าขึ้น เป็นการหนีความจำเจซ้ำซากจากธุรกิจและงานประจำ ผู้ท่องเที่ยว สามารถปลดปล่อยความคิดและจิตใจให้เป็นอิสระ ทำให้คลายความเครียดได้เป็นอย่างดี (ไชยงค์ เจริญเมือง, 2537)

การท่องเที่ยวเป็นภาพรวมของระบบการบริหารจัดการ ที่กลุ่มบุคคลต่าง ๆ ผู้ได้รับ ผลประโยชน์จากนักท่องเที่ยวได้ร่วมมือประสานกันและให้บริการอันจะสร้างความพึงพอใจที่สุดแก่ นักท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวรู้สึกประทับใจและอยากกลับมาใช้บริการอีก รวมทั้งบอกเล่า ประสบการณ์ที่มีผู้ลืมนำไปยังญาติมิตร อันจะเป็นโอกาสให้กลุ่มบุคคลเหล่านี้ได้รับ “ ลูกคำ ” กลุ่มใหม่มาใช้บริการด้วย (อรรธรณ ศรีอุดม, 2544)

จากนิยามอันหลากหลายดังแสดงมาข้างต้นสรุปได้ว่า การนิยามความหมายจะ แตกต่างกันไปตามทัศนะ ประสบการณ์ ความรู้ และวัตถุประสงค์ในการศึกษาของผู้นิยาม และเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้คำนิยามไม่อาจครอบคลุมความหมายของการท่องเที่ยวได้ทุกแง่ ทุกมุม อีกประการหนึ่ง โดยเหตุที่การท่องเที่ยวเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่เป็นพลวัต ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นพลวัตนั่นเอง ที่ทำให้นัยและความหมายของการท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลง ไปตามเงื่อนไขและปัจจัยที่เข้ามาเกี่ยวข้องในแต่ละช่วงเวลา การให้คำนิยามความหมาย จึง คล้ายกับเป็นความพยายามที่จะทำให้คุณลักษณะของปรากฏการณ์การท่องเที่ยวที่เป็นพลวัต หยุดหนึ่งลง ซึ่งขัดแย้งกับสภาพความเป็นจริงอย่างยิ่ง

2. รูปแบบการท่องเที่ยว

องค์การการท่องเที่ยวโลก (บุญเลิศ ตั้งจิตวัฒนา, 2548) ได้กำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวไว้ 3 แบบเพื่อตอบสนองความต้องการท่องเที่ยว คือ

1. **รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Natural Based Tourism)** หมายถึง การท่องเที่ยวแหล่งธรรมชาติ โดยประกอบด้วย การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล (Marine Eco Tourism) การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา (Geo Tourism) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco Tourism) การท่องเที่ยวเชิงดาราศาสตร์ (Astrological Tourism) และการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro Tourism)

2. **รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (Cultural Based Tourism)** หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประเพณี (Cultural and Traditional Tourism) และการท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท (Rural Tourism หรือ Village Tourism)

3. **รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism)** หมายถึง การท่องเที่ยวที่ผสมผสานการท่องเที่ยว กับความต้องการอื่นเพิ่มเติมซึ่งประกอบด้วย การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา (Edu-Meditation Tourism) การท่องเที่ยวเพื่อศึกษากลุ่มชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมชนกลุ่มน้อย (Ethnic Tourism) การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sport Tourism) การท่องเที่ยวแบบผจญภัย (Adventure Tourism) การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์และฟาร์มสเตย์ (Home Stay & Farm Stay Tourism) และการท่องเที่ยวพำนักระยะยาว (Long Stay Tourism)

3. ประเภทของการท่องเที่ยว

ปัจจุบันการท่องเที่ยวมีหลายรูปแบบด้วยกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น ระยะเวลาในการท่องเที่ยว ประเภทของการคมนาคม จำนวนสมาชิก หรือค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เป็นต้น โดยแบ่งประเภทของการท่องเที่ยวออกได้ 5 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

3.1 การท่องเที่ยวตามสภาพภูมิศาสตร์การเดินทาง

3.1.1 การท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (International Tourism)

3.1.2 การท่องเที่ยวในประเทศ (Internal Tourism)

3.2 การท่องเที่ยวตามวัตถุประสงค์ของการเดินทาง

3.2.1 การท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน (Leisure Tourism)

3.2.2 การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจและประชุมสัมมนา (Business and Convention Tourism)

3.2.3 การท่องเที่ยวเพื่อความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism)

3.3 การท่องเที่ยวตามลักษณะการเดินทาง

3.3.1 การท่องเที่ยวแบบกลุ่มเหมาจ่าย (Group Inclusive Tourism : GIT หรือ All Inclusive Tourism : AIT) เป็นการท่องเที่ยวที่ธุรกิจนำเที่ยวขายรายการนำเที่ยวเบ็ดเสร็จ (Package Tour) ให้กับนักท่องเที่ยวเป็นหมู่คณะ โดยธุรกิจนำเที่ยวเป็นผู้จัดการเกี่ยวกับยานพาหนะ ที่พัก อาหาร และการนำเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยว โดยอาจดำเนินการอำนวยความสะดวก เต็มรูปแบบ (Full Package) หรืออาจจัดบริการเที่ยวบางสิ่งบางอย่างให้ก็ได้

3.3.2 การท่องเที่ยวแบบอิสระ (Foreign Individual Tourism : FIT) เป็นการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยววางแผนจัดการเดินทางด้วยตัวเองทุกอย่าง หรือใช้บริการของธุรกิจนำเที่ยวในการอำนวยความสะดวกบางอย่าง

3.4 การท่องเที่ยวตามการตลาด

3.4.1 การท่องเที่ยวตลาดหรูหร่า (Elite Market Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่ต้องจ่ายค่าบริการในอัตราสูง เพราะมุ่งให้บริการการท่องเที่ยวชนชั้นหรูหร่า

3.4.2 การท่องเที่ยวตลาดมวลชน (Mass Market Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่บริการการท่องเที่ยวแบบพื้นฐานๆ ในราคาถูก โดยต้องการให้บริการผู้ท่องเที่ยวที่มีรายได้น้อย แต่มีจำนวนนักท่องเที่ยวมาก

3.5 การท่องเที่ยวตามการจัดการ

3.5.1 การท่องเที่ยวแบบประเพณีนิยม (Conventional Tourism) เป็นการท่องเที่ยวมุ่งเน้นความพึงพอใจและปริมาณของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบด้านลบ ต่อทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

3.5.2 การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้น การจัดการอย่างดีเยี่ยม เพื่อสามารถดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยวให้มีความดึงดูดใจอย่างไม่มีเสื่อมคลาย ธุรกิจท่องเที่ยวจะมีการปรับปรุงคุณภาพให้มีผลกำไรอย่างเป็นธรรม ในขณะเดียวกัน ชุมชนท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างเหมาะสม มีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสามารถแบ่งย่อยได้อีก 2 รูปแบบ คือ

3.5.3 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco Tourism) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงศึกษาระบบนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม เป็นต้น

3.5.4 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรมเพื่อชมสิ่งๆ ที่แสดงความเป็นวัฒนธรรม เช่น ปราสาท พระราชวัง วัด โบราณสถาน โบราณวัตถุ ประเพณี วิธีการดำเนินชีวิต ศิลปะทุกแขนง และสิ่งต่างๆ ที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองที่มีการพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม การดำเนินชีวิตของคนในแต่ละยุคสมัย ผู้ท่องเที่ยวจะได้รับทราบประวัติความเป็นมา ความเชื่อ มุมมองความคิด ความศรัทธา ความนิยมของบุคคลในอดีตที่ถ่ายทอดมายังคนรุ่นปัจจุบันผ่านสิ่งเหล่านี้

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งเรียนรู้จากวัฒนธรรมอื่น เพื่อให้เกิดโลกทัศน์ใหม่ที่กว้างไกล จากกรณีประสบการณ์ในแหล่งวัฒนธรรมที่คงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น เป็นการปลูกจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีหลักการที่สอดคล้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) ซึ่งเป็นกระแสความคิดหลักของโลกในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา และได้รับการสนับสนุนจากคณะกรรมการว่าด้วยการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Commission on Sustainable Development) ขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งหลักการโดยทั่วไปของการพัฒนาอย่างยั่งยืนคือ จะต้องมีการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรอย่างพอดี เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ต่อไปได้ในระยะเวลายาวนาน และมีการกระจายผลประโยชน์ให้แก่คนส่วนใหญ่ รวมทั้งมีการร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้ส่วนเสีย เมื่อนำหลักการนี้มาปรับใช้กับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จึงมีจุดเน้นที่สำคัญดังนี้

1. จะต้องดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยว ให้สามารถใช้ประโยชน์ต่อไปได้ในระยะเวลายาวนานจนถึงชั่วลูกชั่วหลาน มิใช่เพียงเพื่อคนรุ่นปัจจุบันเท่านั้น
2. ลดการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง และลดปริมาณของเสียที่จะเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม
3. มีการกระจายรายได้และผลประโยชน์ให้แก่คนในท้องถิ่นที่มีแหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่ เปิดโอกาสให้ชุมชนในท้องถิ่นได้เข้าร่วมในการจัดการ และการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

4. มีการประชุมปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว และชุมชนในท้องถิ่น เพื่อการวางแผนงาน การจัดสรรงบประมาณ และการจัดการทรัพยากรอย่างเหมาะสม (ไพฑูริย์ พงศบุตร ,2546)

5. มีการสร้างเครือข่ายเพื่อเผยแพร่ แนวคิด การศึกษาวิจัย และความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนออกไปในหมู่ประชาชน ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศอย่างกว้างขวาง

4. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยว

ประกอบด้วยปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก

ปัจจัยภายใน

4.1 ทรัพยากรการท่องเที่ยว ประเทศไทยอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยว ซึ่งหมายถึง สถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรม และวัฒนธรรม ประเพณี ที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่น 3 ประเภท คือ

4.1.1 ประเภทธรรมชาติ มีความสวยงามตามธรรมชาติ เช่น ภูเขา น้ำตก ถ้ำเขตรักษาพันธุ์สัตว์ อุทยานแห่งชาติ

4.1.2 ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถาน และศาสนา ได้แก่ โบราณสถาน พิพิธภัณฑสถาน ศาสนสถาน

4.1.3 ประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม รูปแบบในลักษณะพิธีงานประเพณี ความเป็นอยู่ วิถีชีวิต

4.2 ความปลอดภัย นักท่องเที่ยวจะคำนึงถึงความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินเป็นสำคัญ

4.3 โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกหลัก เช่น ถนน สะพาน สนามบิน สถานี รถโดยสาร ไฟฟ้า ประปา ระบบสื่อสารที่ทันสมัย

4.4 สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น การคมนาคม วิธีการเข้าเมือง การบริการข่าวสาร ที่พัก ร้านอาหาร บริการนำเที่ยว

4.5 สินค้าของที่ระลึก ต้องมีการควบคุมคุณภาพ กำหนดราคา ส่งเสริมการใช้วัสดุพื้นบ้าน การออกแบบที่มีเอกลักษณ์ การบรรจุหีบห่อที่สวยงาม

4.6 การโฆษณา การเผยแพร่และการประชาสัมพันธ์

4.7 ภาพลักษณ์ของประเทศ ประเทศไทยอุดมด้วยมรดกทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม

ปัจจัยภายนอก

1. สภาวะเศรษฐกิจและการเมืองของโลก เมื่อสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ การเดินทางท่องเที่ยวจะอ่อนตัวลง

2. ความนิยมในการท่องเที่ยว

3. การขยายเส้นทางคมนาคม เช่น การเปิดท่าอากาศยาน ส่งผลให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย

4. การเปลี่ยนแปลงนโยบายทางการเมือง การท่องเที่ยวจึงมีบทบาทมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมากขึ้น

5. ทรัพยากรการท่องเที่ยว

หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรม และวัฒนธรรมประเพณีที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่น และสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้

ทรัพยากรท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะทั่วไป คือ

5.1 ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ได้แก่ สภาพภูมิอากาศ รวมทั้งอากาศและทรัพยากรธรรมชาติ เช่น น้ำตก ภูเขา ทะเล ป่าไม้ ฯลฯ ทรัพยากร การท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น คือ เป็นสิ่งที่มนุษย์ไม่ต้องสูญเสียต้นทุนในการผลิต แต่ทรัพยากรทั้งสองลักษณะต่างก็ต้องมีต้นทุนในการดูแลรักษาเหมือนกัน คุณภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติจะต้องได้รับการดูแลรักษาในรูปแบบของการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน การวางแผนการท่องเที่ยวรวมทั้งการวางมาตรฐานการดูแลรักษาทรัพยากรดังกล่าวจึงเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็น สิ่งเปราะบางได้

ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เป็นสิ่งดึงดูดความต้องการพื้นฐานของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ตัวอย่างเช่น ผู้คนที่อยู่ในพื้นที่หุบเขาที่มีอากาศหนาว ย่อมไม่มีโอกาสที่จะได้สัมผัสอากาศอันอบอุ่น หรือได้เห็นชายทะเล ความต้องการนี้เองที่ทำให้แหล่งท่องเที่ยวชายทะเลเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวหลายประเทศ โดยเฉพาะชาวยุโรป ดังจะเห็นได้จากความหนาแน่นของนักท่องเที่ยวที่ชายหาดเมืองนีซ (Nice) ของประเทศฝรั่งเศสในช่วงเดือนตุลาคม ซึ่ง

เป็นเดือนแห่งการพักผ่อนของนักท่องเที่ยวฝรั่งเศส นอกจากนี้ชาวยุโรปยังนิยมท่องเที่ยวไปยัง ชายหาดหลายแห่งของสเปน หรือหมู่เกาะแคริบเบียนในอเมริกา รวมทั้งภูเก็ตของประเทศไทย ด้วยเช่นกัน

จากตัวอย่างดังกล่าว ทำให้เห็นว่านอกจากชายทะเลจะเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติที่เห็นได้เด่นชัด และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้แล้ว ในอีกส่วนหนึ่ง “อากาศ” ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มองไม่เห็น ต้องอาศัยการสัมผัสทางกาย ก็ยังเป็นทรัพยากรธรรมชาติอีกรูปแบบหนึ่งที่เป็นตัวดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เช่นกัน

5.2 ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมและสังคม และทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านบันเทิงและเพลิดเพลิน

ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์ คือ วัฒนธรรม วิถีชีวิต หรือเหตุการณ์ที่สืบสานกันมาตั้งแต่อดีต โดยส่วนใหญ่การนำเสนอประวัติศาสตร์ในรูปของทรัพยากรการท่องเที่ยวจะอยู่ในรูปของโบราณสถาน โบราณวัตถุ และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์

ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมและสังคม แต่ละประเทศต่างก็มีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตทางสังคมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ทั้งที่เป็นรูปธรรมที่แสดงออกทางด้านลักษณะความเป็นอยู่ของผู้คน ภาษา เทศกาล ประเพณี พิธีกรรมทางศาสนา ศิลปะหัตถกรรม การแต่งกาย การละเล่นและการบันเทิงต่างๆ สภาพบ้านเรือน ฯลฯ และที่เป็นนามธรรม ที่แสดงออกทางด้านความคิด ความเชื่อ ทัศนคติ ภูมิปัญญาชาวบ้าน ฯลฯ สิ่งเหล่านี้คือทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งสิ้น เนื่องจากสามารถตอบสนองความอยากรู้อยากเห็น สิ่งแปลกแตกต่างของนักท่องเที่ยวได้

ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมและสังคม ยังหมายรวมถึง “อัญมณีไมตรีและการต้อนรับ” ของผู้คนในท้องถิ่นด้วย นับเป็นทรัพยากรที่สำคัญอย่างยิ่งของการท่องเที่ยว ทั้งนี้หากนักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกที่ไม่ได้รับการต้อนรับจากคนในท้องถิ่นแล้ว สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ หรือทิวทัศน์ใด ๆ ก็ไม่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่นั้นต่อไป หรือกลับมาเยือนซ้ำได้

6. องค์ประกอบการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2533) กล่าวถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวว่า จะต้องประกอบด้วยองค์การจัดธุรกิจและการบริการสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวทุกประเภท ดังนี้

- 6.1 การคมนาคมขนส่ง ทั้งทางบก น้ำ และอากาศ
- 6.2 ที่พักแรม
- 6.3 ร้านอาหารและภัตตาคาร
- 6.4 บริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์
- 6.5 สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว อันได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทต่างๆ
- 6.6 ร้านขายของที่ระลึกและขายสินค้าพื้นเมือง
- 6.7 ความปลอดภัย
- 6.8 การอำนวยความสะดวกในการเข้า/ออกเมือง
- 6.9 การจัดบริการอื่นๆสำหรับนักท่องเที่ยว
- 6.10 การเผยแพร่โฆษณา

จากการที่กิจกรรมการท่องเที่ยวต้องประกอบด้วยองค์ประกอบด้านกิจกรรมธุรกิจและบริการหลายประการดังกล่าว จึงทำให้การท่องเที่ยวมีลักษณะอุตสาหกรรมประเภทหนึ่งที่มีลักษณะพิเศษกว่าอุตสาหกรรมประเภทอื่นๆ หากแต่เป็นอุตสาหกรรมที่ไม่มีปล่องควัน เหมือนกับโรงงานอุตสาหกรรมประเภทอื่น ๆ ยังอาจกล่าวได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ และมีเครือข่ายโยงใยอยู่ทั่วทุกมุมโลก

7. ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรม

เนื่องจากการท่องเที่ยวมีความเกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวของผู้คนจากที่หนึ่งไปยัง อีกที่หนึ่ง อันเกิดจากความต้องการของมนุษย์ที่เดินทางเพื่อแสวงหาการพักผ่อน หรือเพื่อความบันเทิง หรือเพื่อจุดประสงค์อื่น ๆ ในทางสังคม ดังนั้น ความสำคัญของการท่องเที่ยวที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมในทางบวกสามารถจำแนกได้ดังต่อไปนี้ (รติกา อังกูร และคณะ, 2547)

7.1 การท่องเที่ยวสร้างสันติภาพให้แก่โลก วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวที่ต้องการให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างคนต่างถิ่น ต่างวัฒนธรรม อันจะนำไปสู่ความเข้าใจกันระหว่างประเทศและเกิดสันติภาพของโลกในที่สุด การท่องเที่ยวจึงเสมือนลื่อนนำไปสู่สันติภาพของโลก เสริมสร้างความเป็นมิตรไมตรีระหว่างประเทศและเชื่อมโยงโลกทั้งโลกเข้าไว้ด้วยกัน

7.2 การท่องเที่ยวช่วยฟื้นฟูและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยวมีส่วนช่วยกระตุ้นให้คนท้องถิ่นเกิดความสามัคคีในการช่วยกันอนุรักษ์ฟื้นฟูขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ซึ่งเป็นทรัพยากรอันมีค่าของท้องถิ่นเพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว เนื่องจากปัจจุบันนักท่องเที่ยวต้องการได้สัมผัสวัฒนธรรมที่มีความเป็น “ของแท้” มากขึ้น การจัดการแสดงทางวัฒนธรรมกลับถูกมองว่าเป็น “ของเทียม” และนักท่องเที่ยวบางรายปฏิเสธสิ่งเหล่านี้

7.3 การท่องเที่ยวทำให้ประชาชนเกิดความรักและความภาคภูมิใจในท้องถิ่น วัฒนธรรมของท้องถิ่นที่เข้มแข็ง นอกจากจะสามารถนำมาเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยว เพื่อนำเสนอต่อนักท่องเที่ยวแล้ว ในอีกแง่มุมหนึ่งยังทำให้คนในท้องถิ่นเกิดความรักและความภาคภูมิใจท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งเป็นแรงบันดาลใจที่สร้างสรรค์และพัฒนาสิ่งดี ๆ ให้แก่ท้องถิ่นของตนเอง อันเป็นการลดปัญหาการย้ายถิ่นเพื่อไปทำงานนอกพื้นที่ และปัญหาความแออัดทางสังคมที่จะตามมาด้วย

7.4 การท่องเที่ยวส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพจิตดี เนื่องจากประชาชนได้มีโอกาสเดินทางท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ อันเป็นหนทางหนึ่งที่จะหลีกเลี่ยงจากสภาพชีวิตประจำวันที่ตั้งเครียดจากการงานและภาวะกดดันทางสังคม ส่งผลให้ประชาชนมีสุขภาพจิตที่ดี ซึ่งช่วย ลดปัญหาทางสังคมในทางอ้อม

7.5 การท่องเที่ยวช่วยให้ประชาชนรู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยการนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาผลิตเป็นสินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึกขาย ซึ่งนอกจากจะเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมแล้ว ยังเพิ่มรายได้ให้แก่คนท้องถิ่นด้วย

7.6 การท่องเที่ยวเสริมสร้างพื้นฐานของสังคมที่ดี ในด้านความมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่การเป็นเจ้าบ้านที่ดี และการยิ้มแย้มแจ่มใส เพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว ซึ่งพื้นฐานของสังคมที่ดีในลักษณะนี้เป็นปัจจัยหลักที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี โดยหลายประเทศได้หันมาให้ความสำคัญกับปัจจัยนี้ จากงานวิจัยทางการท่องเที่ยวหลายฉบับของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้แสดงให้เห็นว่า อธิปไตยไมตรี รอยยิ้ม และความมีน้ำใจของคนไทยเป็นปัจจัยสำคัญที่ ทำให้นักท่องเที่ยวต่างประเทศเลือกเดินทางกลับมาประเทศไทยอีกครั้ง

ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรม

แม้ว่าการท่องเที่ยวจะมีความสำคัญด้านบวกต่อเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ในขณะเดียวกันหากขาดการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีระบบและทิศทางที่ถูกต้อง

การท่องเที่ยวก็อาจสร้างปัญหาต่อเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมได้เช่นเดียวกัน ดังคำกล่าวที่ว่า “การท่องเที่ยวมีลักษณะเป็นทวีลักษณ์ในตัวของตัวเอง”

การท่องเที่ยวกับผลกระทบด้านสังคม

ผลดี : สืบเนื่องมาจากผลดีทางเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดการจ้างแรงงานในภาคบริการ การผลิตสินค้าทางการเกษตร ฯลฯ ทำให้คุณภาพชีวิตของคนในสังคมดีขึ้น การมีงานทำ การมีรายได้ที่พอเพียงต่อการดำรงชีวิต ย่อมทำให้ประชาชนเกิดความภาคภูมิใจในความสามารถของตน นอกจากนี้ การท่องเที่ยวยังช่วยให้เกิดการพัฒนาโครงสร้างสังคมทางกายภาพต่าง ๆ เช่น ถนน ประปา ไฟฟ้า สถานที่พัก สถานเอนกนันทน์ สถานีตำรวจ โรงพยาบาล ฯลฯ อันเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานที่การท่องเที่ยวมีส่วนในการสร้างให้เกิดความเจริญในท้องถิ่นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวขึ้น ๆ และที่สำคัญคือ กิจกรรมการท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนา กลุ่มต่างๆทางสังคมขึ้นอีกด้วย เช่น กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กลุ่มผลิตสินค้าที่ระลึกนักท่องเที่ยว ฯลฯ ซึ่งการเกิดขึ้นของกลุ่มทางสังคมเหล่านี้ ทำให้ประชาชนได้เข้ามาเรียนรู้ซึ่งกันและกัน นับเป็นผลดีต่อการพัฒนาประชาธิปไตยและการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสังคมในภาพรวมด้วย

ผลกระทบทางด้านสังคมและเศรษฐกิจนั้น มีงานวิจัยพบผลกระทบทางด้านบวก คือ ผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรการวิจัยทางสังคมศาสตร์รุ่นที่ 17 (2525) ศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อประชาชน โดยศึกษาในแหล่งท่องเที่ยว 2 แห่ง คือ เชียงใหม่และชลบุรี พบว่า เมื่อรวมรายได้ที่ได้รับในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว เฉลี่ยแล้วอาชีพที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีรายได้สูงกว่าอาชีพเดิมหรืออาชีพอื่น ๆ เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ประชาชนต้องประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวต่อไป และทำให้ประชาชนกลุ่มที่ไม่ได้ประกอบอาชีพเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมีความต้องการที่จะเปลี่ยนมาประกอบอาชีพเช่นนี้บ้าง สอดคล้องกับ นิธิดา ประยงค์ (2530) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม เนื่องจากการท่องเที่ยว กรณีศึกษา อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยศึกษาเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวและไม่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว พบว่า กลุ่มที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม มากกว่ากลุ่มที่ไม่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวทำให้เกาะสมุยพัฒนาขึ้นในแง่ความเจริญของท้องถิ่น ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก แต่ในแง่เศรษฐกิจ การบริโภคที่เพิ่มมากขึ้นทำให้ราคาสินค้าและบริการสูงขึ้น

นอกจากนี้ การปะทะสังสรรค์ทางสังคมระหว่างคนในแต่ละถิ่นทำให้เกิดการเรียนรู้ทางภาษา ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ประเพณี วิถีคิดของกันและกัน ก่อให้เกิดความเข้าใจกันมากยิ่งขึ้นในระดับประเทศแล้ว การขยายกิจกรรมการท่องเที่ยวเข้าไปสู่ประเทศหรือภูมิภาคอื่น ๆ ย่อมเป็นการลดสภาพการอยู่อย่างโดดเดี่ยว ความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศย่อมนำไปสู่การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองระหว่างประเทศและเป็นผลดีต่อการเมืองในระดับโลกด้วยเช่นกัน

ผลเสีย : โดยปกติแล้วค่านิยมและความเชื่อทางสังคมบางประการของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ย่อมแตกต่างกับค่านิยมและความเชื่อทางสังคมของประชาชนในแหล่งท่องเที่ยว จึงเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่เกิดปัญหาสังคมขึ้น เช่น ปัญหาโสเภณี ปัญหายาเสพติด การประพฤติผิดทางด้านศีลธรรมอื่น ๆ

เป็นความจริงที่ว่าในพื้นที่ต่าง ๆ ที่ไม่มีการท่องเที่ยว ก็มีปัญหาพื้นฐานเหล่านี้อยู่เช่นกัน แต่ก็มักพบว่าในพื้นที่ที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเข้มข้น ปัญหาสังคมเหล่านี้ก็จะมี ความรุนแรงมากขึ้นเป็นเงาตามตัว ความแตกต่างทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และระดับการศึกษา ระหว่างนักท่องเที่ยวกับประชาชนในพื้นที่ มักทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกว่าตนอยู่ในฐานะที่ต่ำต้อยและด้อยโอกาสกว่านักท่องเที่ยว และหากปล่อยให้ความรู้สึกเช่นนี้มีเพิ่มมากขึ้น ก็อาจนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งและความรุนแรงได้ในที่สุด เพื่อพิจารณาในแง่มุมนี้จะพบว่า ความแตกต่างทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม การศึกษา ค่านิยม ฯลฯ ก็อาจเป็นชนวนของความขัดแย้ง แยกแยกได้เช่นกัน

นอกจากนั้น ปัจจุบันนายทุนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เข้าไปลงทุนและปรับเปลี่ยนที่ดินเป็นร้านค้าและที่พักเพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว แม้ว่าส่วนหนึ่งธุรกิจดังกล่าวจะก่อให้เกิดการสร้างงานและรายได้ให้แก่คนในพื้นที่ แต่ผลกำไรส่วนใหญ่กลับตกเป็นของคนนอกพื้นที่ที่เข้ามาลงทุน (รศีกา อังกูร และคณะ, 2547)

การท่องเที่ยวกับผลกระทบด้านวัฒนธรรม

ผลดี : ขนบธรรมเนียม ประเพณี พิธีกรรม วิถีวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวในแต่ละพื้นที่ถือว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้มาก เพราะเมื่อมองจากสายตาของนักท่องเที่ยวที่เป็นคนนอกชุมชน สิ่งเหล่านี้จะเป็นทั้งสิ่งที่แปลกตาและใหม่ น่าตื่นตาตื่นใจ รั้ทำให้เกิดความสนใจศึกษา การที่มีนักท่องเที่ยวให้ความสนใจเข้ามาเที่ยวชม จึงเป็นผลในด้านที่ทำให้ประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวเกิดความภูมิใจในวิถีวัฒนธรรมของ

ตนเอง ก่อให้เกิดการอนุรักษ์และฟื้นฟูชนบทธรรมเนียม ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรมต่าง ๆ ของตนที่กำลังจะจางหายไป

ในส่วนของประเทศไทยพบว่า การท่องเที่ยวมีส่วนในการช่วยอนุรักษ์และฟื้นฟู การละเล่นพื้นบ้าน เช่น ลิเก ลำตัด การเล่นเพลงอีแซว ฯลฯ ประเพณี พิธีกรรมตามเทศกาล ต่าง ๆ เช่น ประเพณีเผาเทียนเล่นไฟจังหวัดสุโขทัย ประเพณีแห่เทียนพรรษาจังหวัดอุบลราชธานี และเทศกาลสงกรานต์จังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น ทำให้ชนบทธรรมเนียม ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรมต่าง ๆ ได้กลับมาฟื้นคุณค่าขึ้นมาใหม่ในสังคมไทย นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทางด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณี ๆ ขึ้นในสังคมอีกด้วย

ผลเสีย : สิ่งที่พบเห็นทั่วไป คือวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ มักมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมของกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนาหรือ ด้อยพัฒนา แบบแผนทางวัฒนธรรมที่อ่อนแอว่าจะค่อยๆ ถูกกลืนกลาย หรือกระทั่งถูกทำให้ สลายไปในที่สุด เช่น ลักษณะการแต่งกาย ภาษา ลักษณะการปฏิบัติตัว กิริยามารยาทที่ ลอกเลียนจากชาวต่างประเทศ นอกจากนี้ การท่องเที่ยวยังก่อให้เกิดวัฒนธรรมจำแลง หรือการทำ วัฒนธรรมให้เป็นสินค้าเพื่อผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่ง

(วรศักดิ์ มหัทธโนบล, 2542)

... แม้ว่าวัฒนธรรมจะเป็นสินค้าอย่างหนึ่งได้อย่างไม่ชัดเจนแต่วัฒนธรรมก็เหมือนสินค้า ทั่วๆไปที่เมื่อได้กลายเป็นสินค้าไปแล้ว ใครๆก็คาดหวังในคุณภาพ เมื่อวัฒนธรรมถูกทำให้ เป็นสินค้าด้อยคุณภาพแล้ว ผู้ขายไม่เพียงแต่จะขาดทุนตั้งการขายสินค้าชิ้นเท่านั้น หากแต่บางที่สังคมก็อาจจะล่มสลายไปด้วย เพราะการผลิตสินค้าวัฒนธรรมที่ด้อย คุณภาพ ในด้านหนึ่งก็ไม่ต่างอะไรกับการค่อยๆ ทำลายรากเหง้าของตนลงไปนั่นเอง

การพยายามสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวด้วยการลอกเลียนรูปแบบวิถีชีวิตของ ชาวชนบท ชาวเขา หรือการละเล่นพื้นเมืองเข้ามาแสดงในโรงแรมหรือศูนย์การค้าต่าง ๆ โดยที่ผู้ จัดเลือกตัดตอนเอา “รูปแบบ” ของวัฒนธรรมบางตอนจากวิถีชีวิตทั้งหมดทั้งมวลของเจ้าของ วัฒนธรรม ทำให้ไม่สามารถสื่อให้ผู้ชมเข้าใจ “เนื้อหา” ที่แท้จริงของวัฒนธรรมได้เลย และยังเสี่ยง ต่อการก่อเกิดความเข้าใจผิดแก่นักท่องเที่ยวอีกด้วย

รายงานการวิจัยของ สุรีย์ บุญญานุกพงษ์ (2539) ศึกษาผลกระทบจากการส่งเสริมการท่องเที่ยว กรณีจังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า การท่องเที่ยวเป็นตัวเร่งเกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชนอย่างรวดเร็ว การพัฒนาด้านการคมนาคม การบริการสาธารณสุข และสาธารณูปการต่าง ๆ รวมทั้งการบริการทางสังคมอื่น ๆ ได้รับการสนับสนุนเพื่อให้สามารถรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น กิจกรรมการท่องเที่ยวได้ส่งผลเกิดการขยายตัวของชุมชนมากขึ้น มีการใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยและพาณิชยกรรมเพิ่มขึ้น ประชากรในชุมชนที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเข้าไปมีรายได้เพิ่มขึ้น มีโอกาสและทางเลือกในการประกอบอาชีพและการศึกษาสูงขึ้นพร้อม ๆ กับค่าครองชีพที่ขยับตัวสูงขึ้น นอกจากการท่องเที่ยวจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจแล้ว ยังส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของชุมชนอีกด้วย จะเป็นไปในทางลบมากกว่าทางบวก เนื่องจากองค์ประกอบทางด้านสังคม วัฒนธรรม เป็นส่วนหนึ่งของทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน อย่างไรก็ตามผลการวิเคราะห์พบว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้น มิได้เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว หากแต่เป็นเพราะความอ่อนแอของวัฒนธรรมเองด้วย เนื่องจากประชากรในท้องถิ่นขาดความรู้ ความเข้าใจถึงแก่นแท้ของวัฒนธรรม ประเพณีของตนเอง ทำให้ไม่สามารถต้านกระแสของวัฒนธรรมใหม่ ๆ ที่เข้ามาได้ พงษ์อนันต์ สรรพนิช (2526) ศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อประชาชนชาวภูเก็พบว่ามีทั้งด้านดีและไม่ดี ในด้านดี คือ ชาวภูเก็ทยอมรับว่าการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการสร้างงานและอาชีพแก่ประชาชนท้องถิ่นและนำความเจริญมาสู่ท้องถิ่น ในด้านไม่ดี คือ การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาการครองชีพ และอาชญากรรม สำหรับในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรมของชาตินั้น ชาวภูเก็ตผู้สูงอายุส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า นักท่องเที่ยว โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศได้นำเอาวัฒนธรรมที่ขัดแย้งกับสังคมไทยมาประพุดิปฏิบัติทั้งในด้านการแต่งกาย และความประพุดิตอกันระหว่างชายหญิงในที่สาธารณะ อันเป็นแนวทางให้เยาวชนเลียนแบบได้และเป็นผลเสียต่อวัฒนธรรมท้องถิ่น

สรุปได้ว่า ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวจะส่งผลไปในทางบวกมากกว่าทางลบ แต่ผลกระทบทางด้านสังคมและวัฒนธรรมจะส่งผลเป็นไปในทางลบมากกว่าทางบวก (Pearce, 2005 อ้างอิงใน สันทัด เสริมศรี, 2529, หน้า 44) ได้รวบรวมเอาแนวคิดของผู้ที่ทำการศึกษารื่องผลกระทบทางด้านสังคมและวัฒนธรรมของการท่องเที่ยวในสังคมต่าง ๆ มาสรุปเป็นข้อเสนอแนวทางการศึกษาว่า การพิจารณาผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม ควรจะพิจารณาในประเด็นเหล่านี้ คือ ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อโครงสร้างทางประชากร เช่น การย้ายถิ่น ผลกระทบการท่องเที่ยวต่อการเปลี่ยนแปลงอาชีพ ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อการ

เปลี่ยนแปลงค่านิยม ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชนบทรวมเนียมประเพณี ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อรูปแบบการบริโภค ผลกระทบที่เกิดประโยชน์หรือผลเสียในแหล่งท่องเที่ยว

แนวคิดความสำคัญและคุณค่าประเพณีสงกรานต์

สงกรานต์ เป็นประเพณีเก่าแก่ของไทยประเพณีหนึ่งที่สืบทอดมาตั้งแต่สมัยโบราณคู่กับประเพณีตรุษ หรือที่เรียกกันรวม ๆ ว่าประเพณีตรุษสงกรานต์ หมายถึงประเพณีสงท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ของไทยก่อนที่จะปรับเปลี่ยนมาใช้วันที่ 31 ธันวาคม เป็นวันสงท้ายปีเก่า และวันที่ 1 มกราคม เป็นวันขึ้นปีใหม่ เมื่อ พ.ศ. 2483 เช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม, 2550)

“ **ตรุษ** ” เป็นภาษาทมิฬ ใช้ในชนเผ่าหนึ่งทางอินเดียตอนใต้ แปลว่า ตัด หรือ ขาด คือตัดปี หรือขาดปี หมายถึง การสิ้นปีนั่นเอง ตามปกติการกำหนดวันตรุษหรือวันสิ้นปีจะถือหลักทางจันทรคติ (วิธีนับวันและเดือนโดยถือเอาการเดินทางของดวงจันทร์เป็นหลัก) คือวันแรม ส่วนคำว่า “ **สงกรานต์** ” เป็นภาษาสันสกฤต แปลว่า ก้าวขึ้น อย่างขึ้น หรือการเคลื่อนที่ย้ายที่ หมายถึง เวลาที่ดวงอาทิตย์เคลื่อนจากราศีหนึ่งไปสู่อีกราศีหนึ่งทุก ๆ เดือน เรียกว่า สงกรานต์เดือน ยกเว้นเมื่อย้ายจากราศีมีนสู่ราศีเมษ ซึ่งเป็นสงกรานต์ปี จะเรียกชื่อพิเศษว่า “ มหาสงกรานต์ ” จึงเป็นวันขึ้นปีใหม่โดยวิธีนับทางสุริยคติ (วิธีนับวันและเดือนโดยถือกำหนดตำแหน่งดวงอาทิตย์เป็นหลัก) ดังนั้นการกำหนดนับวันสงกรานต์จึงตกอยู่ในระหว่างวันที่ 13, 14 และ 15 เมษายน ซึ่งทั้ง 3 วันจะมีชื่อเรียกเฉพาะ ดังนี้ คือ

วันที่ 13 เมษายน เรียกว่า **มหาสงกรานต์** หมายถึงการที่ดวงอาทิตย์ก้าวขึ้นสู่ราศีเมษอีกครั้งหนึ่ง หลังจากที่ผ่านมาการเข้าสู่ราศีอื่นๆ แล้ว ครบ 12 เดือน

วันที่ 14 เรียกว่า **วันเนา** หมายถึง การที่ดวงอาทิตย์เคลื่อนเข้าสู่ราศีเมษประจำที่เรียบร้อยแล้ว

วันที่ 15 เรียกว่า **วันเถลิงศก** หรือวันขึ้นศกคือวันที่เริ่มเปลี่ยนจุลศักราชใหม่การที่กำหนดให้ อยู่ในวันนี้นั้นเพื่อให้แน่ใจได้ว่าดวงอาทิตย์ โคจรขาดจากราศีมีนขึ้นสู่ ราศีเมษแน่นอนแล้วอย่างน้อย 1 องศา

สงกรานต์เป็นประเพณีวันขึ้นปีใหม่ของไทย ซึ่งได้ยึดถือปฏิบัติมาเนิ่นนาน บรรพบุรุษของเราได้กำหนด ธรรมเนียมปฏิบัติมาอย่างชัดเจนสืบทอดต่อกันมาจนกลายเป็นวัฒนธรรมประจำชาติ

เป็นความงดงาม ซึ่งบ่งบอกถึงคุณลักษณะของความเป็นไทยอย่างแท้จริง เช่น ความกตัญญู ความโอบอ้อมอารี ความเชื่ออาทรทั้งต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

กิจกรรมต่าง ๆ ที่เราได้ถือปฏิบัติสืบต่อ ๆ กันมานั้น มีความมุ่งหมายให้เกิดความสงบสุข แก่จิตใจ ครอบครัว และ สังคมเป็นสำคัญ กิจกรรมที่ทำก็มีอย่างหลากหลายและมีเหตุผลในการกระทำดังกล่าวทั้งสิ้น เริ่มจากก่อนวันสงกรานต์ เป็นการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ เพื่อความเป็นสิริมงคล และต้อนรับชีวิตใหม่ที่จะเริ่มต้นในวันปีใหม่ที่กำลังจะมาถึง ได้แก่ การทำความสะอาดบ้านเรือนที่อยู่อาศัย เครื่องใช้ข้าวของต่าง ๆ รวมทั้งสถานที่สาธารณะต่าง ๆ เช่น วัด ศาลา บริเวณชุมชน เป็นต้น การเตรียมเสื้อผ้าที่จะสวมใส่ไปทำบุญ รวมทั้งเครื่องประดับตกแต่งต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังมีผ้าสำหรับไปไหว้ผู้ใหญ่เพื่อรดน้ำขอพรด้วย การเตรียมอาหารในการไปทำบุญ ทั้งของคาวของหวาน

เมื่อถึงวันสงกรานต์ เป็นเวลาที่ทุกคนจะยิ้มแย้มแจ่มใส ทำใจให้เบิกบาน เพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งมีดังต่อไปนี้ การทำบุญ ตักบาตรตอนเช้า หรือนำอาหารไปถวายพระที่วัด เพื่อสืบทอดและทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา และเพื่อกล่อมเกล่าจิตใจให้รู้จักการให้ การเสียสละ การทำบุญอุทิศ อาจจะทำตอนไหนก็ได้ เช่น หลังจากพระภิกษุ - สามเณรฉันเพลแล้ว หรือจะนิมนต์พระมาสดมภ์ ฉันเพลที่บ้าน แล้วบังสุกุลก็ได้ เพื่อแสดงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณที่ล่วงลับไปแล้ว การสงฆ์น้ำพระ มี 2 แบบ คือ การสงฆ์น้ำพระภิกษุสามเณร และการสงฆ์น้ำพระพุทธรูป เพื่อความเป็นสิริมงคล และแสดงความเคารพต่อปวงชนที่ดำรงสืบทอดพระพุทธศาสนา การก่อกองเจดีย์ทราย จะทำในวันใดวันหนึ่งระหว่างวันที่ 13 - 15 เมษายน โดยการขนทรายมาก่อเป็นเจดีย์ขนาดต่าง ๆ ในบริเวณวัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้วัดได้ใช้ประโยชน์ในการก่อสร้าง หรือถมพื้นที่ต่อไป ถือเป็น การทำบุญอีกลักษณะหนึ่งที่ได้ทั้งบุญและความสนุกสนาน การปล่อยนก ปล่อยปลา เป็นการ ทำบุญทำทานอีกรูปแบบหนึ่ง โดยเฉพาะการปล่อยนก ปล่อยปลาที่ติดกับดัก บ่วง ให้ไปสู่อิสระ หรือปลาที่อยู่ในน้ำตื้น ๆ ซึ่งอาจจะตายได้ หากปล่อยให้อยู่ในสภาพแบบเดิม การรดน้ำขอพร เป็นการแสดงความเคารพและแสดงความกตัญญูตเวทีต่อผู้มีพระคุณ โดยเฉพาะผู้อาวุโสหน่อย ฟังปฏิบัติต่อผู้อาวุโสมาก เช่น ลูกกับพ่อ-แม่-ปู่-ย่า-ตา-ยาย พุทธศาสนิกชนต่อพระภิกษุสงฆ์ เป็นต้น เป็นการแสดงความสุภาพอ่อนน้อม อ่อนโยน และขอรับพร ซึ่งผู้อาวุโสกว่าเหล่านั้นจะได้วยชัย ให้พรให้อยู่เย็นเป็นสุข และได้ข้อคิดเตือนใจเพื่อเริ่มต้นปีใหม่อย่างไม่ประมาท

การเล่นรดน้ำ หลังจากเสร็จพิธีการต่าง ๆ แล้ว เป็นการเล่นรดน้ำ เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างญาติมิตร โดยการใช้น้ำสะอาดผสมน้ำอบหรือน้ำหอม หรือจะใช้น้ำอบก็ได้ รดกันเบา ๆ

ด้วยความสุภาพ ประเพณีปฏิบัติเหล่านี้ อาจมีความแตกต่างกันออกไปบ้างตามแต่ท้องถิ่น การจะยึดถือปฏิบัติอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและความต้องการของชุมชนเป็นสำคัญ คุณค่าและสาระของวันสงกรานต์ จะเห็นถึงสงกรานต์เป็นประเพณีที่งดงาม อ่อนโยน เอื้ออาทร และเต็มไปด้วยบรรยากาศของความกตัญญู ความเคารพซึ่งกันและกัน เป็นประเพณีที่ให้ความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนมนุษย์ในสังคม

วันสงกรานต์เป็นวันแห่งความรัก ความผูกพันในครอบครัว อย่างแท้จริง สมัยก่อนพ่อแม่จะเตรียมเสื้อผ้าใหม่พร้อมเครื่องประดับให้ลูกหลานไปทำบุญ ลูกหลานก็จะเตรียมเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มให้ผู้ใหญ่ได้สวมใส่หลังการรดน้ำขอพร ปัจจุบันเมื่อถึงวันสงกรานต์ทุกคนจะหาโอกาสกลับบ้านไปหาพ่อแม่รดน้ำขอพร เพื่อเป็นสิริมงคลในการเริ่มต้นปีใหม่และเป็นกำลังใจกันและกันในการดำรงชีวิตอยู่ต่อไป

วันสงกรานต์เป็นวันแห่งการแสดงความกตัญญู โดยการปรนนิบัติต่อพ่อแม่และผู้มีพระคุณที่มีชีวิตอยู่ และทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้ว เป็นวันที่ก่อให้เกิดความสมัครสมานสามัคคีในชุมชน เช่น การได้พบปะสังสรรค์ร่วมกันทำบุญ และการละเล่นสนุกสนานรื่นเริงในยามบ่ายหลังจากการทำบุญ โดยการเล่นรดน้ำในหมู่เพื่อนฝูงและคนรู้จักและการละเล่นตามประเพณีท้องถิ่น

สงกรานต์เป็นประเพณีที่ก่อให้เกิดความเอื้ออาทรต่อสิ่งแวดล้อม เพราะในวันนี้ทุกคนจะช่วยกันทำความสะอาดบ้านเรือน สิ่งของเครื่องใช้ทุกอย่างให้สะอาดหมดจดเพื่อจะได้ต้อนรับปีใหม่ด้วยความแจ่มใส เบิกบาน นอกจากนี้ยังควรช่วยกันทำความสะอาดวัดวาอาราม ที่สาธารณะ และอาคารสถานที่ของหน่วยงาน

วันสงกรานต์ เป็นวันทำบุญครั้งสำคัญครั้งหนึ่งของพุทธศาสนิกชน โดยการทำบุญ ตักบาตร เลี้ยงพระ ฟังเทศน์ ปฏิบัติธรรม และสงฆ์น้ำพระ ศรัทธาในการทำบุญให้ทาน ซึ่งถือเป็นการเกื้อกูลสูงสุดของมนุษยชาติ และการถือศีลปฏิบัติธรรมซึ่งเป็นเหตุแห่งความเจริญรุ่งเรืองของชีวิต และสามารถสืบทอดพระพุทธานามมาได้จนถึงปัจจุบัน

สงกรานต์ ปัจจุบันและอนาคต.. ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ที่แผ่ขยายครอบคลุมไปทั่วโลก โดยเฉพาะที่ส่งผลกับประเทศไทย ก่อให้เกิดภาวะวิกฤตกับวัฒนธรรมไทยเป็นอย่างมาก ประเพณีสงกรานต์ก็ตกอยู่ในวัฏจักรนี้เช่นเดียวกัน มีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหลายประการที่ยังความเป็นห่วงให้เกิดขึ้นแก่ทุกคนที่รักและเห็นคุณค่าของประเพณีนี้ จึงมีความพยายามที่จะรณรงค์ทุกรูปแบบเพื่อให้ทุกคนที่เป็นคนไทย รวมทั้งชาวต่างชาติได้รับรู้ถึงความหมาย ความสำคัญ และ

คุณค่าของประเพณีสงกรานต์ที่แท้จริง เราคนไทยควรใช้ประเพณีสงกรานต์นี้ เป็นโอกาสในการสร้างความรัก ความกตัญญู ความเอื้ออาทร ความเคารพซึ่งกันและกัน เพื่อสานความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน โดยไม่ละเลยคุณค่า สาระ ที่เป็นแก่นแท้ของประเพณีสงกรานต์ที่งดงามมาและทรงคุณค่ามาแต่อดีต

ประเพณีสงกรานต์ของจังหวัดเชียงใหม่ (prapayneethai, 2553)

ชาวล้านนาให้ความสำคัญวันปีใหม่เมืองมากเพราะถือว่าเป็นการแสดงความรักและศรัทธาต่อพุทธศาสนา แสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ ความสามัคคีและสนุกสนานในหมู่คณะ และยังเป็นเทศกาลที่ญาติพี่น้องซึ่งแยกย้ายกันอยู่ตามที่ต่าง ๆ ได้มีโอกาสกลับมาพบปะสังสรรค์กัน จึงนับเป็นการรวมญาติครั้งใหญ่ที่สุดในรอบปี

วันแรกของงาน คือ วันที่ 13 เมษายน ตามประเพณีพื้นเมืองเรียกว่า วันสังขานต์ล่อง คือ หมายความว่า วันนี้นั้นสิ้นสุดศักราชเก่า ในวันนี้จะได้ยินเสียงยิงปืนจุดประทัดกันแต่เช้าตรู่ การยิงปืนและการจุดประทัดนี้ มีความเชื่อถือกันแต่โบราณว่า เป็นการขับไล่เสนียดจัญไรต่าง ๆ ให้ล่องไปพร้อมกับสังขาร นอกจากนั้นชาวบ้านก็จะกวาดขยะมูลฝอยตามลานบ้านไปกองไว้แล้วจุดไฟเผาเสียและทำความสะอาดปิดกวาดบ้านเรือนให้เรียบร้อยเก็บเสื้อผ้ามุ้งหมอนผ้าปูที่นอนไปซักอุปกรณ์ที่ซักไม่ได้ก็นำออกไปผึ่งแดดเสร็จแล้วก็ชำระร่างกายสระผม (ดำหัว) ให้สะอาด และมีการแห่พระพุทธรูปสำคัญประจำเมืองด้วย ถัดจากวันสังขารล่อง คือ วันที่ 14 เมษายน เรียกว่า วันเนา หรือ วันเนา ในวันนี้ตามประเพณีถือว่าเป็นวันสำคัญและเป็นมงคลแก่ชีวิต จะได้ประสบแต่ความดีงามตลอดปี จะไม่ทำอะไรที่ไม่เป็นมงคล เช่นดำทอ หรือทะเลาะวิวาทกัน ตอนเช้าต่างก็จะไปตลาดเพื่อจะจัดซื้ออาหารและข้าวของมาทำบุญเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า วันดา (คือวันสุขดิบทางใต้) ตอนบ่ายจะมีการขนทรายเข้าวัดโดยขนจากแม่น้ำปิงแล้วนำไปยังวัดที่อยู่ใกล้บ้านเพื่อก่อเจดีย์ทรายตามลานวัด เจดีย์ที่ก่อขึ้นจะตกแต่งด้วยธงทิวสีต่าง ๆ ธงสีนี้ชาวพื้นเมืองเรียกว่า ตุง ทำด้วยกระดาษสี ตัดเป็นรูปสามเหลี่ยมชายธงและรูปร่างต่าง ๆ ติดปลายไม้ อีกชนิดหนึ่งตัดเป็นรูปหลอดลายต่าง ๆ ติดปลายไม้เรียกว่า ซ่อ การทอหรือถวายนตุงหรือซ่อนี้ถือกันว่าเมื่อตาย (สำหรับผู้ที่มิบาปหนักถึงตกนรก) จะสามารถพ้นจากขุมนรกได้ด้วยซ่อและตุงนี้ ส่วนการขนทรายเข้าวัดนั้นถือว่าการทดแทนที่เมื่อตนเดินผ่านหรือเข้าออกวัด ทรายในวัดย่อมจะติดเท้าออกไปนอกวัดเป็นบาปกรรม ทางวัดจะได้ใช้ทรายเพื่อประโยชน์ในการสร้างหรือถมลานวัด เจดีย์ทรายนี้จะทำพิธีถวายนตุงในวันรุ่งขึ้น และจะมีการปล่อยนกปล่อยปลา ในวันขนทรายนี้ จะมีการเล่นรดน้ำกันและเป็นการเล่นอย่างสนุกสนานที่สุดวันหนึ่ง ผู้หญิงจะแต่งกายพื้นเมืองจะนุ่งผ้าขึ้นสวมเสื้อแขนยาว

ตัดดอกไม้ที่มวยผม ส่วนผู้ชายจะแต่งกายด้วยเสื้อผ้าชุดพื้นเมืองคล้องคอด้วยดอกมะลิ ถือชั้นหรือโอบคนละใบใส่น้ำเพื่อรดกันอย่างสนุกสนาน และชนทวายเข้าวัดด้วยใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใสทุก ๆ คน วันที่สาม ตรงกับวันที่ 15 เมษายน เรียกว่า วันพญาวัน จะมีการ ดำหัว ซึ่งเป็นประเพณีอย่างหนึ่งของชาวเมืองเหนือ คือ การนำลูกหลานญาติพี่น้องไปขอขมาลาโทษ(สูมาคารวะ) ต่อผู้ใหญ่ในตอนเย็น โดยวันนี้ตั้งแต่เช้าตรู่ชาวบ้านจะจัดอาหารหวานคาวใส่สำรับไปถวายพระที่วัดเป็นการถวายภัตตาหารหรือที่เรียกกันว่า ทานขันข้าว เป็นการถวายทานเพื่ออุทิศส่วนกุศลถึงญาติพี่น้องบิดามารดาที่ล่วงลับไปแล้วอีกด้วย รวมทั้งถวายเจดีย์ทราย ถวายจ่อตุง ถือว่าเป็นอานิสงส์

ประเพณีปีใหม่เมือง เป็นประเพณีที่แสดงถึงความกตัญญูตวกวที่มี ความเอื้ออาทรต่อกัน เป็นการสร้างความสามัคคีในหมู่พี่น้องและชุมชน ด้วยการร่วมกันทำอาหารคาว - หวาน สำหรับไปทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับผู้ล่วงลับ การชนทวายเข้าวัดเพื่อถวายทานเจดีย์ทราย ถวายจ่อตุง รดน้ำดำหัวผู้อาวุโสที่เคารพนับถือ ด้วยการร่วมตกแต่งเครื่องสักการะดำหัว ตลอดจนการสงฆ์น้ำพระพุทธอุปสาัคัญประจำเมือง ประจำวัดและประจำบ้าน

แนวคิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมไทย

การที่จะศึกษาวิเคราะห์ถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในมิติด้านสังคมและวัฒนธรรมนั้น จำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายรวมทั้งแง่มุมต่างๆเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมพอเป็นแนวทางเบื้องต้นก่อน

1. แนวคิดและความเข้าใจเกี่ยวกับสังคม

สังคม (Society) คือ กลุ่มคนซึ่งมีการจัดระเบียบในการมีชีวิตร่วมกัน มีแบบแผน การดำเนินชีวิต (วัฒนธรรม) ในรูปแบบเดียวกัน และทุกคนมีความรู้สึกเป็นสมาชิกของสังคม นักสังคมวิทยาอาจจะให้นิยามสังคมแตกต่างกัน เช่น วิลเลียม เอ. ฮาวิลแลนด์ (Haviland, 1990) อธิบายว่าสังคม คือ ประชาชนกลุ่มหนึ่งที่อยู่ในดินแดนใดดินแดนหนึ่งและมีประเพณี วัฒนธรรมที่เหมือนกัน ในทำนองเดียวกัน จอห์น เจ. มาซิโอนิส (Macionis, 1993) ให้ความหมายที่สอดคล้องกัน คือ สังคมเป็นเรื่องเกี่ยวกับประชาชนที่มีการกระทำระหว่างกันต่อกันภายในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง และมีวัฒนธรรมร่วมกัน ส่วนพจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2524) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สังคม คือ คนจำนวนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน มีระเบียบ กฎเกณฑ์ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญร่วมกัน

สรุปว่าสังคมหมายถึงผู้คนพวกหนึ่งซึ่งรวมกลุ่มกันอยู่มากมายหลายกลุ่ม ผู้คนทั้งหลายเหล่านี้มีบางสิ่งบางอย่างคล้ายคลึงกัน เป็นต้นว่า วัฒนธรรม ธรรมเนียมประเพณี ทัศนคติ และคุณธรรมต่าง ๆ ผู้คนเหล่านี้แม้จะแยกย้ายกันอยู่ ต่างก็มีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน ทุกคนถือว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยใหญ่หน่วยเดียวกัน ผู้คนในสังคมแต่ละแห่งย่อมมีความสัมพันธ์และมีการกระทำทางสังคมต่อกัน คือ สามารถคาดคะเนพฤติกรรมที่แสดงออกมา หรือเข้าใจพฤติกรรมที่แสดงออกต่อกัน

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นได้ว่าสังคมและวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างแยกออกจากกันไม่ได้ เพราะกลุ่มคนที่มาอยู่ร่วมกันเป็นสังคมนั้น จะมีความสนใจ มีแบบแผน การดำเนินชีวิต มีความสัมพันธ์ มีการกระทำต่อกัน มีประเพณีวัฒนธรรมที่เหมือนกัน และวัฒนธรรมก็จะเป็นการเชื่อมโยงให้สมาชิกมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมด้วย

2. ความหมายของวัฒนธรรม

มนุษย์สร้างวัฒนธรรมขึ้นมาเพื่อประโยชน์แห่งการดำรงชีวิตและการสืบทอดเผ่าพันธุ์ ในเมื่อการดำรงชีวิตของมนุษย์เป็นเรื่องที่กว้างใหญ่และมีแง่มุมต่าง ๆ ให้พิจารณาอย่างซับซ้อน เรื่องของวัฒนธรรมจึงสามารถมองได้หลายแง่มุมไปด้วย

วัฒนธรรม ในภาษาไทยเป็นคำสมาสระหว่างภาษาบาลีและสันสกฤต “วัฒนธรรม” มาจากภาษาบาลี “วฒฺน” แปลว่า เจริญออกงาม “ธรรม” มาจากภาษาสันสกฤต แปลว่า ความดี วัฒนธรรมตามรากศัพท์ จึงหมายความว่า สภาพอันเป็นความเจริญออกงาม หรือลักษณะที่แสดงความเจริญออกงาม

พระยาอนุมานราชธน (2531) ได้อธิบายความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมให้กว้างขวางขึ้น นอกเหนือจากรากศัพท์ว่า วัฒนธรรมมิได้เป็นสิ่งที่เป็นตามธรรมชาติ แต่มนุษย์เป็นผู้สร้างเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง เพื่อความเจริญออกงามในวิถีแห่งชีวิตของส่วนรวม ถ่ายทอดกันได้ ทั้งนี้รวมถึง ความรู้สึก ความคิดเห็น ความประพฤติ หรือการกระทำใด ๆ ของมนุษย์ที่ปรากฏเป็น ภาษา ศิลปะ ความเชื่อถือ สิ่งที่สืบทอดต่อเป็นประเพณี เป็นมรดกแห่งสังคม อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2485 ได้ระบุไว้ว่า วัฒนธรรมไม่ใช่เพียงแต่รับมรดกกันมา แต่จะต้องรักษาของเดิมที่ดี แก้ไขตัดแปลงของเดิมที่ควรแก้ หรือดัดแปลงวางมาตรฐานความดีความงามขึ้นใหม่ แล้วส่งเสริมให้เป็นลักษณะที่ดีประจำชาติสืบต่อไปจนถึงอนุชนรุ่นหลัง

ดังนั้น วัฒนธรรม จึงหมายถึง **วิถีการดำเนินชีวิต** (The way of life) ของคนใน **สังคม** นับตั้งแต่วิถีกิน วิถีอยู่ วิถีแต่งกาย วิถีทำงาน วิถีพักผ่อน วิถีแสดงอารมณ์ วิถีสื่อความ วิถีการเดินทาง และขนส่ง วิถีอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ วิถีแสดงความสุขทางใจ และหลักเกณฑ์ การดำเนินชีวิต โดยแนวทางการแสดงออกถึงวิถีชีวิตนั้นอาจเริ่มมาจากเอกชนหรือคณะบุคคลทำ เป็นตัวแบบ แล้วต่อมากคนส่วนใหญ่ก็ปฏิบัติสืบต่อกัน วัฒนธรรมย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไข และกาลเวลา เมื่อมีการประดิษฐ์หรือค้นพบสิ่งใหม่ วิถีใหม่ที่ใช้แก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการของสังคมได้ดีกว่า ซึ่งอาจทำให้สมาชิกของสังคมเกิดความนิยม จนในที่สุดอาจเลิกใช้ วัฒนธรรมเดิม ดังนั้น การรักษาหรือธำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมเดิม จึงต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หรือพัฒนาวัฒนธรรมให้เหมาะสมมีประสิทธิภาพตามยุคสมัย

สรุปความหมายของวัฒนธรรมเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละสังคม ดังนั้น วัฒนธรรม บางส่วนอาจจะแตกต่างกัน คล้ายคลึงกับวัฒนธรรมของสังคมอื่น ตามแต่สภาพภูมิประเทศและ ประวัติศาสตร์ของแต่ละสังคม ทั้งวิถีการดำเนินชีวิตของมนุษย์ อันเกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของ มนุษย์ แล้วได้ยึดถือปฏิบัติจากชนรุ่นหนึ่งมาอีกรุ่นหนึ่งจนถึงปัจจุบัน ฉะนั้นความสัมพันธ์ ระหว่างวัฒนธรรมและพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมจึงเป็นความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดมาก

3. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

สังคมมนุษย์นั้นไม่ได้อยู่ในสภาพที่หยุดนิ่ง หากแต่จะเคลื่อนไหวตลอดเวลา ดังนั้น แนวโน้มโดยทั่วไปของสังคมจึงอยู่ในสภาพที่จะเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ โดยความหมายของการเปลี่ยนแปลงแล้วเราพิจารณาในลักษณะของการเปรียบเทียบความแตกต่างของสิ่ง ๆ หนึ่ง ใน เวลาต่างกัน การเปลี่ยนแปลงจึงเกี่ยวข้องกับเวลาหมายความว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและ วัฒนธรรมนี้ เราพิจารณาในแง่การเปรียบเทียบความแตกต่างของสังคมและวัฒนธรรมหนึ่ง ใน เวลาที่ผ่านมา

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change) เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ในโครงสร้างสังคม ได้แก่ ระเบียบ แบบแผนต่าง ๆ เช่น ความสัมพันธ์ของคนในสังคมตลอดจน สถานภาพและบทบาทของสมาชิกในสังคม (อุบล เสถียรปัทมกรรณ์, 2528) การเปลี่ยนแปลงทาง สังคมนี้อาจเป็นไปในทางก้าวหน้าหรือถดถอย เป็นไปอย่างถาวรหรือชั่วคราว โดยวางแผนให้ เป็นไปหรือเป็นไปเอง และที่เป็นประโยชน์หรือให้โทษก็ได้ทั้งสิ้น

จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้น มีความหมายโดยตรงถึงการเปลี่ยนแปลงของ ระบบความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคม รวมถึงการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปเอง และการเปลี่ยนแปลง

ที่มนุษย์พยายามใช้วิทยาการเข้าช่วยในการวางแผนด้วย การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ย่อมเกิดขึ้นในระดับบุคคล กลุ่มบุคคล และในระดับสถาบันทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นในสถาบันครอบครัว เครือญาติ การสมรส สถาบันการเมือง สถาบันทางเศรษฐกิจ ฯลฯ

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม (Cultural Change) เป็นการเปลี่ยนแปลงด้านองค์ประกอบของวัฒนธรรม (Cultural Elements) ซึ่งจำแนกออกได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ วัฒนธรรมด้านวัตถุ (Material Culture) และวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ (Non-material Culture) วัฒนธรรมด้านวัตถุ หมายถึง สิ่งของเครื่องใช้ อันเป็นสิ่งประดิษฐ์ที่มนุษย์สร้างขึ้น ส่วนวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุนั้น หมายถึง การเปลี่ยนแปลงวิถีประथा (Folkways) จารีตประเพณี (Mores) ค่านิยม บรรทัดฐาน สัญลักษณ์ และองค์ประกอบอื่นๆ ทางวัฒนธรรม วัฒนธรรมส่วนนี้เป็นนามธรรม การเปลี่ยนแปลงมักจะต้องใช้เวลานาน และยากกว่าการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมด้านวัตถุ (สุพิศวง ธรรมพินทา, 2540)

ในความหมายแคบแล้ว การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมอาจแยกกันแต่มีความเกี่ยวข้องใกล้ชิด การเปลี่ยนแปลงในระบบความสัมพันธ์ของสมาชิกในสังคมกับการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตของสังคมก็ย่อมเกี่ยวข้องและเกี่ยวเนื่องเสมือนเป็นด้านหัวและด้านท้ายของเหรียญอันเดียวกัน ในที่นี้จึงยึดความหมายการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในความหมายกว้าง อันรวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมไว้ด้วย

อย่างไรก็ตาม ในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมนี้ อาจจำแนกได้เป็น 2 ประการ ทั้งนี้เพื่อให้ง่ายต่อการพิจารณาอย่างเป็นรูปธรรม กล่าวคือ ถ้าพิจารณาในแง่ของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change) นั้นจะเกี่ยวข้องกับระดับพฤติกรรมเป็นสำคัญ ซึ่งหมายถึงเป็นการพิจารณาการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติการแสดงออกต่าง ๆ ที่เกิดจากการปะทะสังสรรค์ของสมาชิกสังคม แต่ถ้าพิจารณาในแง่การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม (Cultural Change) นั้นจะหมายถึงการเปลี่ยนแปลงในระดับทัศนคติ (Norms) อันได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของระบบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ครอบคลุมสังคมนั้น และเมื่อกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมก็จะครอบคลุมไปถึงระเบียบ กฎเกณฑ์ ทัศนคติ ค่านิยม แบบแผนของความสัมพันธ์ สถานภาพและบทบาท กฎหมาย ฯลฯ ซึ่งการประพฤติปฏิบัติไปตามทัศนคติเหล่านี้ จะอยู่ในโครงสร้างของสังคม

4. ลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

โดยทั่ว ๆ ไป สังคมจะไม่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในลักษณะที่เรียกว่าเปลี่ยนแปลงอย่างหน้ามือเป็นหลังมือ หากการเปลี่ยนแปลงนั้น จะมีลักษณะแบบค่อยเป็นค่อยไป การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์ย่อย ๆ (Social Relations) เช่น การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตร ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ หรือความสัมพันธ์ระหว่างผู้น้อยกับผู้ใหญ่ เป็นต้น และถ้าความสัมพันธ์ทั่ว ๆ ไปที่กล่าวถึงนี้ ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ เป็นระยะเวลาช้านาน ก็อาจมีผลทำให้ความสัมพันธ์ที่เป็นแบบแผน หรือความสัมพันธ์ระดับโครงสร้างของสังคมจริงๆ เปลี่ยนแปลงไปได้ ซึ่งก็ถือได้ว่าได้มีการเปลี่ยนแปลงในระดับสถาบันแล้ว

อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ย่อยนี้ จะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ แต่ความสัมพันธ์ในระดับโครงสร้างจะยังไม่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้เพราะว่า อาจมีความสัมพันธ์ใหม่ที่ถือปฏิบัติเกิดขึ้นมาแทนที่ ทำให้สังคมอยู่ในสภาพที่สมดุลย์เคลื่อนที่ต่อไปได้ นอกจากนี้ สังคมที่ไม่มีการติดต่อกับสังคมอื่นแล้ว อาจไม่มีการเปลี่ยนแปลงอะไรเลย ทั้งนี้เป็นเพราะยังไม่เห็นตัวอย่างการเปลี่ยนแปลง ไม่เห็นตัวอย่างของสังคมอื่นที่ดี หรือที่แตกต่างไปจากตน การไม่เห็นตัวอย่างมีผลทำให้ไม่มีการแปลงสภาพแวดล้อมดั้งเดิมของตนอีกด้วย ระดับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างน้อยมีด้วยกัน 2 ระดับ คือ

1. ระดับกลุ่มคนย่อย ๆ เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของกลุ่มคนบางกลุ่ม ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกลุ่ม อาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงปทัสถาน และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคมได้
2. ระดับสถาบันหรือระดับองค์การ การเปลี่ยนแปลงระดับนี้ เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในสถาบันครอบครัว สถาบันทางเศรษฐกิจ หรือสถาบันการเมืองและการปกครอง เป็นต้น และการเปลี่ยนแปลงในระดับนี้ จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของสังคมได้เช่นเดียวกัน

5. สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

นักสังคมวิทยาและนักมนุษยวิทยา ต่างมีความเห็นพร้อมกันถึงสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมว่ามี 5 สาเหตุ ดังนี้ (Popenoe, 1993)

5.1 สิ่งแวดล้อมทางกายภาพและประชากร (The Physical Environment and Population) ปราบกฎการณ์ทางธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหว น้ำท่วม ความแห้งแล้ง เป็น

สาเหตุหนึ่งที่ทำให้สังคม เกิดการเสียระเบียบของสังคม (Disorganization) และความสัมพันธ์ของคนในสังคมที่มีต่อกันถูกเปลี่ยนไป เช่น สมาชิกในครอบครัวต้องแยกจากกัน เพราะการเสียชีวิตและการพลัดพรากจากกัน เป็นต้น

5.2 เทคโนโลยี (Technology) เมื่อมีสิ่งใหม่ที่ทันสมัยเกิดขึ้นในสังคมไม่ว่าจะเป็นการคิดค้นได้เองหรือการรับเอามาใช้ สังคมย่อมได้รับผลกระทบและมีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งอาจเป็นระดับกลุ่มหรือระดับโครงสร้างสังคมขึ้นอยู่กับว่าคนในสังคมได้รับผลประโยชน์จากเทคโนโลยีนั้นมากหรือน้อย เพราะเทคโนโลยีทำให้มนุษย์ต้องเปลี่ยนพฤติกรรมในการกระทำต่อกิจกรรมที่นำเอาเทคโนโลยีมาใช้ บางสิ่งต้องสร้างระเบียบในการทำงานใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับการทำงานของเทคโนโลยี แต่เทคโนโลยีบางอย่างอาจทำให้มนุษย์ต้องทำงานมากขึ้นและเร็วขึ้น จนต้องทำให้ความสัมพันธ์ที่มีต่อครอบครัวและคนอื่น ๆ ในชีวิตประจำวันมีการเปลี่ยนแปลงไป แต่ขณะเดียวกัน เมื่อมีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ อาจทำให้เกิดความล่าช้าทางวัฒนธรรม (Cultural Lag) ซึ่งเป็นช่องว่างระหว่างสิ่งเก่ากับสิ่งใหม่ ที่ปรับตัวในอัตราที่ไม่เท่ากันจนเกิดเป็นความเหลื่อมล้ำระหว่างกันและเป็นปัญหาสังคมตามมา

5.3 วัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ (Non-material Culture) นักสังคมวิทยา มองว่า วัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุเป็นสาเหตุที่สำคัญ ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ ตามมา สิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นมาทั้งหลาย เกิดมาจากคตินิยม (Ideology) ที่ถ่ายทอดออกมาสู่วัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ หากความคิดเห็น ความเชื่อ และวิธีการคิดของคนในสังคมต้องเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อม เพื่อให้เกิดความอยู่รอด การเปลี่ยนแปลงภายในสังคมก็จะเกิดขึ้นตามมา

5.4 กระบวนการทางวัฒนธรรม (Cultural Processes) เมื่อเกิดการค้นพบ (Discovery) และมีการประดิษฐ์ (Invention) จนเกิดเป็นนวัตกรรม (Innovation) ขึ้นในสังคม การเคลื่อนไหวทางสังคม (Social Movement) ทำให้เกิดการแพร่กระจายของวัฒนธรรม (Cultural Diffusion) จากคนกลุ่มหนึ่งหรือสังคมหนึ่งไปสู่คนกลุ่มอื่นหรือสังคมอื่น สังคมที่รับเอานวัตกรรมมาใช้ ก็จะมีการเปลี่ยนแปลงในสังคมเกิดขึ้น

5.5 การพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Economic Development) ทำให้เกิดความทันสมัย (Modernization) เพราะมีการเปลี่ยนแปลงการผลิตตามแบบดั้งเดิมในยุคสังคมเกษตรกรรม (Pre-industrial Society) ไปสู่การผลิตแบบอุตสาหกรรมและแบบเมือง ทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นอุตสาหกรรม (Industrialization) ที่เปลี่ยนระบบการผลิต จาก

การใช้แรงงานมนุษย์ ไปสู่การใช้แรงงานจากเครื่องจักรกล ใช้ระบบการทำงานแบบอุตสาหกรรม บริเวณที่มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นอุตสาหกรรม เกิดความเป็นเมือง (Urbanization) เพราะมีการอพยพแรงงานจากชนบท เข้ามาทำงานในภาคอุตสาหกรรม การทำงานในกิจกรรมต่าง ๆ เปลี่ยนรูปแบบไปสู่ความเป็นระบบราชการ (Bureaucratization) เกิดเป็นองค์กรขนาดใหญ่ ที่มีการจัดการที่เป็นทางการ

6. ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

ได้มีความคิดเห็นของนักวิชาการและบทความที่ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมจากการท่องเที่ยว ดังนี้

6.1 การปรับปรุงสภาพสิ่งแวดล้อมของคนในชุมชนเป็นผลให้เกิดการปรับตัวทางวัฒนธรรมเพื่อให้เกิดความเหมาะสม ดังเช่นกรณีการเปลี่ยนแปลงของจังหวัดเชียงใหม่ในรอบ 50 ปี ทำให้กระแสวัฒนธรรมของคนเมืองหายไปบางส่วน สภาพของคนเมืองเปลี่ยนแปลงไป ถนนกว้างขึ้น อาคารทันสมัยเกิดขึ้นมากมาย ผู้คนมีการพัฒนาด้านการแต่งตัว เทคโนโลยีระบบสื่อสารมีความทันสมัยมากขึ้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนทำให้ชีวิตของคนเมืองก้าวไปข้างหน้า จนตามแทบไม่ทัน (เสียงใหม่นิวส์, 2549)

6.2 ระบบทุนนิยมเสรีในโลกยุคโลกาภิวัตน์ได้ส่งผลกระทบทางด้านวัฒนธรรมและสังคมต่อประเทศกำลังพัฒนาโดยตรง โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ที่เป็นผลจากกระแสของเศรษฐกิจบริโภคนิยมจากประเทศตะวันตก หรือกล่าวได้ว่า การท่องเที่ยวในยุคที่โลกไร้พรมแดนก็เป็นปัจจัยหนึ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นในโลก (รัศมี ชูทองเดช, 2552)

6.3 การท่องเที่ยวเป็นยุทธศาสตร์ประการหนึ่งที่รัฐบาลไทยเลือกใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในประเทศ เพราะการท่องเที่ยวช่วยสร้างรายได้และนำเงินตราต่างประเทศเข้าประเทศ นโยบายของรัฐจึงมุ่งเน้นทั้งปริมาณนักท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว เช่นในปี 2530 รัฐบาลประกาศให้ประเทศไทยเป็นปีท่องเที่ยวไทย (Visit Thailand Year) และในปี 2541-2542 เป็นปีอะเมซิ่งไทยแลนด์ (Amazing Thailand) และต่อเนื่องมาจนถึงการท่องเที่ยวไทยในมุมมองใหม่ (Unseen in Thailand) ในปี 2551-2552 โดยดึงเอาความงดงามของทรัพยากรธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรมมาเป็นจุดขาย สิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

6.4 การท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนเป็นวัฒนธรรมของคนตะวันตก ไม่ได้เป็นวัฒนธรรมของคนไทยมาก่อน วัฒนธรรมการท่องเที่ยวยุคแรกของคนไทยนั้นเกิดขึ้นในกลุ่มของเจ้านายและข้าราชการ แต่ในยุคที่สังคมไทยเข้าสู่ระบบทุนนิยม ผู้คนต้องแข่งขันกันทำงาน ทำให้เกิดอาการเครียดและต้องการการพักผ่อน การเดินทางเพื่อการท่องเที่ยวและพักผ่อนจึงกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต กิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณีหลายสิ่งหลายอย่าง จึงถูกปรับเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ ทำให้วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นสูญเสียเอกลักษณ์อันทรงคุณค่า ทั้งนี้เพราะการท่องเที่ยวเข้ามามีอิทธิพลเหนือความถูกต้องที่พึงประสงค์ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ เป็นไปเพื่อเอาใจลูกค้า นักท่องเที่ยว เพื่อผลประโยชน์ทางด้านธุรกิจ

6.5 การติดต่อสื่อสารระหว่างคนที่มาจากสังคมที่ต่างกัน อาจก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงด้านทัศนคติ ค่านิยม พฤติกรรม ฯลฯ ทั้งต่อผู้มาเยือนและเจ้าของชุมชน การรับวัฒนธรรมใหม่โดยการลอกเลียนแบบ (Demonstration Effect) เมื่อวัฒนธรรมสองวัฒนธรรมโคจรมาพบกัน วัฒนธรรมที่แข็งแกร่งกว่าก็จะกลืนอีกวัฒนธรรมที่มีความอ่อนแอกว่า จึงเกิดการรับวัฒนธรรมใหม่ เกิดการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมหรือการรับวัฒนธรรมใหม่ ส่วนมากจะเกิดเมื่อสถานภาพทางเศรษฐกิจของเจ้าบ้านและนักท่องเที่ยวมีความแตกต่างกันสูงมาก นักท่องเที่ยวซึ่งมีความสามารถในการจ่ายเงินมักจะชอบกิจกรรมต่างๆ ที่ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสังคม เจ้าบ้านอย่างมาก สมาชิกในสังคมของคนพื้นเมืองถูกดึงดูดเข้าไปในวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วรลักษณ์ และคณะ (2551) ได้ศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสภาพพื้นที่ในเบื้องต้นทางด้านภูมิศาสตร์โดยเน้นภูมิศาสตร์การท่องเที่ยวของอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อศึกษารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวในเบื้องต้นของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในเขตอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน และเพื่อศึกษาผลกระทบในเบื้องต้นจากการท่องเที่ยวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติของอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ทั้งนี้โดยเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงในระยะ 5 ปี คือตั้งแต่ พ.ศ. 2546 - 2550 โดยการศึกษาจากข้อมูลการลงพื้นที่สำรวจสภาพทั่วไป โดยอาศัยเครื่องมือ เช่น กล้องถ่ายภาพ และการสัมภาษณ์แบบไม่

เป็นทางการโดยใช้แนวคำถามกึ่งโครงสร้าง มีการนำข้อมูลจากการสำรวจในเบื้องต้นมากำหนดพื้นที่เพื่อลง Focus Group แบบเจาะจง ได้แก่ พื้นที่ ตำบลแม่มาเต็ง ตำบลเมืองแปง มีการสัมภาษณ์ผู้รู้ในพื้นที่ และจัดเวทีระดมข้อมูล ความคิดเห็น กับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาเขตอำเภอปาย พบว่า ในด้านภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว อำเภอปายตั้งอยู่ทางตอนบนของจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีพื้นที่ 2,244.7 ตารางกิโลเมตร ลักษณะพื้นที่ทางภูมิศาสตร์เป็นที่ราบแอ่งกระทะ ล้อมรอบด้วยภูเขา มีแม่น้ำสำคัญสองสายได้แก่ แม่น้ำปาย และแม่น้ำของ มีอาณาเขตทางทิศเหนือติดกับประเทศพม่า ด้วยสภาพทางภูมิศาสตร์สวยงาม และสภาพภูมิอากาศดี จึงเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว ลักษณะการใช้ที่ดินและน้ำเพื่อการท่องเที่ยว พบว่ามีการขยายพื้นที่สร้างสถานบริการด้านการท่องเที่ยวมากขึ้นทุกปี พื้นที่การเกษตรมีการถูกกว้านซื้อจากนายทุนเพื่อสร้างรีสอร์ทโรงแรม เกสต์เฮ้าส์มากขึ้น บางส่วนมีการบุกรุกพื้นที่อนุรักษ์ ส่วนการใช้น้ำ แหล่งน้ำสำคัญของอำเภอปายส่วนใหญ่เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น น้ำฝน แม่น้ำปาย แม่น้ำของ และแหล่งน้ำใต้ดิน ซึ่งข้อมูลด้านการใช้น้ำพบว่ายังขาดฐานข้อมูลในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ แต่ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในพื้นที่พบว่า ในบางพื้นที่ของอำเภอปายมีปัญหาเรื่องการใช้น้ำ และระบบการผลิตน้ำประปายังไม่พัฒนา สำหรับรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว พบว่านักท่องเที่ยวช่วงแรก ๆ ที่มาปายส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติ เพราะโดยสภาพพื้นที่และอากาศเหมาะกับการเป็นเมืองพักผ่อน กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมของชาวต่างชาติ ได้แก่ เดินป่า ล่องแพ ล่องเรือ ทัวร์มอเตอร์ไซด์ และท่องเที่ยวแบบ Home Stay เป็นต้น ภายหลังจากนั้น นักท่องเที่ยวชาวไทยมีมากขึ้น ในส่วนพฤติกรรมการท่องเที่ยว การมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวมีทั้งมาเป็นคณะทัวร์ มาเป็นกลุ่ม และหนุ่มสาวจะมาเป็นคู่ ๆ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่นิยมท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ ไม่เน้นพักในพื้นที่สะดวกสบาย แต่เน้นสถานบริการที่ใกล้ชิดธรรมชาติ ระยะเวลาแรกนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่มาแบบแบกเป้ (backpacker) ปัจจุบันนักท่องเที่ยวจะมีระดับสูงขึ้น จึงเกิดโรงแรมและรีสอร์ทที่เน้นกลุ่มเป้าหมายเฉพาะนักท่องเที่ยวที่มีระดับมากขึ้น โดยมีการเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวในภาคอื่นในการจัดเส้นทางท่องเที่ยวตามฤดูกาล ส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทยนิยมแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสะดวกสบาย และชอบซื้อของ (ช้อปปิ้ง) ชอบเที่ยวในช่วงเทศกาล เช่น ปีใหม่ หรือช่วงฤดูหนาว ผลจากการมีชาวต่างชาติและคนนอกพื้นที่มาท่องเที่ยวมาก แม้สภาพทางเศรษฐกิจจะดีขึ้น แต่ส่งผลกระทบต่อสภาพสังคมอำเภอปาย มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบอาชีพ วิถีชีวิตความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลงไป เกิดแหล่งมั่วสุม มีเสียงดังจากแหล่งท่องเที่ยวยามค่ำคืน สร้างค่านิยมบริโภคสูง มีปัญหาการจราจร

ในเขตเมือง และมีแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของอาชญากรรม ด้านสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ มีปัญหาการบุกรุกพื้นที่สาธารณะหรือเขตอนุรักษ์ เกิดปัญหาการเพิ่มของขยะในแหล่งท่องเที่ยว

บุษบา (2549) ได้ศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงรายมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย ซึ่งครอบคลุมถึงสถานการณ์การท่องเที่ยว บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐ เอกชนและชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยว และความคิดเห็นของชุมชนและนักท่องเที่ยวต่อผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนที่เกิดจากการท่องเที่ยวการดำเนินการวิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (Semi-structured Interviews) การประเมินชุมชนแบบมีส่วนร่วม (Participatory Rural Appraisal) การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Groups) กับชุมชนและผู้มีส่วนได้เสียจากการท่องเที่ยว การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และแบบสอบถาม (Questionnaire Survey) สำหรับนักท่องเที่ยวที่เข้าไปท่องเที่ยวในพื้นที่ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ สถิติพรรณนาสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ และโปรแกรมการวิเคราะห์ทางสถิติทางสังคมศาสตร์ สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ พื้นที่ตัวแทนแหล่งท่องเที่ยวที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่อปีในระดับสูง ปานกลาง และต่ำ ตามลำดับคือบ้านหาดไคร้ หมู่ 7 ตำบลเวียง อำเภอเชียงของ บ้านสันตศิรี หมู่ 1 ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง และบ้านราษฎร์ภักดี หมู่ 10 ตำบลตับเต่า อำเภอเทิงจากการวิจัย พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและศิลปวัฒนธรรมเกิดขึ้นทั้งในด้านบวกและด้านลบในพื้นที่ท่องเที่ยวได้แก่ การเพิ่มรายได้ สร้างอาชีพ และการศึกษาเรียนรู้ของชาวบ้าน ส่วนด้านลบคือ การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการบิดเบือนของศิลปวัฒนธรรม ภาวะไร้ระเบียบของสังคม และการกระจุกตัวของรายได้ที่เกิดขึ้นเฉพาะในกลุ่มผู้มีอิทธิพลและมีอำนาจทางการเงินที่เหนือกว่า โดยชาวบ้านมีทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวและยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เนื่องจากให้ความสำคัญต่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ได้รับสำหรับสถานการณ์การท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ พบว่า มีรูปแบบการท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ด้วยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรมในพื้นที่เป็นพื้นฐานการพัฒนา ทั้งนี้ ผู้ประกอบการ หน่วยงานรัฐ และกลุ่มองค์กรชุมชนมีบทบาทที่ชัดเจนต่อการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ ต่างจากชาวบ้านในระดับล่างที่ได้มีส่วนร่วมค่อนข้างน้อยซึ่งมักอยู่ในฐานะของแรงงานทางการท่องเที่ยว นอกจากนี้ในปัจจุบันการท่องเที่ยว

ขาดความยั่งยืนและเปลี่ยนสภาพเป็นพื้นที่เสื่อมโทรม เนื่องจากการท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ ประสบกับปัญหาการลดลงของจำนวนนักท่องเที่ยว การแข่งขันทางการตลาดท่องเที่ยวทั้งในและนอกประเทศ ความเสื่อมของทรัพยากรท่องเที่ยวในพื้นที่ และข้อจำกัดของงบประมาณและนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ไม่ต่อเนื่องด้านการจัดการการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยต่อการจัดการด้านบุคลากรในระดับเหมาะสมมาก ในขณะที่การจัดการด้านสถานที่และการจัดการด้านกิจกรรมในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ของจังหวัดเชียงรายยังขาดความพร้อมในด้านสถานที่ที่จะรองรับนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ในปัจจุบันมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมของชุมชนในพื้นที่เป็นเพียงเครื่องมือประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโดยขาดกิจกรรมการท่องเที่ยวรองรับ ซึ่งควรส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการทางการท่องเที่ยวที่หลากหลายและสอดคล้องกับบริบททางพื้นที่ ส่วนความคิดเห็นต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังคงมีความประทับใจต่อสภาพสังคมที่เรียบง่าย และอัธยาศัยความมีน้ำใจของชุมชนในพื้นที่ เช่นเดียวกับความกลมกลืนระหว่างประเพณีดั้งเดิมและความทันสมัย โดยต้องการให้มีการรักษาสืบทอดศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยนี้ไว้ แต่อย่างไรก็ตามนักท่องเที่ยวยังมีความรู้สึกไม่ประทับใจต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่แสดงออกโดยการปฏิบัติต่อนักท่องเที่ยว การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมต่างถิ่น และการพัฒนาความทันสมัย

บานเย็น (2545) ได้ศึกษาเรื่องการท่องเที่ยวกับผลกระทบต่อชุมชนชาวไทยใหญ่ โดยทำการศึกษารายกรณีหมู่บ้านถ้ำลอด ตำบลถ้ำลอด อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งทำการศึกษาในช่วงปี พ.ศ. 2542 ถึง 2544 โดยเน้นปัจจัยของการท่องเที่ยว ที่มีผลกระทบต่อชุมชนหมู่บ้านถ้ำลอด ทั้งในด้านกายภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและ วัฒนธรรม ตลอดจนทำการศึกษาปัญหาอุปสรรค ที่เกิดจากการจัดการทรัพยากรทางธรรมชาติ และทัศนคติของชาวบ้านที่มีต่อการท่องเที่ยวในชุมชนหมู่บ้านถ้ำลอด ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษารายกรณีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย แล้วนำมาประกอบกับข้อมูล ที่เก็บ ได้จากทางภาคสนาม ด้วยการสัมภาษณ์สอบถาม การสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม และการ บันทึกภาพพบว่า จากการที่หมู่บ้านถ้ำลอด อยู่ใกล้กับตัวอำเภอปางมะผ้า ทำหมู่บ้านมีถ้ำขนาดใหญ่ มีน้ำไหลลอดผ่าน เป็นถ้ำที่มีความสวยงาม และเป็น แหล่งสำคัญทางโบราณคดี และได้รับการพัฒนาส่งเสริมให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของอำเภอปางมะผ้า ซึ่งในแต่ละปีจะมีนักท่องเที่ยว

จำนวนมากเดินทางมาเที่ยวชม ความงดงามของถ้ำแห่งนี้ จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน หมู่บ้านถ้ำลอด ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ ด้านกายภาพ การส่งเสริมการท่องเที่ยวทั้งจากภาครัฐและเอกชน ได้มีผลทำให้ เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อมของชุมชน มีการเร่งพัฒนาทางด้านสาธารณูปโภค ขั้นพื้นฐาน เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางมา เกิดการจัดระเบียบสภาพแวดล้อม ของชุมชนใหม่ให้ร่มรื่นน่าดู โดยคนในชุมชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผลคือชาวบ้าน จำนวนมาก มีรายได้โดยการยึดอาชีพค้าขาย และการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวทำให้ชาวบ้าน ลดปริมาณการตัดไม้ทำลายป่า หรือล่าสัตว์ลง ซึ่งนับว่าเป็นผลดีทางด้าน กายภาพ ส่วนผลเสียทางด้านกายภาพนั้น การที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก เดินทางมา ถ้ำน้ำลอด ทำให้ถ้ำมีผลกระทบได้มากขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้เกิดปัญหาที่เกี่ยวกับ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเรือน และชุมชนตามมาด้วย ด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวได้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชาวบ้าน ถ้ำลอดมีรายได้ เพิ่มมากขึ้นจากการค้าขาย และให้บริการนักท่องเที่ยว เกิดอาชีพใหม่ ๆ ในชุมชน ซึ่งอดีตเมื่อ 20 - 30 ปีที่แล้วชาวบ้านไม่เคยทำกันมาก่อน เช่น อาชีพถ่อ-จุงแพ อาชีพหิ้วตะเกียง อาชีพขายอาหารปลา อาชีพไกด์นำทางนักท่องเที่ยวและอาชีพอื่น ๆ อาชีพที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว นั้นนับว่ามีรายได้ดีกว่าค่าแรงงานที่รับจ้างทั่วไป นอกจากนี้ยังมีชาวกะเหรี่ยง และชาวลีซอจากหมู่บ้านอื่นในเขตอำเภอปางมะผ้าเดินทาง เข้ามาวางขายสินค้าหัตถกรรมให้แก่นักท่องเที่ยว ที่หมู่บ้านถ้ำลอดด้วย ซึ่งชาวบ้าน ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับอาชีพที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยว เหล่านี้ แต่ผลจากการ เปลี่ยนแปลงรูปแบบทางเศรษฐกิจจากการเกษตรกรรมเพื่อยังชีพ มาสู่ การค้าขายและให้ บริการนักท่องเที่ยวนี้ ได้ทำให้ชาวบ้านเกิดกระแสทุนนิยม มุ่งแสวงหาเงินตรา เพื่อ ใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพเพิ่มสูงขึ้น ด้านสังคม การท่องเที่ยวได้ทำให้เกิดการขยายตัวของชุมชนอย่างรวดเร็ว มีการ อพยพของคนหลากหลายเชื้อชาติ และวัฒนธรรมเข้ามาอยู่ในหมู่บ้านถ้ำลอดเพิ่มขึ้น มีการจัดกลุ่มทางสังคมขึ้นมาใหม่ ได้แก่กลุ่มอาชีพต่าง ๆ แต่ละกลุ่มได้มีการ จัดระเบียบข้อบังคับขึ้นมา ใช้เป็นมาตรฐานการปฏิบัติตัวของสมาชิกในกลุ่ม เกิดการ กระตุ้น ให้เห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษ และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวทั้งหลายยังมีผลต่อการ เรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการของคนในชุมชนโดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ก่อให้ เกิดความเคยชินกับ พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวจนเห็นเป็นเรื่องปกติธรรมดา ซึ่ง พฤติกรรมและค่านิยมแบบใหม่หลาย อย่างของนักท่องเที่ยวนั้น แต่เดิมถือว่าขัดต่อ แบบแผนทางวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวไทยใหญ่ ผลจากการที่ชาวบ้านมีอาชีพเสริมรายได้ ครอบครัวยุคใหม่ในชุมชน ทำให้ชาวบ้านไม่ต้องดิ้นรนออกไปหา งานทำต่างถิ่นมากเหมือนหมู่บ้าน อื่น ๆ ทำให้สมาชิกในครอบครัวได้มีโอกาสอยู่รวมกัน ซึ่งมี

แนวโน้มของการเป็น ครอบครัวเดี่ยวขนาดเล็ก และการเป็นปัจเจกชนเพิ่มมากขึ้น การเข้ามาของนักท่องเที่ยวจำนวนมากยังก่อให้เกิดปัญหาด้านสาธารณสุขบางประการแก่คนในชุมชนถ้าถอดได้อีกด้วย ด้านวัฒนธรรม การท่องเที่ยวได้เป็นปัจจัยสำคัญให้เกิดการผ่อนคลายกฎระเบียบบางอย่างทางวัฒนธรรมของชุมชนไป ชาวบ้านมีการปรับตัว ยอมรับวัฒนธรรมสากลเพิ่มขึ้น เกิดการผสมผสานและเรียนรู้ทางวัฒนธรรมร่วมกัน

จากการทบทวนวรรณกรรม งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสอบถามหารือกับผู้เชี่ยวชาญด้านประเพณีและวัฒนธรรม ตลอดจนการสังเกตการณ์คนในชุมชน พบว่าผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรม สามารถจำแนกผลกระทบได้ทั้งผลดีและผลเสีย โดยผลกระทบทางสังคมในแง่ผลดีนั้นเป็นไปในเรื่องของเศรษฐกิจ ซึ่งทำให้เกิดการจ้างงานในภาคบริการ ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของคนในสังคมดีขึ้น ตลอดจนเรื่องระบบสาธารณสุขไปโรค การคมนาคม ขนส่งได้พัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยว สำหรับผลเสียนั้นจะเห็นได้จากการที่คนในชุมชนได้รับอิทธิพลจากนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยการแสดงออก ประพฤติตัวไม่เหมาะสม ผิดศีลธรรม ซึ่งอาจจะเกิดปัญหาโสเภณี ยาเสพติด และปัญหาอาชญากรรมได้ และผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อวัฒนธรรมในด้านผลดี ทำให้ขนบธรรมเนียม ประเพณี พิธีกรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะในแต่ละพื้นที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้มาก จึงทำให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความภาคภูมิใจ ตื่นตัว มีการแต่งกายแสดงเอกลักษณ์ของท้องถิ่นมากขึ้น เกิดการฟื้นฟูการเล่นพื้นบ้านต่างๆ มากมาย สำหรับผลเสียคือการเกิดพฤติกรรมลดเลียนแบบนักท่องเที่ยวต่างชาติ ดังจะเห็นได้จากการแต่งกายไม่สุภาพ สำเนียงภาษาผิดไปจากเดิม ตลอดจนลักษณะการปฏิบัติตัว กิริยามารยาทที่เลียนแบบนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จากการศึกษาผลกระทบดังกล่าวสามารถนำมาประยุกต์ออกแบบงานวิจัยในครั้งนี้ดังกรอบแนวคิดของการวิจัยซึ่งเป็นแสดงถึงขอบเขตและการได้มาซึ่งผลการศึกษา และสามารถนำมาใช้ในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถาม โดยนำไปเป็นแบบในส่วนของผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรมได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมจากนักท่องเที่ยวในประเพณีสงกรานต์ โดยสนใจศึกษาเฉพาะประเพณีสงกรานต์จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งรับผิดชอบจัดโดยเทศบาลนครเชียงใหม่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาพัฒนาการและรูปแบบการจัดงานประเพณีสงกรานต์ของเทศบาลนครเชียงใหม่ และผลกระทบด้านสังคม และวัฒนธรรมที่มีต่อชุมชนที่เกิดจากนักท่องเที่ยวในประเพณีสงกรานต์ ตลอดจนความรู้สึก ความคิดเห็นของชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของประเพณีสงกรานต์จากนักท่องเที่ยวด้วยวัตถุประสงค์ดังกล่าวรูปแบบของการศึกษาในงานวิจัยนี้ จึงใช้เทคนิคการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษาและรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยพยายามศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม โดยเฉพาะประเพณีสงกรานต์เชียงใหม่เป็นประเด็นล้านนา ข้อมูลที่เก็บได้จึงเป็นข้อมูลที่ปฏิบัติในวิถีชีวิตประจำวันและข้อมูลระดับที่เป็นตามขนบธรรมเนียมประเพณี ในการดำเนินงานผู้วิจัยได้วางแผนการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การตรวจสอบข้อมูล
5. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชากร 2 กลุ่มดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักไว้จำนวนทั้งสิ้น 10 คน โดยมีวิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง (Purposive Sampling) นักวิจัยคาดหวังว่าจะได้รับคำแนะนำถึงผู้ให้ข้อมูลหลักในลักษณะของสโนว์บอลหรือแบบลูกโซ่ (Snow Ball or Chain Sampling) หมายถึง ผู้ให้ข้อมูลหลักในแต่ละกลุ่มจะเป็นผู้ให้คำแนะนำแก่นักวิจัยถึงผู้ให้ข้อมูลหลักลำดับต่อไปจนได้จำนวนผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีคุณสมบัติตามที่นักวิจัยกำหนดไว้ ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเป็น 2 กลุ่ม โดยใช้หลักเกณฑ์ดังนี้

1.1 นักวิชาการ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มนักวิชาการจำนวน 5 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก ในฐานะที่มีองค์ความรู้ในด้านศิลปวัฒนธรรม สังคม และประเพณี และจะเป็นผู้ที่สามารถวิเคราะห์ผลกระทบของการท่องเที่ยวในการเปลี่ยนแปลงของประเพณีสงกรานต์ในทางวิชาการ โดยเปรียบเทียบกับองค์ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีล้านนาดั้งเดิม

1.2 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องข้องในการจัดงานประเพณีสงกรานต์ ของเทศบาลนคร เชียงใหม่ ผู้วิจัยได้กำหนดบุคคลในกลุ่มนี้จำนวน 5 คน จากหน่วยงานดังนี้

1.2.1 เทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวน 3 คน เป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ ในการกำหนดรูปแบบ กิจกรรมตลอดจนเป็นผู้ประสานความร่วมมือส่วนงานอื่น ๆ ในการจัดงาน ประเพณีสงกรานต์

1.2.2 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 2 คน เป็นหน่วยงานหลักทางด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว จึงมีบทบาทสำคัญในการกำหนด รูปแบบ กิจกรรมที่จะเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติให้มาร่วมงานประเพณี สงกรานต์จังหวัดเชียงใหม่เพิ่มมากขึ้น

2. ประชาชนทั่วไป ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างประชาชนทั่วไปโดยวิธีการหาขนาด ของกลุ่มตัวอย่าง (Propability Sampling) จากการคำนวณโดยใช้สูตร Yamane ที่ระดับความ เชื่อมั่นที่ 95% (ธีรวิมล เอกะกุล, 2543, หน้า 12 อ้างอิงใน Yamane, 1973)

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N แทน จำนวนประชากร
 e แทน ระดับความคลาดเคลื่อน (0.05)

การวิจัยครั้งนี้ ประชากรที่จะศึกษาเป็นประชากรในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ตาม ทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2552 ซึ่งมีประชากรทั้งหมดเท่ากับ 142,970 คน และต้องการให้เกิดความ คลาดเคลื่อนของการสุ่มร้อยละ 5 หรือ 0.05 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้คำนวณจึงได้ดังนี้

เมื่อ	N	=	142,970
	e	=	0.05
	n	=	$\frac{142,970}{1+(142,970 \times (0.05)^2)}$
		=	398.9

จากการคำนวณข้างต้น ทำให้ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน โดยผู้ให้ข้อมูลจะต้องอาศัยอยู่ในพื้นที่ปกครองเทศบาลนครเมืองเชียงใหม่อย่างน้อย 3 ปี และเคยเข้าร่วมงานประเพณีสงกรานต์ด้วย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบผสม (Mix Method) ดังนั้นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 วิธี คือ

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อสอบถามความคิดเห็นของนักวิชาการ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดงานประเพณีสงกรานต์ ของเทศบาลนครเชียงใหม่ เกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวในประเพณีสงกรานต์จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นข้อคิดเห็นความรู้สึกที่มีต่อปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงรูปแบบกิจกรรมที่เกิดขึ้นในงานประเพณีสงกรานต์ของเทศบาล นครเชียงใหม่ โดยใช้แบบบันทึกข้อมูลภาคสนามโดยการเตรียมแบบบันทึกไว้ล่วงหน้า และทำการบันทึกขณะสัมภาษณ์ด้วยการบันทึกเทป การจดบันทึกข้อความ

2. การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชนทั่วไป เกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวในประเพณีสงกรานต์จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นข้อคิดเห็นความรู้สึกที่มีต่อปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงรูปแบบกิจกรรมที่เกิดขึ้นในงานประเพณีสงกรานต์ของเทศบาลนครเชียงใหม่โดยใช้แบบสอบถาม โดยแบ่งเนื้อหาของเครื่องมือออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เป็นข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ชีวิตของประชาชนทั่วไป

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนทั่วไป เกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวในประเพณีสงกรานต์จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีประเด็นดังนี้

1. ผลกระทบทางสังคม
2. ผลกระทบทางวัฒนธรรม

โดยใช้ทฤษฎีความคิดเห็นในการตั้งคำถาม เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าของ Likert (Rating Scales) ที่ให้ผู้ประเมินค่าเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์น้ำหนักคะแนนแต่ละตัวเลือกตามวิธี Arbitrary Weighting Method คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เฉยๆ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ถ้าผู้ตอบตอบว่า	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ 5
ถ้าผู้ตอบตอบว่า	เห็นด้วย	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ 4
ถ้าผู้ตอบตอบว่า	เฉยๆ	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ 3
ถ้าผู้ตอบตอบว่า	ไม่เห็นด้วย	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ 2
ถ้าผู้ตอบตอบว่า	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ 1

เกณฑ์การแปลผลคะแนนที่ได้ ใช้สูตร ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} = 0.80 \end{aligned}$$

1.00 – 1.80	พบว่า ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.81 – 2.60	พบว่า ไม่เห็นด้วย
2.61 – 3.40	พบว่า เฉยๆ
3.41 – 4.20	พบว่า เห็นด้วย
4.21 – 5.00	พบว่า เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตอนที่ 4 ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะอื่นๆ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล 2 วิธี ดังนี้

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การเปลี่ยนแปลงของประเพณีสงกรานต์จากอดีตถึงปัจจุบัน ผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม และความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น โดยจะมีการนัดหมายล่วงหน้าโดยแจ้งวัตถุประสงค์ในการขอสัมภาษณ์ และในกรณีที่ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นนักวิชาการ ผู้รู้ เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือบุคลากรของเทศบาลนครเชียงใหม่ จะมอบประเด็นหัวข้อคำถามในการสัมภาษณ์แก่ผู้ให้ข้อมูลหลักไว้ศึกษา หรือทบทวนความจำในอดีตอย่างละเอียดรอบคอบก่อนเพื่อความสะดวกสำหรับผู้ให้ข้อมูลหลักในการตอบข้อคำถามเมื่อไปทำการสัมภาษณ์ อีกประการหนึ่งสำหรับผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งสังกัดหน่วยงาน จะได้สามารถเตรียมตอบประเด็นคำถามได้โดยสะดวกใจ ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก นักวิจัยจะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยตนเองทุกคน แต่จะมีผู้ช่วยในการบันทึกข้อมูลและบันทึกเทป ซึ่งกำหนดการสัมภาษณ์ไว้ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ ถึง 15 กุมภาพันธ์ 2554

2. การใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นคำถามในแบบสอบถามประกอบด้วย ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ชีวิต ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรมที่มีต่อชุมชน ที่เกิดของนักท่องเที่ยวในประเพณีสงกรานต์เทศบาลนครเชียงใหม่ และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยการเก็บแบบสอบถาม นักวิจัยจะแจกแบบสอบถามไปตามสถานที่ที่กำหนด คือ มหาวิทยาลัย วัด และชุมชน ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งกำหนดไว้ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ ถึง 15 กุมภาพันธ์ 2554

การตรวจสอบข้อมูล

เนื่องจากงานวิจัยนี้ เป็นเรื่องเกี่ยวกับสังคมวัฒนธรรม อันเป็นวิถีการดำเนินชีวิต ความเชื่อ ความศรัทธา ของผู้คนในชุมชน ข้อพึงระวังของผู้วิจัย คือ ต้องระมัดระวังการแสดงความเห็นในปรากฏการณ์ทางสังคมที่เป็นอยู่หรือได้รับจากสื่อต่าง ๆ รวมทั้งต้องระมัดระวังไม่ใช้คำถามแบบชี้นำ เพราะต้องการคำตอบที่มาจากทัศนคติและมุมมองของผู้ให้ข้อมูลหลักเอง โดยการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เมื่อรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยก็นำมาเปรียบเทียบถึงความสอดคล้องหรือข้อขัดแย้งของข้อมูล และใช้

วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) คือ ตรวจสอบด้านข้อมูลซึ่งประกอบด้วยที่มาของข้อมูล เวลา สถานที่ และบุคคล ว่ามีความสอดคล้อง มีความน่าเชื่อถือได้ รวมทั้งการตรวจสอบเปรียบเทียบกับเอกสารจากข้อมูลที่ศึกษา รวมทั้งปรากฏการณ์ที่ได้อพบเห็นจากการสังเกตด้วย

การวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิจัย 2 วิธี กล่าวคือ วิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งจะได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งจะได้ข้อมูลจากการเก็บแบบสอบถาม ดังนั้นการวิเคราะห์ข้อมูลจึงจำแนกออกเป็น 2 วิธีดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การสัมภาษณ์ เมื่อได้รับข้อมูลจากการสัมภาษณ์แล้ว ทีมผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) ถอดรหัสข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยถอดคำต่อคำ ทีมผู้วิจัยเปิดเทปที่บันทึกไว้หลังจากทำการสัมภาษณ์แล้วตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลต่างๆอีกครั้ง โดยมีการเปรียบเทียบจากการฟังเสียงบันทึกเทปซ้ำ แล้วนำข้อมูลที่ได้มารวบรวมจัดระบบให้เป็นหมวดหมู่ นำข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาสรุปหาใจความสำคัญ โดยตีความหมายและแยกแยะข้อมูลที่มีความเดียวกัน อยู่ในแนวทางเดียวกัน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยศึกษารวบรวมข้อมูลที่ได้จากการใช้แบบสอบถามมาตรวจสอบข้อมูลลงรหัสและประมวลผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำเสนอข้อมูลในรูปการบรรยาย และตารางความสัมพันธ์ต่างๆ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และสมมุติฐานการวิจัย และใช้วิธีทางสถิติ โดยสถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ผู้วิจัยจะใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Means) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

เรื่อง ผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมต่อชุมชนจากนักท่องเที่ยวในประเพณีสงกรานต์ : กรณีศึกษา ประเพณีสงกรานต์ เทศบาลนครเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการและรูปแบบการจัดงานประเพณีสงกรานต์ ของชุมชนและเทศบาลนครเชียงใหม่ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีต่อชุมชน ที่เกิดจากนักท่องเที่ยวในประเพณีสงกรานต์ เทศบาลนครเชียงใหม่ ตลอดจนเพื่อศึกษาความคิดเห็นของชาวบ้านในชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของประเพณีสงกรานต์ของนักท่องเที่ยว ซึ่งรูปแบบงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบผสม (Mix Method) ดังนั้นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 วิธี คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อสอบถามความคิดเห็นของนักวิชาการ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดงานประเพณีสงกรานต์ ของเทศบาลนครเชียงใหม่ และการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวในประเพณีสงกรานต์จังหวัดเชียงใหม่ โดยผลการวิเคราะห์จะนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย แบ่งเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

การรายงานผลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ซึ่งได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตาราง 4 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	168	42.0
หญิง	232	58.0
รวม	400	100.0

จากตาราง 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามเป็นหญิง คิดเป็นร้อยละ 58.0 จำนวน 232 คน เป็นชาย คิดเป็นร้อยละ 42.0 จำนวน 168 คน

ตาราง 5 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
น้อยกว่า 20 ปี	46	11.5
20 – 24 ปี	96	24.0
25 – 29 ปี	130	32.5
30 – 34 ปี	39	9.8
35 – 39 ปี	34	8.5
40 – 44 ปี	21	5.2
45 – 49 ปี	18	4.5
50 – 54 ปี	11	2.8
55 – 59 ปี	2	0.5
60 – 64 ปี	2	0.5
มากกว่า 64 ปี	1	0.2
รวม	400	100.0

จากตาราง 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุ 25 – 29 ปี มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 32.5 จำนวน 130 คน รองลงมาคืออายุ 20 – 24 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.0 จำนวน 96 คน อายุต่ำกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 11.5 จำนวน 46 คน อายุ 30 – 34 ปี คิดเป็นร้อยละ 9.8 จำนวน 39 คน อายุ 35 – 39 ปี คิดเป็นร้อยละ 8.5 จำนวน 34 คน อายุ 40 – 44 ปี คิดเป็นร้อยละ 5.2 จำนวน 21 คน อายุ 45 – 49 ปี คิดเป็นร้อยละ 4.5 จำนวน 18 คน อายุ 50 – 54 ปี คิดเป็นร้อยละ 2.8 จำนวน 11 คน อายุ 55 – 59 ปี และ อายุ 60 – 64 ปี เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 0.5 จำนวน 2 คน มากกว่า 64 ปี คิดเป็นร้อยละ 0.2 จำนวน 1 คน ตามลำดับ

ตาราง 6 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพการสมรส

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพการสมรส		
โสด	242	60.5
สมรส	156	39.0
หม้าย, หย่าร้าง	2	0.5
รวม	400	100.0

จากตาราง 6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามมีสถานภาพโสดมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.5 จำนวน 242 คน รองลงมาคือสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 39.0 จำนวน 156 คน และหม้าย, หย่าร้าง คิดเป็นร้อยละ 0.5 จำนวน 2 คนตามลำดับ

ตาราง 7 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษาสูงสุด		
อนุปริญญา	115	28.8
ปริญญาตรี	273	68.2
สูงกว่าปริญญาตรี	12	3.0
รวม	400	100.0

จากตาราง 7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 68.2 จำนวน 273 คน รองลงมาคือระดับอนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 28.8 จำนวน 115 คน และระดับสูงกว่าปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 3.0 จำนวน 12 ตามลำดับ

ตาราง 8 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
รายได้ต่อเดือน		
น้อยกว่า 10,000 บาท	133	33.2
10,001 – 20,000 บาท	158	39.5
20,001 – 30,000 บาท	41	10.2
30,001 – 40,000 บาท	6	1.5
40,001 – 50,000 บาท	3	0.8
50,001 – 60,000 บาท	1	0.2
มากกว่า 80,001 บาท	2	0.5
ไม่มีรายได้	56	14.0
รวม	400	100.0

จากตาราง 8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามมีรายได้ต่อเดือนที่ 10,001 – 20,000 บาทมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.5 จำนวน 158 คน รองลงมามีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 33.2 จำนวน 133 คน ไม่มีรายได้คิดเป็นร้อยละ 14.0 จำนวน 56 คน 20,001 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.2 จำนวน 41 คน 30,001 – 40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.5 จำนวน 6 คน 40,001 – 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.8 จำนวน 3 คน และรายได้ต่อเดือนมากกว่า 80,001 บาทคิดเป็นร้อยละ 0.5 จำนวน 2 คน ตามลำดับ

ตาราง 9 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามลักษณะอาชีพ

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
ลักษณะอาชีพ		
ข้าราชการ/พนักงานในกำกับของรัฐบาล	52	13.0
พนักงานบริษัทเอกชน	124	31.0
พนักงานรัฐวิสาหกิจตัว	37	9.2
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	67	16.8
แม่บ้าน/พอบ้าน	11	2.8
นักเรียน/นักศึกษา	108	27.0
ว่างงาน	1	0.2
รวม	400	100.0

จากตาราง 9 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามเป็นพนักงานบริษัทเอกชนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 31.0 จำนวน 124 คน รองลงมาเป็นนักเรียน/นักศึกษาคิดเป็นร้อยละ 27.0 จำนวน 108 คน ประกอบธุรกิจส่วนตัวคิดเป็นร้อยละ 16.8 จำนวน 67 คน เป็นข้าราชการ/พนักงานในกำกับของรัฐบาลคิดเป็นร้อยละ 13.0 จำนวน 52 คน เป็นแม่บ้าน/พอบ้านคิดเป็นร้อยละ 2.8 จำนวน 11 คน และว่างงานคิดเป็นร้อยละ 0.2 จำนวน 1 คน ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านพฤติกรรมการใช้ชีวิต

การรายงานผลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ซึ่งได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตาราง 10 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามจำนวนปีที่อาศัยอยู่ในเทศบาลนครเชียงใหม่

พฤติกรรมการใช้ชีวิต	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนปีที่อาศัยอยู่ในเทศบาลนครเชียงใหม่		
3-5 ปี	204	51.0
6-8 ปี	54	13.5
9-11 ปี	34	8.5
12 ปีขึ้นไป	108	27.0
รวม	400	100.0

จากตาราง 10 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามอาศัยอยู่ในเทศบาลนครเชียงใหม่ 3-5 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.0 จำนวน 204 คน รองลงมาอาศัยอยู่ 12 ปีขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 27.0 จำนวน 108 คน 6-8 ปี คิดเป็น 13.5 จำนวน 54 คน และ 9-11 ปี คิดเป็นร้อยละ 8.5 จำนวน 34 คน ตามลำดับ

ตาราง 11 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามกิจกรรมที่ทำในวันหยุด

พฤติกรรมการใช้ชีวิต	จำนวน	ร้อยละ
กิจกรรมที่ทำในวันหยุด		
ทำบุญ	46	11.5
จับจ่ายซื้อของ	48	12.0
พบปะสังสรรค์	86	21.5
ท่องเที่ยว	143	35.8
อ่านหนังสือ	39	9.8
อื่นๆ	38	9.5
รวม	400	100.0

จากตาราง 11 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีกิจกรรมที่ทำในวันหยุดคือท่องเที่ยวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.8 จำนวน 143 คน รองลงมาคือการพบปะสังสรรค์ คิดเป็นร้อยละ 21.5 จำนวน 86 คน จับจ่ายซื้อของ คิดเป็นร้อยละ 12.0 จำนวน 48 คน ทำบุญ คิดเป็น ร้อยละ 11.5 จำนวน 46 คน อ่านหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 9.8 จำนวน 39 คน และกิจกรรมอื่น เช่น นอนพักผ่อน เล่นอินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 9.5 จำนวน 38 คน ตามลำดับ

ตาราง 12 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานที่ที่ชอบไป

พฤติกรรมการใช้ชีวิต	จำนวน	ร้อยละ
สถานที่ที่ชอบไป (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ห้างสรรพสินค้า/ศูนย์การค้า	250	62.5
ร้านค้าของสหกรณ์	28	7.0
ร้านค้าทั่วไป	118	29.5
งานแสดงสินค้า	85	21.2
ตลาดนัด	148	37.0
สถานที่ท่องเที่ยว	194	48.5
วัด/โบราณสถาน	93	23.2
อื่นๆ	7	1.8

จากตาราง 12 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ชอบไปห้างสรรพสินค้า/ศูนย์การค้า จำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.5 จำนวน 250 คน รองลงมาคือสถานที่ท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 48.5 จำนวน 194 คน ตลาดนัด คิดเป็นร้อยละ 37.0 จำนวน 148 คน ร้านค้าทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 29.5 จำนวน 118 คน วัด/โบราณสถาน คิดเป็นร้อยละ 23.2 จำนวน 93 คน งานแสดงสินค้า คิดเป็นร้อยละ 21.1 จำนวน 85 คน ร้านค้าของสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 7.0 จำนวน 28 คน และสถานที่อื่นๆ เช่น ร้านอินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 1.8 จำนวน 7 คน

ตาราง 13 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประเพณีที่ชอบมากที่สุด

พฤติกรรมการใช้ชีวิต	จำนวน	ร้อยละ
ประเพณีที่ชอบมากที่สุด		
ปีใหม่	109	27.2
สงกรานต์	232	58.0
ลอยกระทง	36	9.0
เข้าพรรษา	23	5.8
รวม	400	100.0

จากตาราง 13 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ชอบประเพณีสงกรานต์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.0 จำนวน 232 คน รองลงมาเป็นประเพณีปีใหม่ คิดเป็นร้อยละ 27.2 จำนวน 109 คน ประเพณีลอยกระทง คิดเป็นร้อยละ 9.0 จำนวน 36 คน และประเพณีออกพรรษา คิดเป็นร้อยละ 5.8 จำนวน 23 คน ตามลำดับ

ตาราง 14 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประเพณีที่ชื่นชอบน้อยที่สุด

พฤติกรรมการใช้ชีวิต	จำนวน	ร้อยละ
ประเพณีที่ท่่านชอบน้อยที่สุด		
ปีใหม่	48	12.0
สงกรานต์	62	15.5
ลอยกระทง	153	38.2
เข้าพรรษา	136	34.0
อื่นๆ	1	0.2
รวม	400	100.0

จากตาราง 14 พบว่า ประเพณีที่กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ชื่นชอบน้อยที่สุดคือลอยกระทง มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 38.2 จำนวน 153 คน รองลงมาคือประเพณี

เข้าพรรษา คิดเป็นร้อยละ 34.0 จำนวน 136 คน ประเพณีสงกรานต์ คิดเป็นร้อยละ 15.5 จำนวน 62 คน ประเพณีปีใหม่คิดเป็นร้อยละ 12.0 จำนวน 48 คน และประเพณีอื่นๆ เช่น พี่ชมงคล คิดเป็นร้อยละ 0.2 จำนวน 1 คน ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ระดับความคิดเห็นต่อผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวในประเพณีสงกรานต์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

การรายงานผลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) คือ ค่าเฉลี่ย (Mean)

ตาราง 15 แสดงระดับความคิดเห็นต่อผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวในประเพณีสงกรานต์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวในประเพณีสงกรานต์	ค่าเฉลี่ย	ระดับความเห็นด้วย
1.ด้านสังคม	3.95	มาก
1.1 มีการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมให้สวยงามมากขึ้น	3.74	มาก
1.2 เกิดความเห็นแก่ตัว เอารัดเอาเปรียบกันมากขึ้น	3.94	มาก
1.3 เกิดปัญหาอาชญากรรม ลักขโมย	3.96	มาก
1.4 คนในชุมชนใช้จ่ายฟุ่มเฟือยมากขึ้น	3.81	มาก
1.5 มีการฟื้นฟูเทศกาลอื่นๆ เพื่อการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น	3.79	มาก
1.6 มีระบบรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว	3.57	มาก
1.7 มีการทะเลาะวิวาทมากขึ้น	3.98	มาก
1.8 มีระบบการคมนาคมขนส่ง และสาธารณูปโภคที่ครบสมบูรณ์มากขึ้น	3.72	มาก
1.9 มีอุบัติเหตุทางรถยนต์เพิ่มขึ้น	4.14	มาก
1.10 ชุมชนให้ความร่วมมือกันในการดำเนินการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	3.74	มาก

ตาราง 15 (ต่อ)

ผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวในประเพณี สงกรานต์	ค่าเฉลี่ย	ระดับ ความเห็นด้วย
2. ด้านวัฒนธรรม	3.89	มาก
2.1 ประชาชนเกิดความตื่นตัว ในการแต่งกายเพื่อแสดง เอกลักษณ์ประจำจังหวัดมากขึ้น	3.43	มาก
2.2 มีการนำภาษาต่างชาติมาใช้ในชีวิตประจำวัน	3.56	มาก
2.3 เกิดการลอกเลียนแบบนักท่องเที่ยวต่างชาติในเรื่องกริยา มารยาทการแสดงออกที่เปิดเผย	3.91	มาก
2.4 เล่นน้ำสงกรานต์ด้วยวิธีการใหม่ๆ ที่รุนแรงมากขึ้น	4.05	มาก
2.5 ผู้ใหญ่มีการแต่งกายตามประเพณี เพื่อแสดงออกถึงความ เป็นไทยให้นักท่องเที่ยวเห็น	3.53	มาก
2.6 เกิดอาชีพที่ขัดกับวัฒนธรรมของท้องถิ่น เช่น ค่าประเพณี การพนัน หลอกหลวงนักท่องเที่ยว	3.82	มาก
2.7 วัยรุ่นแต่งกายไม่สุภาพเพิ่มมากขึ้น	4.18	มาก
2.8 มีการฟื้นฟู การทำอาหาร หรือขนมโบราณเพื่อการท่องเที่ยว มากขึ้น	3.60	มาก
2.9 เกิดการฟื้นฟูเทศกาลต่าง ๆ เพื่อการท่องเที่ยว	3.76	มาก
2.10 หน่วยงานภาครัฐมีการรณรงค์ประเพณีวัฒนธรรมเพิ่ม มากขึ้น	3.79	มาก
รวม	3.94	มาก

จากตาราง 15 จากการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของ
นักท่องเที่ยวในประเพณีสงกรานต์ของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความ
คิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากต่อผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวในประเพณีสงกรานต์
ของเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวมที่ 3.94 ซึ่งสามารถจำแนกผลกระทบออกเป็น
2 ด้าน คือ ด้านสังคม โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นโดยรวมในระดับเห็นด้วยมาก มี
คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 และเมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นด้วย

มาก ทุกข้อ เรียงลำดับได้ดังนี้ โดยเรื่องการมีอุบัติเหตุทางรถยนต์เพิ่มขึ้น คะแนนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.14 รองลงมาคือเรื่องการทะเลาะวิวาทมากขึ้นคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 เรื่องการเกิดปัญหาอาชญากรรม ลักขโมย คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 เรื่องการเกิดความเห็นแก่ตัว เอาใจเอาเปรียบกันมากขึ้นคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 คน เรื่องคนในชุมชนใช้จ่ายฟุ่มเฟือยมากขึ้นคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 เรื่องมีการฟื้นฟูเทศกาลอื่นๆ เพื่อการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 เรื่อง การพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมให้สวยงามมากขึ้น และเรื่องชุมชนให้ความร่วมมือกันในการดำเนินการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากันเท่ากับ 3.74 เรื่องชุมชนให้ความร่วมมือกันในการดำเนินการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 และเรื่องการมีระบบรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 สำหรับด้านวัฒนธรรม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 และเมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นด้วยมากทุกข้อ เรียงลำดับได้ดังนี้ คือเรื่องวัยรุ่นแต่งกายไม่สุภาพเพิ่มมากขึ้น คะแนนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.18 รองลงมาคือเรื่องการเล่นน้ำสงกรานต์ด้วยวิธีการใหม่ๆ ที่รุนแรงมากขึ้นคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 เรื่องเกิดการลอกเลียนแบบนักท่องเที่ยวต่างชาติในเรื่องกริยามารยาทการแสดงออกที่เปิดเผย คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 เรื่องเกิดอาชีพที่ขัดกับวัฒนธรรมของท้องถิ่น เช่น ค้าประเวณี การพนัน หลอกหลวงนักท่องเที่ยวคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 เรื่องหน่วยงานภาครัฐมีการรณรงค์ประเพณี วัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้นคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 เรื่องเกิดการฟื้นฟูเทศกาลต่าง ๆ เพื่อการท่องเที่ยว คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 เรื่องมีการฟื้นฟู การทำอาหาร หรือขนมโบราณเพื่อการท่องเที่ยวมากขึ้น คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 เรื่องมีการนำภาษาต่างชาติมาใช้ในชีวิตประจำวันคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 เรื่องผู้ใหญ่มีการแต่งกายตามประเพณี เพื่อแสดงออกถึงความเป็นไทยให้นักท่องเที่ยวเห็น คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 และเรื่องประชาชนเกิดความตื่นตัว ในการแต่งกายเพื่อแสดงเอกลักษณ์ ประจำจังหวัดมากขึ้น คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.43

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าวิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เจาะลึกข้อมูลจาก นักวิชาการ ซึ่งผู้วิจัยได้ กำหนดกลุ่มนักวิชาการ เป็นผู้ให้ข้อมูลหลักในฐานะที่มีองค์ความรู้ในด้านศิลปวัฒนธรรม สังคม และประเพณี และจะเป็นผู้ที่สามารถวิเคราะห์ผลกระทบของการท่องเที่ยวในการเปลี่ยนแปลงของ ประเพณีสงกรานต์ในทางวิชาการ โดยเปรียบเทียบกับองค์ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณี ล้านนาดั้งเดิม และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดงานประเพณีสงกรานต์ ของเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยสามารถสรุปจำแนกเป็นประเด็นได้ดังนี้

1. การพัฒนาและรูปแบบการจัดงานประเพณีสงกรานต์ของชุมชนและเทศบาลนครเชียงใหม่

จากการศึกษาสามารถสรุปประเด็นได้ดังนี้

1.1 การเปลี่ยนแปลงรูปแบบประเพณีสงกรานต์จากอดีตถึงปัจจุบัน

เมื่อเปรียบเทียบรูปแบบของสงกรานต์ในปัจจุบันกับอดีตจะเห็นได้ว่า นักวิชาการและประชาชนรู้สึกถึงความเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจนไม่ว่าจะเป็น ความทันสมัยของวัฒนธรรมที่เข้ามาคลี่คลายวัฒนธรรมดั้งเดิม การจัดงานเทศกาลสงกรานต์ในเชิงพาณิชย์เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว รวมถึงคนที่มาร่วมงานประเพณีสงกรานต์ส่วนใหญ่ปัจจุบันเป็นคนนอกพื้นที่ แต่สิ่งที่คุณให้ข้อมูลสำคัญทุกคนมีความเห็นตรงกันคือ รูปแบบการเล่นน้ำที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่มีความรุนแรงมากขึ้น นอกจากนี้ยังให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มประชาชนบางส่วนได้มองถึงการเปลี่ยนแปลงของความสัมพันธ์ของคนในชุมชนที่นับวันจะมีความห่างเหินกันมากขึ้น

1.2 การเปลี่ยนแปลงรูปแบบของกิจกรรมและพิธีกรรม

กิจกรรมที่เปลี่ยนไปอย่างเห็นได้ชัดคือ การขนทรายเข้าวัด ซึ่งในความเห็นของนักวิชาการ คิดว่าสิ่งเหล่านี้แทบจะไม่มีเหลืออยู่ในสังคมเมือง แต่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มประชาชนและผู้มีส่วนร่วมในการจัดงานมีความเห็นในทำนองเดียวกันคือ ด้วยระบบนิเวศที่เปลี่ยนไปทำให้ต้องซื้อทรายเข้าวัดแทนการไปขนทรายจากแม่น้ำปิง การสาดน้ำ ทุกคนเห็นตรงกันว่าทุกวันนี้กลายเป็นสงครามน้ำ ในส่วนของการดำหัว นักวิชาการมองว่าปัจจุบันเป็นการดำหัวผู้มีอำนาจในจังหวัดแทนการดำหัวผู้มีพระคุณ ในทางกลับกัน ผู้จัดงานเห็นว่าเป็นนโยบายของจังหวัดที่ต้องมีการจัดขบวนแห่รดน้ำดำหัวผู้ว่าราชการจังหวัด

1.3 สาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบประเพณี

สาเหตุสำคัญที่ทำให้รูปแบบของประเพณีสงกรานต์เกิดการเปลี่ยนแปลง คนทั้งสามกลุ่มเห็นว่าความทันสมัย เทคโนโลยี วัฒนธรรมใหม่ ๆ และนักท่องเที่ยว มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง แต่ผู้จัดงานมีความเห็นว่า ผู้รับจัดงานจากบริษัทเอกชนมีผลทำให้รูปแบบงานผิดเพี้ยนไปด้วยความที่เป็นคนนอกพื้นที่ นักวิชาการและประชาชนบางส่วนคิดว่าการเปลี่ยนแปลงเกิดจากรายได้ ผลประโยชน์ และผู้มีอำนาจ ผู้มีอิทธิพลที่กำหนดให้เป็นไปตามความต้องการ

1.4 การพัฒนากิจกรรมประเพณีสงกรานต์โดยเทศบาลนครเชียงใหม่

กลุ่มนักวิชาการและประชาชนจะมีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า งานประเพณีสงกรานต์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมีรูปแบบที่ผิดไปจากวัฒนธรรมดั้งเดิม เน้นการจัดงานประเพณีเพื่อเป็นจุดขายสำหรับนักท่องเที่ยว ในขณะที่ผู้จัดงานดำเนินงานตามนโยบายของจังหวัดที่มุ่งส่งเสริมการท่องเที่ยว อันจะส่งผลต่อรายได้ของจังหวัดและเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศด้วย

อย่างไรก็ตาม กลุ่มผู้มีส่วนร่วมในการจัดงานยืนยันว่าการจัดงานประเพณีสงกรานต์ยังคงพยายามจะรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมล้านนา เน้นการพัฒนารูปแบบให้เกิดความเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด

1.5 เอกลักษณ์ของวัฒนธรรมล้านนาในประเพณีสงกรานต์

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่คิดว่า วัฒนธรรมล้านนาซึ่งมีความเป็นเอกลักษณ์ยังคงเหลืออยู่ในประเพณีสงกรานต์ ถึงแม้ว่ารูปแบบ กิจกรรมและพิธีการบางอย่างของประเพณีสงกรานต์เปลี่ยนไป อย่างไรก็ตาม กลุ่มนักวิชาการและประชาชนบางส่วน มีความเห็นว่า วัฒนธรรมล้านนาดังเดิมยังคงเหลืออยู่ในชนบทเท่านั้น

2. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อด้านสังคมและวัฒนธรรมที่มีต่อชุมชนที่เกิดจากนักท่องเที่ยวในประเพณีสงกรานต์ เทศบาลนครเชียงใหม่

ผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมสามารถสรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

2.1 นักท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดงานประเพณีสงกรานต์

นักท่องเที่ยวมีอิทธิพลต่อการจัดรูปแบบของประเพณีสงกรานต์ในหลาย ๆ ด้าน โดยทั่วไป คนทั้งสามกลุ่มมีความเห็นตรงกันว่า นักท่องเที่ยวมีผลต่อพฤติกรรมความคิด รูปแบบการแต่งตัว รวมถึงการบริโภคสิ่งมีค่าที่เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ส่วนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดงาน จะเห็นอิทธิพลหลักของนักท่องเที่ยวในด้านเป็นรายได้ให้แก่จังหวัด และเห็นว่าเป็นนโยบายของการส่งเสริมการท่องเที่ยว

2.2 การมีส่วนร่วมในประเพณีสงกรานต์

ทุกกลุ่มเห็นสอดคล้องกันว่าคนส่วนใหญ่ที่มาร่วมงานคือบุคคลนอกท้องถิ่น นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ นักวิชาการและประชาชนแสดงออกถึงความเบื่อหน่ายและความรู้สึกที่ไม่อยากมีส่วนร่วม เลือกว่าจะอยู่บ้านเสียมากกว่า อย่างไรก็ตาม ในส่วนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดงานก็พยายามที่จะชักจูงให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมมากขึ้นกับงานประเพณีสงกรานต์ที่จัดขึ้น

2.3 การเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวในประเพณีสงกรานต์มีผลกระทบต่อคนในชุมชนสังคมและวัฒนธรรมต่อคนในชุมชน

เมื่อกล่าวถึงผลกระทบของงานประเพณีสงกรานต์ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ทั้งนักวิชาการและกลุ่มประชาชนเห็นว่าพฤติกรรมของคนโดยเฉพาะเด็กวัยรุ่นในปัจจุบันเปลี่ยนไปในทางลบ ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนลดน้อยลง ไม่แน่นแฟ้นเหมือนในอดีต ในทาง

กลับกัน ผู้จัดงานหรือเทศบาลนครเชียงใหม่ยังเชื่อว่างานประเพณีสงกรานต์ช่วยสร้าง ความเป็นปึกแผ่นให้ชุมชน และเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่จังหวัด

2.4 ผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมทั้งด้านบวกและด้านลบใน การจัดงานประเพณีสงกรานต์

ผลกระทบทั้งในด้านบวกและด้านลบจากงานประเพณีสงกรานต์ในปัจจุบันใน **ด้านบวก** ทุกคนเห็นพ้องต้องกันว่านำรายได้มาสู่จังหวัด เชียงใหม่กลายเป็นจังหวัดที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของนานาชาติ โอกาสในการทำงานของคนเพิ่มขึ้น รวมถึงการส่งเสริมให้คนในชุมชนพยายามที่จะพัฒนาชุมชนของตนเพื่อผลในการท่องเที่ยว ส่วนใน**ด้านลบ** ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญทุกกลุ่ม มีความเห็นตรงกันว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นจากงานประเพณีสงกรานต์ คือ ความหนาแน่นของผู้คน เสี่ยงอันตราย การเพิ่มขึ้นของขยะมูลฝอย รวมถึงการรบกวนความเป็นส่วนตัวของผู้อยู่อาศัยในชุมชน

3. ความคิดเห็นของประชาชนทั่วไป ต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของประเพณีสงกรานต์ของนักท่องเที่ยว

จากการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามสามารถจำแนกประเด็นได้ดังนี้

3.1 ผลกระทบต่อวัฒนธรรมการจัดประเพณีสงกรานต์

3.1.1 เกิดปัญหาอุบัติเหตุ, อาชญากรรม, ความรุนแรง, การดื่มสุรา, การล่วงละเมิดทางเพศ

3.1.2 การใช้ความรุนแรงมากขึ้นทำให้ประเพณีสงกรานต์แบบเดิมสูญหายไป

3.1.3 สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมลง, การจราจรติดขัด

3.1.4 วัยรุ่นมีพฤติกรรมส่อเสียดในทางเสื่อมเสีย

3.1.5 การจราจรติดขัด

3.1.6 ปัญหาขยะมูลฝอย

3.2 แนวทางการแก้ไขปรับปรุง

3.2.1 มีการรณรงค์แต่งกายให้มิดชิด

3.2.2 มีการรณรงค์ให้ใช้รถสาธารณะ

3.2.3 มีการรณรงค์เมาไม่ขับ เข้มงวดเรื่องเมาไม่ขับ

3.2.4 มีการบังคับใช้กฎหมายควบคุมทุกกรณี

3.2.5 มีการรณรงค์เล่นน้ำสงกรานต์ถูกต้องตามประเพณี

3.2.6 มีการรักษาความปลอดภัยและจัดระเบียบการคมนาคม

3.2.7 มีการรณรงค์เที่ยวพื้นที่อื่นภายในจังหวัดเชียงใหม่

- 3.2.8 มีการรณรงค์ให้จัดประเพณีสงกรานต์แบบโบราณตรงตามวัฒนธรรม
ไทย
- 3.2.9 มีการรณรงค์ฟื้นฟูวัฒนธรรมในอดีตกลับมาใช้
- 3.2.10 มีการนำดารามาเป็นพรินเตอร์โฆษณา เรื่องการแต่งกาย

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์สมมติฐาน

การศึกษาค้างนี้เป็นการศึกษาโดยใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามและผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะลึกนั้น ได้ให้ความเห็นด้วยในระดับเห็นด้วยมากต่อผลกระทบจากนักท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรมต่อชุมชน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยสามารถจำแนกผลกระทบเป็น 2 ด้าน คือ

1. ด้านสังคม ประกอบด้วย การมีอุบัติเหตุทางรถยนต์เพิ่มขึ้น การทะเลาะวิวาทมากขึ้น การเกิดปัญหาอาชญากรรม ลักขโมย การเกิดความเห็นแก่ตัว เอาใจเอาเปรียบกันมากขึ้นคนในชุมชนใช้จ่ายฟุ่มเฟือยมากขึ้น การฟื้นฟูเทศกาลอื่นๆ เพื่อการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น การพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมให้สวยงามมากขึ้น การที่ชุมชนให้ความร่วมมือกันในการดำเนินการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว การที่ชุมชนให้ความร่วมมือกันในการดำเนินการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และการมีระบบรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว

2. ด้านวัฒนธรรม ประกอบด้วย การที่วัยรุ่นแต่งกายไม่สุภาพเพิ่มมากขึ้น การเล่นน้ำสงกรานต์ด้วยวิธีการใหม่ๆ ที่รุนแรงมากขึ้น การลอกเลียนแบบนักท่องเที่ยวต่างชาติในเรื่องการymarยาทการแสดงออกที่เปิดเผย เกิดอาชีพที่ขัดกับวัฒนธรรมของท้องถิ่น เช่น คำประเพณีการพนัน หลอกหลวงนักท่องเที่ยว หน่วยงานภาครัฐมีการรณรงค์ประเพณีวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น เกิดการฟื้นฟูเทศกาลต่าง ๆ เพื่อการท่องเที่ยว มีการฟื้นฟู การทำอาหาร หรือขนมโบราณเพื่อการท่องเที่ยวมากขึ้น มีการนำภาษาต่างชาติมาใช้ในชีวิตประจำวัน การที่ผู้ใหญ่มีการแต่งกายตามประเพณี เพื่อแสดงออกถึงความเป็นไทยให้นักท่องเที่ยวเห็น และการที่ประชาชนเกิดความตื่นตัวในการแต่งกายเพื่อแสดงเอกลักษณ์ประจำจังหวัดมากขึ้น

บทที่ 5

บทสรุป

การศึกษา เรื่อง ผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมต่อชุมชนจากนักท่องเที่ยวใน ประเพณีสงกรานต์ : กรณีศึกษา ประเพณีสงกรานต์ เทศบาลนครเชียงใหม่มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาพัฒนาการและรูปแบบการจัดงานประเพณีสงกรานต์ ของชุมชนและเทศบาล นครเชียงใหม่ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรมที่มีต่อชุมชน ที่เกิดของนักท่องเที่ยวใน ประเพณีสงกรานต์ เทศบาลนครเชียงใหม่ ตลอดจนเพื่อศึกษาความคิดเห็นของชาวบ้านในชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของประเพณีสงกรานต์ของ นักท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาครั้งนี้คือ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการจัดงานประเพณีสงกรานต์ ของเทศบาลนครเชียงใหม่ และประชาชนทั่วไป ผู้วิจัยได้กำหนด กลุ่มตัวอย่างประชาชนทั่วไปโดยวิธีการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Probability Sampling) จาก การคำนวณโดยใช้สูตร Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% (ธีรฤทธิ เอกะกุล, 2543 อ้างอิงใน Yamane, 1973)

การวิจัยครั้งนี้ ประชากรที่จะศึกษาเป็นประชากรในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ตามทะเบียน ราษฎร พ.ศ. 2552 ซึ่งมีประชากรทั้งหมดเท่ากับ 142,970 คน และต้องการให้เกิดความ คลาดเคลื่อนของการสุ่มร้อยละ 5 หรือ 0.05 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้คำนวณจึงได้ดังนี้

จากการคำนวณข้างต้น ทำให้ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน โดยผู้ที่ให้ ข้อมูลจะต้องอาศัยอยู่ในพื้นที่ปกครองเทศบาลนครเมืองเชียงใหม่อย่างน้อย 3 ปี และเคยเข้าร่วมงานประเพณีสงกรานต์ด้วย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบผสม (Mix Method) ดังนั้นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาแบ่ง ออกเป็น 2 วิธี คือ

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อสอบถามความคิดเห็นของ นักวิชาการ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดงานประเพณีสงกรานต์ ของเทศบาลนครเชียงใหม่ เกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวในประเพณีสงกรานต์จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นข้อคิดเห็นความรู้สึกที่มีต่อปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงรูปแบบกิจกรรมที่เกิดขึ้นในงาน ประเพณีสงกรานต์ของเทศบาล นครเชียงใหม่ โดยใช้แบบบันทึกข้อมูลภาคสนามโดยการเตรียม

แบบบันทึกไว้ล่วงหน้า และทำการบันทึกขณะสัมภาษณ์ด้วยการบันทึกเทป การจดบันทึกข้อความ

2. การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชนทั่วไป เกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวในประเพณีสงกรานต์จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นข้อคิดเห็นความรู้สึกที่มีต่อปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงรูปแบบกิจกรรมที่เกิดขึ้นในงานประเพณีสงกรานต์ของเทศบาลนครเชียงใหม่โดยใช้แบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยศึกษารวบรวมข้อมูลที่ได้ จากการใช้แบบสอบถามมาตรวจสอบข้อมูลลงรหัสและประมวลผล โดยใช้การประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำเสนอข้อมูลในรูปแบบการบรรยาย และตารางความสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และสมมุติฐานการวิจัย และใช้วิธีทางสถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลและปัจจัยการเดินทางท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์โดยหา ค่าเฉลี่ย ร้อยละ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การสัมภาษณ์ เมื่อได้รับข้อมูลจากการสัมภาษณ์แล้ว ทีมผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) ถอดรหัสข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยถอดคำ ต่อคำ ทีมผู้วิจัยเปิดเทปที่บันทึกไว้หลังจากทำการสัมภาษณ์แล้วตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลต่างๆอีกครั้ง โดยมีการเปรียบเทียบจากการฟังเสียงบันทึกเทปซ้ำ แล้วนำข้อมูลที่ได้มารวบรวมจัดระบบให้เป็นหมวดหมู่ นำข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาสรุปหาใจความสำคัญ โดยตีความหมายและแยกแยะข้อมูลที่มีความเดียวกัน อยู่ในแนวทางเดียวกัน

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นหญิง คิดเป็นร้อยละ 58.0 จำนวน 232 คน มีอายุ 25 – 29 ปี มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 32.5 จำนวน 130 คน มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 60.5 จำนวน 242 คน มีระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 68.2 จำนวน 273 คน มีรายได้ต่อเดือนที่ 10,001 – 20,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 39.5 จำนวน 158 คน เป็นพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 31.0 จำนวน 124 คน

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านพฤติกรรมการใช้ชีวิต

พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเทศบาลนครเชียงใหม่ 3-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 51.0 จำนวน 204 คน มีกิจกรรมท่องเที่ยวที่ทำในวันหยุด คิดเป็นร้อยละ 35.8 จำนวน 143 คน โดยสถานที่ที่ชื่นชอบไปคือ ห้างสรรพสินค้า/ศูนย์การค้า คิดเป็นร้อยละ 62.5 จำนวน 250 คน ชอบประเพณีสงกรานต์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.0 จำนวน 232 คน และในทางตรงข้ามประเพณีลอยกระทงที่ผู้ตอบแบบสอบถามชอบน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.2 จำนวน 153 คน

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านระดับความคิดเห็นต่อผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวในประเพณีสงกรานต์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากต่อผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวในประเพณีสงกรานต์ ของเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวมที่ 3.94 ซึ่งสามารถจำแนกผลกระทบออกเป็น 2 ด้าน คือ

ด้านสังคม โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นโดยรวมในระดับเห็นด้วยมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 และเมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นด้วยมาก ทุกข้อ เรียงลำดับได้ดังนี้ เรื่องการมีอุบัติเหตุทางรถยนต์เพิ่มขึ้น เรื่องการทะเลาะวิวาทมากขึ้น เรื่องการเกิดปัญหาอาชญากรรม ลักขโมย เรื่องการเกิดความเห็นแก่ตัว เอาัดเอาเปรียบกันมากขึ้น เรื่องคนในชุมชนใช้จ่ายฟุ่มเฟือยมากขึ้น เรื่องมีการฟื้นฟูเทศกาลอื่นๆ เพื่อการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เรื่องการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมให้สวยงามมากขึ้น เรื่องชุมชนให้ความร่วมมือกันในการดำเนินการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เรื่องชุมชนให้ความร่วมมือกันในการดำเนินการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และเรื่องการเมืองมีระบบรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว

ด้านวัฒนธรรม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 และเมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นด้วยมากทุกข้อ เรียงลำดับได้ดังนี้ คือ เรื่องวัยรุ่นแต่งกายไม่สุภาพเพิ่มมากขึ้น เรื่องการเล่นน้ำสงกรานต์ด้วยวิธีการใหม่ ๆ ที่รุนแรงมากขึ้น เรื่องเกิดการลอกเลียนแบบนักท่องเที่ยวต่างชาติในเรื่องการยั่วยุการแสดงออกที่เปิดเผย เรื่องเกิดอาชีพที่ขัดกับวัฒนธรรมของท้องถิ่น เช่น คำประเวณี การพนัน หลอกหลวงนักท่องเที่ยวคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 เรื่องหน่วยงานภาครัฐมีการรณรงค์ประเพณีวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น เรื่องเกิดการฟื้นฟูเทศกาลต่าง ๆ เพื่อการท่องเที่ยว เรื่องมีการฟื้นฟู การทำอาหาร หรือขนมโบราณเพื่อการท่องเที่ยวมากขึ้น เรื่องมีการนำภาษาต่างชาติมาใช้ในชีวิตประจำวัน เรื่องผู้ใหญ่มีการแต่งกายตามประเพณี เพื่อแสดงออกถึงความเป็น

ไทยให้นักท่องเที่ยวเห็น และเรื่องประชาชนเกิดความตื่นตัว ในการแต่งกายเพื่อแสดงเอกลักษณ์ประจำจังหวัดมากขึ้น

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ผลของการศึกษา สรุปได้ว่าประเพณีสงกรานต์คือวันขึ้นปีใหม่ของไทย หรือการเริ่มต้นชีวิตใหม่ เป็นประเพณีที่ได้ปฏิบัติสืบทอดกันมา จนกลายเป็นวัฒนธรรมประจำชาติ ซึ่งบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของความเป็นไทยอย่างแท้จริง เช่น ความอ่อนโยน เอื้ออาทร ความกตัญญู ความเคารพซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นในครอบครัวและชุมชน ส่งผลให้ประเพณีสงกรานต์มีความหมาย คุณค่าต่อผู้ปฏิบัติ ชุมชน และสังคม เป็นอย่างยิ่ง อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ที่แผ่ขยายครอบคลุมไปทั่วโลก โดยเฉพาะที่ส่งผลกับประเทศไทย ก่อให้เกิดภาวะวิกฤตต่อวัฒนธรรมไทยเป็นอย่างมาก ประเพณีสงกรานต์ของเชียงใหม่ก็ตกอยู่ในวัฏจักรนี้เช่นเดียวกัน ด้วยเหตุที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง

ปัจจุบันงานประเพณีสงกรานต์ เทศบาลนครเชียงใหม่ มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างมาก ทั้งกิจกรรม รูปแบบการจัดงาน การแสดงออกของผู้มาร่วมงาน ทำให้คุณค่า สาระ และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนลดน้อยลง ความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้มีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย การท่องเที่ยวและการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวก็เป็นปัจจัยหลักประการหนึ่ง ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของประเพณีสงกรานต์ เนื่องจากนักท่องเที่ยวได้นำวัฒนธรรมใหม่ ๆ เข้ามาสู่สังคมไทย ซึ่งบางอย่างขัดแย้งกับวัฒนธรรมเดิม วัฒนธรรมประเพณีของคนในชุมชนเริ่มเปลี่ยนแปลงไป อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคมไทยเองก็มีผลอยู่ไม่น้อย รวมถึงการจัดงานของผู้รับผิดชอบที่เกี่ยวข้อง หรือหน่วยงานย่อย ที่พยายามสร้างจุดขายเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว สร้างรายได้ให้แก่จังหวัด รวมถึงผู้มีอำนาจในสังคมที่จัดรูปแบบงานประเพณีสงกรานต์ตามที่ต้องการ โดยมุ่งที่ผลประโยชน์คือตัวเงินเพียงอย่างเดียว ไม่ใส่ใจกับการสืบสานประเพณี หรือความเสียหายที่จะเกิดขึ้น

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเหล่านี้ ส่งผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมทั้งด้านบวกและด้านลบต่อคนในชุมชน เทศบาลนครเชียงใหม่ ผลของการศึกษา สรุปได้ว่า **ผลกระทบด้านบวก** จังหวัดเชียงใหม่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของนานาชาติ เกิดผลดีทางด้านเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดการสร้างงาน การกระจายรายได้ และการพัฒนาโครงสร้างทางกายภาพในชุมชน แม้ว่าเทศกาลสงกรานต์จะมีผลกระทบด้านบวกต่อสังคมหลายด้าน แต่ก็ยังส่ง **ผลกระทบด้านลบ** ต่อชุมชนอย่างมากเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น ความหนาแน่นของผู้คน การจราจรติดขัด ปริมาณเสียง ขยะที่เพิ่มขึ้น การรบกวนความเป็นส่วนตัวของคนในชุมชน ค่าครองชีพที่สูงขึ้น รวมถึงการเพิ่มขึ้นของปัญหาอาชญากรรม อุบัติเหตุ สอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่ว่าใน

พื้นที่ ที่ไม่มีการท่องเที่ยว ก็มีปัญหาคือพื้นฐานเหล่านี้อยู่เช่นกัน แต่ก็มักพบว่าในพื้นที่ที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ปัญหาสังคมจะมีความรุนแรงมากขึ้น

ผู้ให้ข้อมูลหลัก ที่ประกอบด้วยนักวิชาการ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดงานประเพณีสงกรานต์ ส่วนใหญ่มีความปรารถนาให้ประเพณีสงกรานต์ทำรายได้ให้จังหวัด แต่ต้องรักษาความเป็นวัฒนธรรมล้านนา รวมทั้งความหมาย คุณค่า และแนวปฏิบัติไว้ด้วย โดยมีข้อเสนอแนะคือ กระทรวงวัฒนธรรมควรเข้ามามีบทบาทในการจัดงานประเพณีสงกรานต์ ควรใช้ organizers ที่เป็นคนท้องถิ่น มีความรู้เรื่องประเพณีวัฒนธรรมล้านนาเป็นอย่างดี ควรมีการบูรณาการปลูกฝังวัฒนธรรมให้แก่เยาวชน ประการสำคัญที่สุด คือความร่วมมือของคนไทย ทุกคนที่จะช่วยกันรักษาและสืบทอดประเพณีสงกรานต์นี้ไว้ตราบนานเท่านาน และจากการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามสามารถจำแนกประเด็นได้ดังนี้ ผลกระทบต่อวัฒนธรรมการจัดประเพณีสงกรานต์ ได้แก่ เกิดปัญหาอุบัติเหตุ, อาชญากรรม, ความรุนแรง, การดื่มสุรา, การล่องละเมิดทางเพศ มีการใช้ความรุนแรงมากขึ้นทำให้ประเพณีสงกรานต์แบบเดิมสูญหายไป สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมลง, การจราจรติดขัด วิทยุรุ่นมีพฤติกรรมส่อเสียดในทางเสื่อมเสีย การจราจรติดขัด ตลอดจนปัญหาขยะมูลฝอยในสถานที่ที่มีการจัดงานประเพณีสงกรานต์ และผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้แนวทางการแก้ไขปรับปรุง ได้แก่ การจัดให้มี การรณรงค์ให้แต่งกายให้มิดชิด ให้ใช้รถสาธารณะ เมาไม่ขับ เข้มงวดเรื่องเมาไม่ขับ เล่นน้ำสงกรานต์ถูกต้องตามประเพณี เทียวพื้นที่อื่นภายในจังหวัดเชียงใหม่ สำหรับเรื่องกฎหมายควรมีการบังคับใช้กฎหมายควบคุมทุกกรณี มีการรักษาความปลอดภัยและจัดระเบียบการคมนาคม และควรมีการทำตลาดในรูปแบบใหม่ๆ เช่นมีการนำดารามาเป็นพรีเซนเตอร์โฆษณา เรื่อง การแต่งกาย

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์สมมติฐาน

พฤติกรรมการท่องเที่ยวและรูปแบบของสถานบริการมีความแตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับ การตลาดของผู้ประกอบการว่าจะจับกลุ่มผู้บริโภคใดเป็นกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งอาจจะใช้หลัก ประชากรศาสตร์เป็นตัวจัดการเช่น กลุ่มอายุและกลุ่มรายได้ซึ่งเป็นกลุ่มที่สามารถตอบสนอง รูปแบบการบริการของสถานบันเทิงได้เป็นอย่างดี ทั้งยังต้องมีการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกด้วย กล่าวคือ การวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมภายนอกเช่น ท่าเลที่ตั้ง อัตราค่าเช่าพื้นที่ในระแวกนั้น คู่แข่ง ตลอดจนการจราจร เป็นต้น

ความคิดเห็นต่อนโยบายการจัดระเบียบสังคมมีความแตกต่างกัน ตามปัจจัยส่วนบุคคล อายุ เช่น อายุที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นอาจจะมีความคิดเห็นไม่เห็นด้วยกับการจัดระเบียบ เพราะเป็นวัยที่มีความรักสนุก แต่วัยผู้ใหญ่มีความคิดว่าเป็นไปตามกฎระเบียบบ้านเมือง ไม่ได้ใส่ใจเพียงแค่มักพักผ่อนคลายเครียดเท่านั้น

อภิปรายผลการวิจัย

ผลของการศึกษา สามารถนำมาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงและผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมของงานประเพณีสงกรานต์ เทศบาลนครเชียงใหม่มีผลมาจากการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวหรือไม่

ประเพณีสงกรานต์คืองานเฉลิมฉลองในวาระขึ้นปีใหม่ของไทย หรือ คือวันเริ่มต้นชีวิตใหม่ สงกรานต์เป็นประเพณีเก่าแก่ของไทย ที่ยึดถือปฏิบัติสืบเนื่องกันมาแต่โบราณ เป็นวัฒนธรรมประจำชาติที่งดงาม แสดงถึงความเป็นมาของชนชาติที่มีความเจริญ ประเพณีสงกรานต์จึงมีความสำคัญต่อคนไทย โดยเฉพาะชาวล้านนาเป็นอย่างมาก เนื่องจากคนล้านนามีภาษา วัฒนธรรม ประเพณี เป็นของตนเอง รวมถึงความเชื่อ รูปแบบประเพณีสงกรานต์ล้านนาก็มีความแตกต่างไปจากภาคอื่น ๆ ของประเทศไทย สำหรับชาวล้านนาถือว่าสงกรานต์มีความเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมประเพณีอย่างใกล้ชิดและลึกซึ้ง และเป็นสมบัติของสังคมที่มีความสัมพันธ์กับชีวิตและสังคมมาโดยตลอด เป็นการแสดงออกถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของสังคม

ชาวล้านนาเชื่อว่าประเพณีสงกรานต์เป็นการแสดงออกถึงความหมายและคุณค่าของวัฒนธรรมอันดีงามของไทยในหลาย ๆ ด้าน คุณค่าต่อครอบครัว เป็นวันแห่งความรัก ความกตัญญู ความผูกพันในครอบครัวอย่างแท้จริง เพราะทุกคนจะหาโอกาสกลับบ้านไปหาพ่อแม่และญาติผู้ใหญ่ รดน้ำขอพรเพื่อเป็นสิริมงคลในการเริ่มต้นปีใหม่ และเป็นกำลังใจกันและกันในการดำรงชีวิตอยู่ต่อไป คุณค่าต่อชุมชน เป็นวันที่ก่อให้เกิดความสมัครสมานสามัคคีในชุมชน เช่น ได้พบปะสังสรรค์ ได้ทำบุญร่วมกัน คุณค่าต่อสังคม สงกรานต์เป็นประเพณีที่ก่อให้เกิดความเอื้ออาทรต่อสิ่งแวดล้อม เพราะในวันนี้ทุกคนจะช่วยกันทำความสะอาดบ้านเรือน วัดวาอาราม คุณค่าต่อศาสนา เป็นวันทำบุญครั้งสำคัญวันหนึ่งของพุทธศาสนิกชน โดยการทำบุญตักบาตร สรงน้ำพระ ให้ทาน ซึ่งถือเป็นการเกื้อกูลสูงสุดของมนุษยชาติ และสามารถสืบทอดพระพุทธานุภาพมาได้จนถึงปัจจุบัน

กิจกรรมประเพณีในเทศกาลสงกรานต์มีอยู่มากมายในอดีต แต่เมื่อเวลาผ่านไป สิ่งต่างๆ ย่อมต้องเปลี่ยนแปลง รวมถึงวิถีชีวิตของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไปทำให้กิจกรรมประเพณีบางอย่างค่อยๆ จางหายไป ปัจจุบันนี้กิจกรรมที่คนส่วนใหญ่ยังยึดถือปฏิบัติในเทศกาลสงกรานต์คือ การไปทำบุญตักบาตรที่วัด การสรงน้ำพระ การรดน้ำดำหัว รวมถึงการเล่นสาดน้ำ จะเห็นได้ว่าคนส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญต่อประเพณีสงกรานต์ด้วยเป็นวันขึ้นปีใหม่ เป็นวัฒนธรรมประเพณีไทย และมีนัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าของครอบครัว ในทางกลับกัน จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนร่วมในการจัดงานประเพณีสงกรานต์ จะมีมุมมองที่ต่างจากนักวิชาการและประชาชนโดยให้ความสำคัญในควมมีชื่อเสียงของงานประเพณีสงกรานต์ เทศบาลนครเชียงใหม่ที่สามารถทำรายได้จากการจัดงานเพื่อนำมาพัฒนาจังหวัดและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ

1. การเปลี่ยนแปลงของประเพณีสงกรานต์จากอดีตถึงปัจจุบัน

จากผลของการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลัก ที่ประกอบด้วยนักวิชาการ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดงานประเพณีสงกรานต์ จะเห็นได้ว่าเมื่อเปรียบเทียบประเพณีสงกรานต์จากอดีตถึงปัจจุบัน ประเพณีสงกรานต์ในปัจจุบันนี้มีรูปแบบของกิจกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปมาก ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยที่นับวันวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมจะเหลือน้อยลง ผู้คนปฏิบัติกิจกรรมเหล่านี้น้อยลงทุกวัน ความทันสมัยที่เข้ามาใกล้วัฒนธรรมดั้งเดิม การจัดงานสงกรานต์ในเชิงพาณิชย์ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว รวมถึงคนที่ร่วมงานประเพณีสงกรานต์ส่วนใหญ่เป็นคนนอกพื้นที่ นอกจากนี้รูปแบบการเล่นน้ำสงกรานต์เปลี่ยนไปในทางที่มีความรุนแรงขึ้นมาก ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของสิ่งเหล่านี้มีสาเหตุหลักๆ ดังนี้

1.1 การท่องเที่ยวและการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยว

จังหวัดเชียงใหม่เป็นดินแดนที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรที่มีคุณค่าทั้งทางด้านธรรมชาติ วัฒนธรรมประเพณี อุปนิสัยของคนเมือง เป็นจังหวัดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมที่มีความเป็นมาอันยาวนาน นอกจากนี้เชียงใหม่มีงานเทศกาลสงกรานต์ที่ใหญ่โตและมีชื่อเสียงมาก เพราะมีเอกลักษณ์ล้านนาเป็นของตนเอง สิ่งเหล่านี้ทำให้เชียงใหม่มีศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวสูง และเป็นต้นเหตุสำคัญที่ทำให้คนต่างถิ่นทั้งไทยและต่างชาติปรารถนาที่จะมาเยือน ทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่เจริญอย่างรวดเร็วทั้งในรูปแบบของจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นซึ่งความเจริญเติบโตของการท่องเที่ยวก็ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรมของเชียงใหม่อย่างมาก อาจกล่าวได้ว่าปัจจุบันวัฒนธรรมประเพณีกลายเป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยว ดังเช่นประเพณีสงกรานต์เชียงใหม่ มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเดินทางเข้ามาร่วมงานหลายแสนคนในแต่ละปี ซึ่งการที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามาสู่เชียงใหม่จำนวนมาก จากหลากหลายประเทศที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ก็มีการนำความทันสมัย ความเป็นตะวันตกหรือที่เรียกว่าวัฒนธรรมใหม่ เข้ามาสู่วัฒนธรรมไทย และเกิดการลอกเลียนแบบ โดยเฉพาะวัยรุ่นที่เห็นว่าการแต่งตัวอย่างเปิดเผยของนักท่องเที่ยวเป็นสิ่งดีงาม จึงนำมาประพฤติปฏิบัติ เกิดการลอกเลียนแบบและผสมผสานเข้ามาอยู่กับวัฒนธรรมไทย จะเห็นได้ว่า การท่องเที่ยว หรือนักท่องเที่ยวมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้านของประเพณีสงกรานต์ เช่น การแต่งกายอย่างเปิดเผย การเล่นสาดน้ำด้วยความรุนแรง การดื่มแอลกอฮอล์ในที่สาธารณะ เป็นต้น

1.2 ความทันสมัยนิยมและเทคโนโลยี

ผู้ให้ข้อมูลหลัก ที่ประกอบด้วยนักวิชาการ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดงานประเพณีสงกรานต์ส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่าความทันสมัยนิยม และเทคโนโลยี เป็นหนึ่งในปัจจัยหลักที่ทำให้ประเพณีสงกรานต์มีรูปแบบการจัดงานที่เปลี่ยนไป เห็นได้อย่างชัดเจนว่า จากการ

เล่นสาดน้ำในเทศกาลสงกรานต์เพื่อความสนุกสนาน สมานสามัคคี เล่นกันอย่างสุภาพเรียบร้อย แต่ปัจจุบันด้วยความเจริญและการพัฒนาของเทคโนโลยี ทำให้มีการนำรถกระบะเข้ามาใช้ชนผู้คนที่สาดน้ำไปตามที่ต่าง ๆ นอกจากนั้น ยังมีการนำอุปกรณ์ทันสมัยต่าง ๆ เข้ามาใช้ เช่นปืนฉีดน้ำที่มีแรงดันสูง การแต่งกายก็มีการเปลี่ยนแปลงไปมากในสังคมไทย เนื่องจากการรับวัฒนธรรมตะวันตกซึ่งเป็นความทันสมัยนิยม จากอดีตคนที่มาร่วมงานประเพณีสงกรานต์จะ แต่งตัวอย่างสุภาพเรียบร้อย โดยใส่ผ้าซิ่น เสื้อหม้อฮ่อม หรือเรียกว่าชุดพื้นเมือง แต่ปัจจุบันนี้ด้วยวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาแทรกซึมมาก จึงมีการลอกเลียนแบบกันโดยเฉพาะเด็กวัยรุ่น ไม่เพียงแต่ การเล่นสาดน้ำและการแต่งตัวเท่านั้นที่มีผลมาจากความทันสมัยและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การขนทรายเข้าวัดในช่วงเทศกาลสงกรานต์ก็มียุคที่เปลี่ยนไปอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากระบบนิเวศที่เปลี่ยนไปทำให้ไม่สามารถลงไปตักทรายจากแม่น้ำปิงได้ คนจึงซื้อทรายขนใส่รถมาให้วัดแทน ผลที่เกิดขึ้นตามมาคือวัฒนธรรมประเพณีของไทยมีการเปลี่ยนรูปแบบไปจากอดีต ถึงแม้ว่าแก่นของวัฒนธรรมยังอยู่ แต่สาระและวิถีของวัฒนธรรมหายไป อย่างไรก็ตามผู้ให้ข้อมูลหลัก ที่ประกอบด้วยนักวิชาการ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดงานประเพณีสงกรานต์ในกลุ่มนักวิชาการบางคนเชื่อว่า เทคโนโลยีเป็นดาบสองคม มีผลทั้งด้านดีและด้านลบในเวลาเดียวกัน อยู่ที่ว่าจะเลือกใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์หรือว่าจะจะเป็นผลย้อนกลับมาทำลายวิถีความเป็นอยู่ที่ดีงาม ที่ควรคงไว้

1.3 การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย

ผู้ให้ข้อมูลหลัก ที่ประกอบด้วยนักวิชาการ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดงานประเพณีสงกรานต์จำนวนไม่น้อยที่คิดว่าความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมาจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมไทยเอง การเปลี่ยนแปลงเป็นกฎเกณฑ์ทางธรรมชาติที่สรรพสิ่งทั้งหลายในโลกจะต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งมีชีวิต ไม่มีชีวิต เคลื่อนที่ได้และเคลื่อนที่ไม่ได้ สังคมยังต้องดำเนินต่อไป ด้วยสังคมมีโครงสร้างเพื่อทำหน้าที่สำคัญต่าง ๆ ในสังคม อันได้แก่ สถาบันครอบครัว เศรษฐกิจ ศาสนา การศึกษา ซึ่งมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน การอยู่ร่วมกันของมนุษย์เป็นเสมือนกลไกที่ทำงานเพื่อประโยชน์ของสังคมและบุคคลที่อยู่ร่วมกันในสังคม โดยการทำงานของกลไกเหล่านี้เป็นผลให้สังคมอยู่ในสภาพสมดุลเคลื่อนที่ (Moving Equilibrium) คือทุกส่วนของสังคมต้องปรับตัวเข้าหากัน เมื่อเปรียบเทียบกับงานประเพณีสงกรานต์ในเชียงใหม่ จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา เมื่อสังคมเปลี่ยนวัฒนธรรมก็ย่อมเปลี่ยนแปลงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทุกวันนี้ผู้คนจากภูมิลำเนาไปทำงานตามที่ต่าง ๆ กลับบ้านน้อยลง คนรุ่นใหม่ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมประเพณีลดลง เมื่อความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นผู้คนที่ต้องยอมรับและพยายามปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับสิ่งที่เปลี่ยนไป สำหรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้น จะมีเพียง

กลุ่มนักวิชาการที่เข้าใจและยอมรับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เพราะเชื่อว่าถ้าสังคมไม่เปลี่ยนแปลง สังคมก็จะเจริญก้าวหน้าไปไม่ได้ ในขณะที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญที่เป็นประชาชนซึ่งมีการศึกษาไม่สูงมาก และเป็นวัยสูงอายุ ยังไม่ยอมรับถึงการเปลี่ยนแปลงมากนัก และพยายามที่จะโหยหากับอดีตที่ยังคงมีวัฒนธรรมประเพณีแบบดั้งเดิมอยู่

1.4 ผู้มีส่วนร่วมในการจัดงาน (Event Organizers)

จากผลของการศึกษา ผู้ให้ข้อมูลหลัก ที่ประกอบด้วยนักวิชาการ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดงานประเพณีสงกรานต์ บางส่วนมองว่ารูปแบบที่เปลี่ยนไปของงานประเพณีสงกรานต์ เนื่องมาจากเชียงใหม่กลายเป็นเมืองท่องเที่ยว ทำให้เทศบาลนครเชียงใหม่เริ่มเข้ามามีบทบาทในการจัดงานเทศกาลสงกรานต์ เพื่อเป็นหนึ่งช่องทางที่นำรายได้เข้าสู่จังหวัด อย่างไรก็ตามรูปแบบของงานที่จัดขึ้นมีวัตถุประสงค์ไปในเชิงพาณิชย์ มีการจัดขบวนแห่ใหญ่โต เพื่อเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวจนเกินไป โดยมองข้ามวัฒนธรรมประเพณีของชาวล้านนา มีการคิดค้น กิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นมาซึ่งไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมล้านนา เช่น การนำหญิงสาวที่แต่งกายไม่เหมาะสมมาเต้นโชว์บนเวที การขายและดื่มแอลกอฮอล์กลางที่สาธารณะอย่างเปิดเผยโดยไม่มี การควบคุม แต่กลุ่มผู้รับผิดชอบในการจัดงานประเพณีสงกรานต์ คือ เทศบาลนครเชียงใหม่ ก็พยายามยืนยันว่าแม้นโยบายการจัดงานสงกรานต์เน้นกิจกรรมในการดึงดูดนักท่องเที่ยว แต่ก็พยายามรักษารูปแบบต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับวัฒนธรรม สภาพบางอย่างที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเป็นเพราะมอบกิจกรรมบางส่วนให้ออร์กาไนเซอร์ (Organizer) ไปจัด ซึ่งพยายามจะสร้างกิจกรรมที่น่าสนใจเพื่อเป็นจุดเด่นของงานประเพณี

1.5 ผู้มีอำนาจในสังคมและอำนาจเงิน

จากผลของการศึกษา ผู้ให้ข้อมูลหลัก ที่ประกอบด้วยนักวิชาการ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดงานประเพณีสงกรานต์ ตลอดจนกลุ่มประชาชน มองปัจจัยของการเปลี่ยนแปลงประเพณีสงกรานต์ มาจากผู้มีอำนาจในสังคมและอำนาจเงินเป็นหลัก เนื่องจากในอดีตการจัดงานประเพณีสงกรานต์เป็นความร่วมมือของคนในชุมชนรวมทั้งวัดต่าง ๆ แต่ปัจจุบันทุกกิจกรรมที่เกิดขึ้นต้องมีเงินเข้ามาเป็นตัวแปร คือ ต้องมีเงินสนับสนุน หรืออีกนัยหนึ่งคือ กลายเป็นประเพณีเงินมากกว่าประเพณีวัฒนธรรม นอกจากนั้นผู้มีอำนาจหรือบทบาทในสังคมเป็นอีกหนึ่งสาเหตุหลักที่สำคัญ เพราะคนกลุ่มนี้พยายามที่จะควบคุมให้รูปแบบของงานเป็นไปอย่างที่ตนต้องการ เช่น ต้องมีขบวนแห่ยิ่งใหญ่โดยเกณฑ์ชาวบ้านมาเดินขบวนเพื่อรดน้ำดำหัวผู้ว่าราชการจังหวัดและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และมีคำตอบแทนขบวนแห่ ซึ่งเป็นการใช้อำนาจและบทบาทที่มีในทางที่ผิด เมื่อเปรียบเทียบกับความเปลี่ยนแปลงของประเพณีสงกรานต์ เห็นได้ว่าสาเหตุของการ

เปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นจาก “อำนาจ” ของกลุ่มที่มีอำนาจเหนือกว่าและกลุ่มที่มีอำนาจ ต่ำกว่าโดยการ จัดระเบียบทางสังคมต้องมีการสร้างความสัมพันธ์แห่งสิทธิอำนาจเอาไว้ แต่สำหรับประเพณีสงกรานต์ ผู้มีบทบาทและอำนาจในสังคมมักจะใช้อำนาจที่มีเหนือคนอื่นมาพยายามทำตามความพึงพอใจของตน

2. ผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

จากผลของการศึกษาชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่ามีผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นจากงานประเพณีสงกรานต์ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ในด้านบวกงานประเพณีสงกรานต์สามารถ ทำรายได้จำนวนมากให้แก่จังหวัดซึ่งมีผลดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เป็นความเห็นที่ตรงกับนักวิชาการศึกษาผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจโดยไม่ได้ให้ความสนใจผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรม ทั้งที่ผลกระทบทางสังคมก็เป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นต้องศึกษา ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ประกอบด้วยนักวิชาการ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดงานประเพณีสงกรานต์กลุ่ม ผู้จัดงาน คือเทศบาลนครเชียงใหม่ มีความเห็นว่า นอกจากสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนยังเป็น การกระตุ้นให้คนในชุมชนพยายามที่จะพัฒนาสาธารณูปโภค พร้อมทั้งจะต้อนรับผู้มาเยือน ส่วนผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญเกือบทั้งหมด คิดว่างานประเพณีสงกรานต์ทำให้คุณภาพชีวิตลดลง เพราะได้รับการรบกวนจากนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี มีเพียงกลุ่มวัยรุ่นที่มีทัศนคติที่ดีต่อเทศกาลสงกรานต์ จากผลของการศึกษา น้อยคนนักที่จะกล่าวถึงผลกระทบในด้านบวกของเทศกาลสงกรานต์ในปัจจุบันนี้ เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทำให้วัฒนธรรมความเป็นดั้งเดิมค่อย ๆ หายไปโดยการเข้ามาแทนที่ของวัฒนธรรมใหม่ รวมถึงความสัมพันธ์และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ต่างคนต่างอยู่ไม่เป็นระบบเครือข่ายเหมือนเดิม หรืออาจกล่าวได้ว่า เทศกาลสงกรานต์ไม่ใช่ว่าการเฉลิมฉลองหรือวัฒนธรรมประเพณีของคนในชุมชนอีกต่อไปแล้ว กลายเป็นงานที่ทางจังหวัดจัดขึ้นเพื่อคนนอกท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว

ผู้ให้ข้อมูลหลัก ที่ประกอบด้วยนักวิชาการ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดงานประเพณีสงกรานต์ส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นจากงานประเพณีสงกรานต์เป็นไปในทางลบมากกว่าด้านบวก ผลกระทบมากที่สุด คือ การจราจรที่ติดขัด ความหนาแน่นของผู้คน เสียงดังรบกวนความเป็นส่วนตัวของคนในชุมชน โดยเฉพาะจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญที่อาศัยอยู่กลางใจเมืองรอบคูเมืองซึ่งเป็นบริเวณที่ใช้จัดงานประเพณีสงกรานต์ ผู้ที่อาศัยอยู่ในแถบนี้จะรู้สึกเดือดร้อนและได้รับผลกระทบมากกว่าผู้ที่อยู่ห่างไกลจากบริเวณที่จัดงาน อย่างไรก็ตามผลกระทบด้านลบเหล่านี้เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะการที่ผู้คนมารวมตัวกันจำนวนมากก็มักมีความวุ่นวายเกิดขึ้นได้เสมอ ซึ่งบางครั้งอาจนำไปสู่การทะเลาะวิวาท การเพิ่มขึ้นของปัญหาอาชญากรรม ทำให้ความ

สนุกสนานของผู้มาร่วมงานลดลง ได้รับประสบการณ์ที่ไม่ดี รวมทั้ง ค่าครองชีพเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะประชาชนที่มีรายได้ไม่สูง เพราะเมื่อถึงช่วงงานประเพณี พ่อค้าแม่ค้า หรือแม้แต่ธุรกิจต่าง ๆ เช่น โรงแรม ร้านอาหารก็มักจะใช้โอกาสนี้ขึ้นราคาสินค้า เป็นผลให้คนในชุมชนลำบากและเดือดร้อน

3. ความคิดเห็นของคนในชุมชน

ความคิดเห็นและความรู้สึกของคนในชุมชน สามารถสะท้อนให้เห็นได้ถึงผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้น คนในชุมชนจะมีความรู้สึกต่อประเพณีสงกรานต์ไปในเชิงลบมากกว่าบวก ไม่ว่าจะเป็นด้านรูปแบบของการจัดงานที่ทำให้วัฒนธรรมล้านนาสูญหายไป ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนลดน้อยลง คนในชุมชนรู้สึกว่าประเพณีสงกรานต์มุ่งเน้นการจัดงานไปในเชิงพาณิชย์มากกว่าการสืบสานวัฒนธรรมประเพณี คนในชุมชนจึงไม่กระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมหรือมีบทบาทในงานประเพณีสงกรานต์ ในทางตรงกันข้ามเทศบาลนครเชียงใหม่ ผู้รับผิดชอบในการจัดงานก็พยายามส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ต้องการให้คนในชุมชนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการจัดงานประเพณี แต่ในความเป็นจริงแล้ว คนส่วนใหญ่กลับเป็นคนนอกท้องถิ่นทั้งชาวไทยและต่างประเทศ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ที่ประกอบด้วยนักวิชาการ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดงานประเพณีสงกรานต์มีความรู้สึกต่อการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวที่มาร่วมงานประเพณีสงกรานต์แตกต่างกัน เด็กวัยรุ่นจะมีความรู้สึกที่ดีต่อสถานการณ์ที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากมาร่วมงานประเพณีสงกรานต์ ในขณะที่กลุ่มนักวิชาการและประชาชนบางส่วนรู้สึกเบื่อและไม่อยากรับรู้กับสภาพที่เกิดขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นมีคนบางกลุ่มโดยเฉพาะคนวัยสูงอายุ จะรู้สึกรำคาญ ต่อด้านพฤติกรรมของคนสมัยใหม่ไม่ว่าจะเป็นกิริยามารยาท การแต่งกาย ที่รู้สึกผิดไปจากวัฒนธรรมของสังคมไทย รวมถึงสามารถทนกับความกดดันจากผลกระทบที่เกิดจากการจัดงานประเพณีสงกรานต์ได้น้อยลง แต่อย่างไรก็ตาม ประเพณีปีใหม่เมืองยังคงมีความหมายต่อคนเมืองผู้เข้าใจในวิถีคนเมืองอย่างลึกซึ้ง จึงเป็นที่มาของความพยายามสืบสานล้านนา ประเพณีปีใหม่เมืองขึ้นเป็นการจุดประกายความหวัง โดยเฉพาะการสืบสานผ่านเยาวชนคนรุ่นหลัง (มาลา คำจันทร์, 2549)

ประเพณีสงกรานต์ในพื้นที่คนในชุมชนอยากเห็นและอยากให้เป็น จากผลของการศึกษาพบว่า ทุกคนอยากเห็นการเล่นน้ำสงกรานต์ที่มีความสุภาพเรียบร้อยเหมือนในอดีตตามแบบแผนของวัฒนธรรมไทย รวมถึงนักท่องเที่ยวผู้ร่วมงานควรมีพฤติกรรม การแต่งกาย กิริยาที่เรียบร้อย นอกจากนั้นอยากให้รูปแบบการจัดงานประเพณีสงกรานต์เป็นการผสมผสานระหว่างการส่งเสริมการท่องเที่ยวแต่ยังคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมดั้งเดิม หรือกล่าวได้ว่าทั้งวัฒนธรรมใหม่และเก่าต้อง

ควบคู่กันไปอย่างสมดุล เนื่องจากการที่จะสร้างเสริมต่อวัฒนธรรมเดิมให้มีความเจริญงอกงามขึ้นได้ ก็ต้องมีสิ่งใหม่ที่เหมาะสมไม่เป็นปฏิปักษ์กับสิ่งเดิม อย่างไรก็ตามในแต่ละกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญก็จะมีมุมมองต่อสถานการณ์ในฝันต่างกันบ้าง ในมุมมองของผู้จัดงาน อยากรู้ให้นักท่องเที่ยวมาร่วมงานจำนวนมากเพื่อนำรายได้เข้าสู่จังหวัด ต้องการให้คนสนใจมาร่วมชมน้ำพุ สระน้ำพระ ชนวนน้ำพุร้อนมากขึ้น เพราะนับวันคนให้ความสนใจเข้าร่วมน้อยลงทุกที ส่วนกลุ่มของนักวิชาการและประชาชน ต้องการให้ประเพณีสงกรานต์ยังคงไว้ซึ่งความหมาย คุณค่า สาระ และแนวปฏิบัติ ที่แท้จริงของวัฒนธรรมไทย รวมถึงความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นของคนในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ได้จากการวิเคราะห์ 2 แหล่งดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ประกอบด้วยนักวิชาการและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดงานประเพณีสงกรานต์ตลอดจนกลุ่มประชาชนทั่วไปได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการจัดงานประเพณีสงกรานต์สรุปได้ ดังนี้

1.1 จากการศึกษาค้นคว้าด้านสังคมพบว่า การเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนเกิดความเห็นแก่ตัว เอารอดเอาเปรียบกันมากขึ้น เกิดปัญหาอาชญากรรม ลักษณะคนในชุมชนใช้จ่ายฟุ่มเฟือยมากขึ้น มีการทะเลาะวิวาทมากขึ้น มีอุบัติเหตุทางรถยนต์เพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเมืองให้สังคมไม่น่าอยู่ กระทบโดยตรงกับชุมชน ดังนั้นหน่วยงานรัฐ เช่น โรงเรียน สถาบันการศึกษาในจังหวัด ควรร่วมมือกันในการให้ความรู้ส่งเสริมเรื่องระเบียบวินัย โดยจัดให้มีการเข้าค่ายให้ความรู้ความเข้าใจ ส่งเสริมเรื่องคุณธรรม และให้รู้คุณค่าของชุมชน ซึ่งอาจจะมีโรงเรียนเป็นรายวิชาเรื่องท้องถิ่น ให้ทราบถึงเรื่องราวของชุมชน เกิดความสำนึกรักบ้านเกิด สำหรับในเรื่องของผลกระทบทางด้านวัฒนธรรมนั้น จากการศึกษาพบว่าผลกระทบจะส่งผลให้ เกิดการนำภาษาต่างชาติมาใช้ในชีวิตประจำวัน เกิดการลอกเลียนแบบนักท่องเที่ยวต่างชาติในเรื่องการมารยาทการแสดงออกที่เปิดเผย เล่นน้ำสงกรานต์ด้วยวิธีการใหม่ๆ ที่รุนแรงมากขึ้น ซึ่งเป็นเรื่องของวัฒนธรรมดั้งเดิมที่ถูกกลืนไป ดังนั้นควรมีการจัดกิจกรรมให้คนในชุมชนเกิดความรักความชื่นชมในความเป็นอยู่ของตนให้มากที่สุด โดยมีการจัดกิจกรรม บ้าน วัด โรงเรียน ซึ่งเป็นลักษณะของการให้ความสัมพันธ์ของสามสถาบัน โดยให้สถาบันครอบครัวปลูกฝังให้คนในครอบครัวรู้ทั่วท้องถิ่นของตนเป็นอย่างดีมีประเพณี วัฒนธรรมอย่างไร มีการจัดกิจกรรมในวัด โดยโรงเรียนเป็นตัวเชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ และยังพบว่าเกิดอาชีพที่ขัดกับวัฒนธรรมของท้องถิ่น เช่น คำประเพณีการพนัน หลอกหลวงนักท่องเที่ยว วัยรุ่นแต่งกายไม่สุภาพเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสถาบันการศึกษาควรมี

ความเข้มงวดตรวจสอบเรื่องนี้ให้มากขึ้น ตลอดจนผู้ดูแลกฎหมาย เช่น ตำรวจควรมีการตรวจตราในสถานบันเทิง และต้องมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง

1.2 ต้องพยายามรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมดั้งเดิมเพื่อสืบต่อถึงรุ่นลูกหลาน โดยกระบวนการปลูกฝังให้เยาวชนตระหนักถึงคุณค่าและแก่นของวัฒนธรรม เช่น การจัดค่ายวัฒนธรรมให้แก่เยาวชน เป็นต้น

1.3 กระทรวงวัฒนธรรมควรเข้ามามีบทบาทในการจัดงานประเพณีสงกรานต์ เพื่อเป็นการควบคุมรูปแบบที่ผิดไปจากสิ่งที่ควรจะเป็นตามวิถีประเพณีไทย รวมทั้งการเข้ามาตรรกการในการควบคุมบางประการ เช่น กฎหมาย เพื่อลดปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น

การที่หน่วยงานที่รับผิดชอบหลักในการจัดงาน เช่น เทศบาลนครเชียงใหม่ สำนักงานการท่องเที่ยว จะแบ่งงานบางส่วนให้องค์กรเอกชน (Private Event Organizers) ไปจัดควรเลือกบริษัทที่เป็นคนในท้องถิ่น มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมล้านนาเป็นอย่างดี

2.ก ผู้วิจัยที่ได้จากการสังเกตและได้อยู่ในสภาพแวดล้อมประเพณีสงกรานต์เพื่อทำการวิจัยสามารถสรุปได้เป็น 2 แนวทาง ดังนี้

2.1 การจัดสงกรานต์ในรูปแบบบูรณาการโดยหน่วยงานเทศบาลนครเชียงใหม่ ร่วมกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นรูปแบบปัจจุบันที่จัดงานบริเวณคูเมือง ทั้งนี้เพื่อเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยว จึงมีการจัดให้เป็นลักษณะที่ทันสมัย ผสมผสานกับวัฒนธรรมของชาติตะวันตก แต่ยังคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมล้านนาดั้งเดิม ซึ่งถือเป็นเสน่ห์ของประเพณีสงกรานต์เชียงใหม่ เนื่องจากประเพณีสงกรานต์เป็นจุดเด่นเอกลักษณ์ของจังหวัด และสร้างรายได้อย่างมหาศาลจึงทำให้เศรษฐกิจของจังหวัดดีมาก ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับประเทศด้วย

2.2 การจัดรูปแบบงานสงกรานต์เน้นความเอกลักษณ์วัฒนธรรมล้านนาดั้งเดิม ซึ่งยังมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อคนสูงอายุ หรือคนที่อาศัยอยู่ในชุมชน เช่นการแต่งกายในชุดพื้นเมือง การละเล่นในรูปแบบดั้งเดิม การทำบุญ การขนทรายเข้าวัด ซึ่งเป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมที่ยังคงมีการสืบทอดสู่รุ่นลูกหลาน อย่างไรก็ตาม การจัดงานประเพณีสงกรานต์ในรูปแบบนี้อาจจะจัดขึ้นให้มีการเหลื่อมล้ำกับวันที่ทางเทศบาลนครเชียงใหม่จัด เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวที่สนใจในวัฒนธรรมดั้งเดิมมีโอกาสเข้าร่วมงาน เรียนรู้ประเพณีที่แท้จริงต่อไป

ข้อเสนอแนะต่อการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยที่มีการเจาะกลุ่มการศึกษาที่ชัดเจนไปที่ประเพณีสงกรานต์ของจังหวัดเชียงใหม่ ถึงผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยว ดังนั้นในการวิจัยในระดับต่อไป ผู้วิจัยเสนอให้มีการวิจัยในประเด็นอื่น ๆ อาทิ

1. การศึกษาผลกระทบจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นต่อประเพณีไทยอื่น ๆ
2. การศึกษาแนวทางนโยบายภาครัฐเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์

ประเพณีไทย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2533). **การท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2551). **สถิติรายงานการท่องเที่ยวปี 2550**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2552). **แผนการส่งเสริมการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2553). **สถิติจำนวนนักท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว.
- กองวิชาการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว. (2552). **การศึกษาวเคราะห์ตลาดแรงงานการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: กรมการท่องเที่ยว.
- กองวิชาการและแผน เทศบาลนครเชียงใหม่.(2553). **แผนพัฒนาเทศบาลนครเชียงใหม่สามปี (พ.ศ.2554 – 2556)**. เชียงใหม่: นครเทศบาลเชียงใหม่.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2546). **การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย SPSS For Window**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2540). **วัฒนธรรมกับขบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชยากรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์. (2539). **ผลกระทบด้านสังคม วัฒนธรรมและการเมือง จากการพัฒนาการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยว.
- ชูสิทธิ์ ชูชาติ. (2538). **องค์ประกอบพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว**. "การท่องเที่ยว (ตุลาคม-ธันวาคม 2538). ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- ไชยยงค์ เจริญเมือง. (2537). **การจัดกลุ่มทัศนอาจรไปต่างประเทศ"ใน คู่มือมัคคุเทศก์**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง.
- ณรงค์ เส็งประชา. (2531). **พื้นฐานวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮ้าส์.
- ธีรฤดี เอกะกุล. (2543). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคม**. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- นโยบายรัฐบาล อภิสิทธิ์**. (8 เมษายน 2553). สืบค้นเมื่อ 23 มีนาคม 2554, จาก www.tidtam.com

- นิธิตา ประยงค์. (2530). **การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ-สังคม** เนื่องจากการท่องเที่ยว:
กรณีศึกษาอำเภอ เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
 บานเย็น ชาญธนวัฒน์. (2545). **การท่องเที่ยวกับผลกระทบต่อชุมชนชาวไทยใหญ่ :**
กรณีศึกษาหมู่บ้านถ้ำลอด ตำบลถ้ำลอด อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน.
 เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- บุปผา คุมมานนท์. (2529). **หลักการมัดคุเทศก์**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- บุญเลิศ ตั้งจิตวัฒนา. (2548). **อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- บุษบา สิทธิการ. (2549). **ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย**. เชียงราย: มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- ปรีดี พนมยงค์. (2513). **ความเป็นอนิจจังของสังคม**. พระนคร: นิติเวชช์.
- ผู้เข้าอบรมหลักสูตรนักวิจัยทางสังคมศาสตร์รุ่น 17. (2552). **ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อประชาชน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ผ่องพันธุ์ มณีรัตน์. (2521). **การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ:
 สำนักพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พระยาอนุমানราชธน. (2531). **งานนิพนธ์ชุดสมบูรณ์ของศาสตราจารย์พระยาอนุমানราชธน: หมวดขนบธรรมเนียมประเพณี**. กรุงเทพฯ: องค์การครูสภา.
- พระมหาสุทิตย์ อบอุ่น. (2536). **การศึกษาศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ศึกษาเฉพาะกรณี: เส้นทางสายน้ำกก**. กรุงเทพฯ:
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พงษ์อนันต์ สรรพนิช. (2526). **ผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อประชาชนชาวภูเก็ต**.
 กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- ไพฑูรย์ พงศะบุตร. (2546). **หลักการของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง.
- มาลา คำจันทร์. (2549). **สืบสานประเพณีปีใหม่เมือง**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า.
- รลิกา อังกูร. (2542). **การท่องเที่ยวอนุรักษ์หรือทำลายศิลปวัฒนธรรมไทย**.
วารสารสุขุทัยธรรมมาธิราช, 12(3), 4.
- รลิกา อังกูร. (2547). **การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- รัศมี ชูทองเดช. (2552). **การสืบค้นและจัดการมรดกทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอำเภอ
ปาย-ปางมะผ้า-ขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน**. เชียงใหม่: สำนักงานกองทุนสนับสนุน
การวิจัย.
- วรลักษณ์ จรัญรักษ์. (2551). **โครงการศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อการ
เปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ : กรณีศึกษา
อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- วิจิตรา ชัยศรี. (2537). **ศึกษาทัศนคติของประชาชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว:ศึกษา
เฉพาะกรณีของ จังหวัดแม่ฮ่องสอน**. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วิเชียร รักการ. (2529). **วัฒนธรรมและพฤติกรรมของไทย**. กรุงเทพฯ: โอเอสพริ้นติ้งเฮ้าส์.
- วราคม ทีสุภะ. (2544). **สังคมและวัฒนธรรมไทย**. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- สงกรานต์ไร้น้ำเมา**. (12 เมษายน 2552). สืบค้นเมื่อ 12 มิถุนายน 2553, จาก
www.thaihealth.or.th.
- สนธิ สมัคการ. (2538). **การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาการของสังคม**.
กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สันหัต เสริมศรี. (2529). **ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรม กรณีศึกษา
จังหวัดเชียงใหม่**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุพรรณนา หัสภาค. (2545). **การศึกษาปัจจัยที่ดึงดูดชาวต่างประเทศให้มาท่องเที่ยวจังหวัด
เชียงใหม่**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุพิศวง ธรรมพันทา. (2540). **มนุษย์กับสังคม**. กรุงเทพฯ: ดี.ดี.บุ๊กส์ไตร์.
- สุรีย์ บุญญาบุษย์. (2539). **ผลกระทบจากการส่งเสริมการท่องเที่ยว: ศึกษากรณีจังหวัด
แม่ฮ่องสอน**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อรวรรณ ศรีอุดม. (2544). **พระราชานิพนธ์ไกลบ้านกับมุมมองด้านการท่องเที่ยว**.
กรุงเทพฯ: มนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อุบล เสถียรปภินทรณ์. (2528). **การศึกษาสังคมวิทยา**. นครปฐม: คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ วิทยาลัยครุนครปฐม.
- Haviland, W.A. (1990). **Anthropology** (7th ed.). Harcourt College Publisher:
University of Vermont.
- Macionnis, J.J. (1993). **Sociology** (4th ed.). United State of America: Prentice-Hall
- Popenoe, D. (1993). **Sociology** (9th ed.). United State of America: Prentice-Hall

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยนเรศวร
ศูนย์วิทยบริการกรุงเทพมหานคร
หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
รายวิชา 803598 การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

แบบสอบถาม

เรื่อง ผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมต่อชุมชนของนักท่องเที่ยวในประเพณีสงกรานต์
: กรณีศึกษา ประเพณีสงกรานต์ เทศบาลนครเชียงใหม่

เรียน ท่านผู้กรอกแบบสอบถาม

ด้วยข้าพเจ้า นางสาวภัณฑิลา กมลศิริพิชัยพร กำลังศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ณ มหาวิทยาลัยนเรศวร ศูนย์วิทยบริการกรุงเทพมหานคร และกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง ผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมต่อชุมชนของนักท่องเที่ยวในประเพณีสงกรานต์ : กรณีศึกษา ประเพณีสงกรานต์ เทศบาลนครเชียงใหม่ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษารายวิชา 803598 การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดกรอกแบบสอบถามเพื่อประโยชน์ของงานวิจัยชิ้นนี้ด้วย

ขอรับรองว่าเป็นความจริง

.....
(รศ. มนัส ชัยสวัสดิ์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ขอขอบพระคุณ

.....
นางสาว ภัณฑิลา กมลศิริพิชัยพร

ผู้วิจัย

เลขที่แบบสอบถาม.....

แบบสอบถาม

ผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมต่อชุมชนของนักท่องเที่ยวในประเพณีสงกรานต์ :
กรณีศึกษา ประเพณีสงกรานต์ เทศบาลนครเชียงใหม่แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของ

งานวิจัยของนักศึกษาระดับปริญญาโท

สาขาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในข้อที่เป็นคำตอบของท่านหรือเติมข้อความลงในช่องว่าง
ที่เว้นไว้ (กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ)

1. เพศ

- 1) ชาย 2) หญิง

2. อายุ

- 1) น้อยกว่า 20 ปี 2) 20 – 24 ปี 3) 25 – 29 ปี 4) 30 – 34 ปี
 5) 35 – 39 ปี 6) 40 – 44 ปี 7) 45 – 49 ปี 8) 50 – 54 ปี
 9) 55 – 59 ปี 10) 60 – 64 ปี 11) มากกว่า 64 ปี

3. สถานภาพ

- 1) โสด 2) สมรส 3) หม้าย/หย่า 4) อื่นๆ โปรดระบุ.....

4. ระดับการศึกษาสูงสุด

- 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี 2) ปริญญาตรี
 3) สูงกว่าปริญญาตรี

5. อาชีพ

- 1) ข้าราชการ/พนักงานในกำกับของรัฐบาล 2) พนักงานบริษัทเอกชน
 3) พนักงานรัฐวิสาหกิจตัว 4) ประกอบธุรกิจส่วนตัว
 5) แม่บ้าน/พ่อบ้าน 6) นักเรียน/นักศึกษา
 7) อื่นๆ โปรดระบุ.....

6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของท่าน

☐ 1) น้อยกว่า 10,000 บาท	☐ 2) 10,001 – 20,000 บาท
☐ 3) 20,001 – 30,000 บาท	☐ 4) 30,001 – 40,000 บาท
☐ 5) 40,001 – 50,000 บาท	☐ 6) 50,001 – 60,000 บาท
☐ 7) 60,001 – 70,000 บาท	☐ 8) 70,001 – 80,000 บาท
☐ 9) มากกว่า 80,001 บาท	☐ 10) ไม่มีรายได้

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการใช้ชีวิต

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในข้อที่เป็นคำตอบของท่านหรือเติมข้อความลงในช่องว่าง
ที่เว้นไว้ (กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ)

7. จำนวนปีท่านอาศัยอยู่ในเทศบาลนครเชียงใหม่

☐ 1) 3 – 5 ปี	☐ 2) 6 – 8 ปี
☐ 3) 9 – 11 ปี	☐ 4) 12 ปีขึ้นไป

8. กิจกรรมที่ท่านทำในวันหยุดของท่าน

☐ 1) ทำบุญ	☐ 2) จับจ่ายซื้อของ	☐ 3) พบปะสังสรรค์
☐ 4) ท่องเที่ยว	☐ 5) อ่านหนังสือ	☐ 6) อื่นๆ โปรดระบุ.....

9. สถานที่ที่ท่านชอบไป (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1) ห้างสรรพสินค้า/ศูนย์การค้า	☐ 2) ร้านค้าของสหกรณ์
☐ 3) ร้านค้าทั่วไป	☐ 4) งานแสดงสินค้า
☐ 5) ตลาดนัด	☐ 6) สถานที่ท่องเที่ยว
☐ 7) วัด/โบราณสถาน	☐ 8) อื่นๆ โปรดระบุ.....

10. ประเพณีที่ท่านชอบมากที่สุด

☐ 1) ปีใหม่	☐ 2) สงกรานต์	☐ 3) ลอยกระทง
☐ 4) เข้าพรรษา	☐ 5) อื่นๆ โปรดระบุ.....	

11. ประเพณีที่ท่านชอบน้อยที่สุด

☐ 1) ปีใหม่	☐ 2) สงกรานต์	☐ 3) ลอยกระทง
☐ 4) เข้าพรรษา	☐ 5) อื่นๆ โปรดระบุ.....	

ส่วนที่ 3 ผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวในประเพณีสงกรานต์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ แสดงระดับความคิดเห็นผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของ

นักท่องเที่ยวในประเพณีสงกรานต์

ผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยว ในประเพณีสงกรานต์	ความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1. ด้านสังคม					
1.1 มีการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมให้สวยงามมากขึ้น					
1.2 เกิดความเห็นแก่ตัว เอาใจเอาเปรียบกันมากขึ้น					
1.3 เกิดปัญหาอาชญากรรม ลักขโมย					
1.4 คนในชุมชนใช้จ่ายฟุ่มเฟือยมากขึ้น					
1.5 มีการฟื้นฟูเทศกาลอื่นๆ เพื่อการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น					
1.6 มีระบบรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว					
1.7 มีการทะเลาะวิวาทมากขึ้น					
1.8 มีระบบการคมนาคมขนส่ง และสาธารณูปโภคที่ครบสมบูรณ์มากขึ้น					
1.9 มีอุบัติเหตุทางรถยนต์เพิ่มขึ้น					
1.10 ชุมชนให้ความร่วมมือกันในการดำเนินการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว					
2. ด้านวัฒนธรรม					
2.1 ประชาชนเกิดความตื่นตัว ในการแต่งกายเพื่อแสดงเอกลักษณ์ประจำจังหวัดมากขึ้น					
2.2 มีการนำภาษาต่างชาติมาใช้ในชีวิตประจำวัน					
2.3 เกิดการลอกเลียนแบบนักท่องเที่ยวต่างชาติในเรื่องกริยามารยาทการแสดงออกที่เปิดเผย					

ผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยว ในประเพณีสงกรานต์	ความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
2. ด้านวัฒนธรรม (ต่อ)					
2.4 เล่นน้ำสงกรานต์ด้วยวิธีการใหม่ๆ ที่รุนแรง มากขึ้น					
2.5 ผู้ใหญ่มีการแต่งกายตามประเพณี เพื่อ แสดงออกถึงความเป็นไทยให้นักท่องเที่ยวเห็น					
2.6 เกิดอาชีพที่ขัดกับวัฒนธรรมของท้องถิ่น เช่น ค้าประเวณี การพนัน หลอกหลวงนักท่องเที่ยว					
2.7 วัยรุ่นแต่งกายไม่สุภาพเพิ่มมากขึ้น					
2.8 มีการฟื้นฟู การทำอาหาร หรือขนมโบราณ เพื่อการท่องเที่ยวมากขึ้น					
2.9 เกิดการฟื้นฟูเทศกาลต่าง ๆ เพื่อการ ท่องเที่ยว					
2.10 หน่วยงานภาครัฐมีกิจกรรมรณรงค์ประเพณี วัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น					

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

1. ผลกระทบต่อวัฒนธรรมการจัดประเพณีสงกรานต์

.....

.....

.....

2. แนวทางการแก้ไขปรับปรุง

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่สละเวลาตอบแบบสอบถาม

ประวัติผู้ศึกษาค้นคว้า

ประวัติผู้ศึกษาค้นคว้า

ชื่อ – ชื่อสกุล ภัณฑิลา กมลศิริพิชัยพร
 วัน เดือน ปี เกิด 13 เมษายน 2525
 ที่อยู่ปัจจุบัน 108/72 ซอยแจ้งวัฒนะ 20 อำเภอปากเกร็ด
 ถนนแจ้งวัฒนะ จังหวัดนนทบุรี 11120

ประสบการณ์การทำงาน

พ.ศ. 2551 โรงแรมปทุมวัน ปริ๊นเซส
 พ.ศ. 2547 บริษัท การบินกรุงเทพ จำกัด

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2543 ศศ.บ. (การท่องเที่ยวและการโรงแรม)
 มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

